

การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านหินตั้ง หมู่ที่ 5
ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา

สารนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิต
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี
ปีการศึกษา 2544

นางสาวอมรรัตน์ ชาญสูงเนิน : การประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง : กรณีศึกษา
กองทุนหมู่บ้านหีนดั่ง

อาจารย์ที่ปรึกษา : อาจารย์ ดร. รพจน์ สุทธิสัย

สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นการรายงานการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหีนดั่ง เพื่อต้องการทราบกระบวนการทำงานของกองทุนหมู่บ้านหีนดั่ง และทำให้ทราบว่ากองทุนหมู่บ้านหีนดั่งมีส่วนช่วยส่งเสริมให้หมู่บ้านหีนดั่งเข้มแข็งได้จริง รวมทั้งยังส่งผลให้ประชาชนในหมู่บ้านมีอาชีพที่มั่นคงถาวรและมีรายได้อย่างสม่ำเสมอ ปัจจัยที่มีส่วนช่วยส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์เป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ผู้ศึกษาได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้เครื่องมือแบบรายงาน 1 - 12 หรือที่เรียกว่า แบบ บร. ใช้วิธีการเก็บข้อมูลโดยการสังเกต สัมภาษณ์ จัดเวทีประชาคมและได้ทำการประเมินการทำงานของกองทุนหมู่บ้านหีนดั่ง จากการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหีนดั่งทำให้สามารถสรุปผลการประเมินโครงการได้ว่ากองทุนหมู่บ้านหีนดั่ง มีส่วนทำให้ประชาชนในหมู่บ้านหีนดั่งนั้นมีรายได้ มีอาชีพ มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นจริง แต่ในขณะเดียวกันทำให้ผู้ศึกษาทราบว่ากระบวนการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านหีนดั่ง ไม่ได้มีการจัดสรรเงินไว้สำหรับเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหีนดั่ง และในการจัดทำบัญชียังไม่ทราบว่าใช้รูปแบบใดรูปแบบหนึ่งในการจัดทำบัญชีของกองทุนหมู่บ้านหีนดั่ง

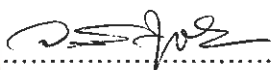
สาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ
ปีการศึกษา 2544

ลายมือชื่อนักศึกษา...อมรรัตน์ ชาญสูงเนิน
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา... วรพจน์ สุทธิสัย

หน้าอนุมัติ

อาจารย์ที่ปรึกษา และกรรมการสอบ ได้พิจารณาสารนิพนธ์ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาการจัดการและการประเมินโครงการของสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ได้

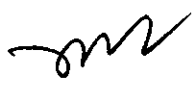
อาจารย์ที่ปรึกษา

.....
(อาจารย์ ดร. วรพงษ์ สุทธิชัย)

กรรมการสอบ

.....
(อาจารย์ วีรพงษ์ พลนิกรกิจ)

อนุมัติให้สารนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของหลักสูตรประกาศนียบัตร สาขาการจัดการและการประเมินโครงการ

.....
(รองศาสตราจารย์ทรงพร ทาเจริญศักดิ์)

คณบดีสำนักวิชาเทคโนโลยีสังคม

วันที่.....เดือน.....พ.ศ.....

๑ 1 พ.ย. 2545

กิตติกรรมประกาศ

สารนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ผู้ศึกษาขอกราบขอบพระคุณ บุคคลและกลุ่มบุคคลต่าง ๆ ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำปรึกษา ช่วยเหลือ อย่างดียิ่ง ทั้งในด้านวิชาการ และด้านการดำเนินงานการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ อาทิเช่น

อาจารย์ ดร. วรพจน์ สุทธิสัย อาจารย์ที่ปรึกษาสารนิพนธ์ อาจารย์ วีรพงษ์ พลนิกรกิจ กรรมการสอบสารนิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ พยอม ก้อนในเมือง อาจารย์ ดร. ชีรวิทย์ ภิญญ์ภูมัญญานต์ คณาจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีการจัดการ สำนักเทคโนโลยีสังคม มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ได้ให้คำแนะนำปรึกษาทางด้านวิชาการ รวมถึงเจ้าหน้าที่ของทางมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี ที่ได้ให้ความช่วยเหลือ อำนวยความสะดวกในด้านการการศึกษา และด้านการปฏิบัติงานตามนโยบายของโครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ

นายอำเภอ พัฒนาการอำเภอสูงเนิน ผู้ใหญ่บ้าน ผู้นำชุมชน ประธานกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ อาจารย์ใหญ่และคณะครูอาจารย์โรงเรียนบ้านทะเล (เสมาประชาสรรค์) ปลัด เจ้าหน้าที่ และคณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเสมา ที่ได้ให้คำปรึกษาในด้านข้อมูลต่างๆ และอำนวยความสะดวกในด้านการปฏิบัติงานในพื้นที่ และสร้างความคุ้นเคยกับชุมชน และขอขอบพระคุณ พ่อแม่พี่น้องในหมู่บ้านหัตถ์ทุกท่าน ที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการทำงานและการหาข้อมูลต่าง ๆ

ท้ายนี้ ขอกราบขอบพระคุณบิดามารดา ที่ให้การเลี้ยงดูอบรมและส่งเสริมด้านการศึกษาเป็นอย่างดีตลอดมา จนทำให้ผู้ศึกษาประสบความสำเร็จในการจัดทำสารนิพนธ์ฉบับนี้

นางสาวอมรรัตน์ ชาญสูงเนิน

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อ	
หน้าอำนวยการ	
กิตติกรรมประกาศ	
สารบัญ	
สารบัญแผนภาพ	
สารบัญตาราง	
สารบัญรูปภาพ	
บทที่ 1 บทนำ	1
1. หลักการและเหตุผล	1
2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ	2
3. กรอบความคิดทฤษฎี	2
4. วิธีดำเนินการ	7
5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ	7
บทที่ 2 ปรัชญ่วรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้อง	9
1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	9
2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	11
3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือก คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	15
4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	16
5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	17
6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง	19
7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบชีพพ์โมเดล	23
8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง	26
9. เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง	27
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ	31
1. วิธีการประเมินโครงการ	31
2. ประชากรกลุ่มตัวอย่าง	33

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ	35
4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ	39
5. การเก็บรวบรวมข้อมูล	40
6. การวิเคราะห์ข้อมูล	41
บทที่ 4 ผลการติดตามการประเมินโครงการ	42
1. ผลการประเมินบริบทชุมชน	42
2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม	51
3. ผลการประเมินผลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้	58
4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านหัตถ์	59
5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการเพื่อการจัดทำสารนิพนธ์	59
บทที่ 5 สรุป การอภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	62
1. สรุป	62
2. การอภิปรายผล	66
3. ข้อเสนอแนะ	67
บรรณานุกรม	70
ภาคผนวก – ก รูปภาพบริบทหมู่บ้านหัตถ์	73
ภาคผนวก – ข ระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านหัตถ์	105
ภาคผนวก – ค คู่มือการดำเนินงานสำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตาม การดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับอำเภอ	118
ภาคผนวก – ง ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และฉบับแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544	157

สารบัญแผนภาพ

	หน้า
แผนภาพที่ 1 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ตั้ง แบบชีพพีโมเดล	4
แผนภาพที่ 2 หน่วยระบบการทำงานของสมาชิกผู้ซื้อเงินจากกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ตั้ง	5
แผนภาพที่ 3 แสดงความเชื่อมโยงหน่วยระบบการทำงานของกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ตั้ง กับหน่วยระบบการทำงานของผู้กู้	6
แผนภาพที่ 4 แสดงกระบวนการกู้เงินของกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ตั้ง	22
แผนภาพที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างรูปแบบการประเมินและการตัดสินใจของสตฟเฟิลบีม	25
แผนภาพที่ 6 ชุดคินของตำบลเสมา	83
แผนภาพที่ 7 พื้นที่สำหรับทำเกษตรกรรม	85
แผนภาพที่ 8 กราฟแสดงปริมาณน้ำฝนของปี พ.ศ. 2541	81

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 การเปรียบเทียบจำนวนประชากรของหมู่บ้านหินตั้ง	33
ตารางที่ 2 แสดงจำนวนประชากรและครัวเรือนแยกตามจำนวนคู่ม	34
ตารางที่ 3 แสดงสัดส่วนคนจนในประเทศไทย	42
ตารางที่ 4 แสดงจำนวนประชากร จำนวนพื้นที่ทำการเกษตรและสัตว์เลี้ยงในหมู่บ้านหินตั้ง	46
ตารางที่ 5 แสดงการกู้เงินของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหินตั้ง	53
ตารางที่ 6 สรุปการวิเคราะห์จุดดิน ตำบลเสมา	84
ตารางที่ 7 แสดงพื้นที่การเกษตรของตำบลเสมา	86
ตารางที่ 8 แสดงสถิติน้ำฝนในรอบ 5 ปี (พ.ศ. 2537 – 2541)	87

สารบัญรูปภาพ

	หน้า
รูปภาพที่ 1 รูปภาพศาลาวัดบ้านหินตั้ง	74
รูปภาพที่ 2 รูปภาพโบสถ์วัดบ้านหินตั้ง	75
รูปภาพที่ 3 รูปภาพหอรระฆังวัดบ้านหินตั้ง	75
รูปภาพที่ 4 รูปภาพแม่ตะเคียนทองที่มีอายุหลายร้อยปี	76
รูปภาพที่ 5 อาชีพของชาวบ้านหินตั้ง คือการทำนา	77
รูปภาพที่ 6 ภาพประปาหมู่บ้าน และถังเก็บน้ำประปาหมู่บ้านแบบถังฝังดิน	78
รูปภาพที่ 7 ภาพประปาหมู่บ้าน และถังเก็บน้ำประปาหมู่บ้านแบบถังสูง	79
รูปภาพที่ 8 ถนนทางด้านทิศตะวันตกของหมู่บ้านหินตั้ง	79
รูปภาพที่ 9 ภาพลำน้ำห้วยไผ่ทางทิศตะวันตก	80
รูปภาพที่ 10 ภาพลำน้ำห้วยไผ่ทางทิศตะวันออก	80
รูปภาพที่ 11 แสดงภาพหินตั้งหน้าหมู่บ้านหินตั้ง	81
รูปภาพที่ 12 ขบวนผ้าป่าของชาวบ้านหินตั้ง	88
รูปภาพที่ 13 รูปภาพชาวบ้านหินตั้งที่มาร่วมทำบุญผ้าป่ากันเต็มศาลาวัดบ้านหินตั้ง	88
รูปภาพที่ 14 ชาวบ้านหินตั้งที่มาร่วมทำบุญมีทั้งหนุ่ม สาว เด็ก และคนชรา	89
รูปภาพที่ 15 ผู้ใหญ่บ้านหินตั้งซึ่งมาร่วมงานบุญครั้งนี้ด้วย	89
รูปภาพที่ 16 พิธีถวายผ้าป่า	90
รูปภาพที่ 17 แสดงการร่วมทำบุญตักบาตรแก่สมณเณรภาคฤดูร้อนจากวัดบ้านคอนมะนาว	90
รูปภาพที่ 18 ภาพศาลปู่ตาที่ได้มีการทำความสะอาด และตกแต่งด้วยดอกไม้อย่างสวยงาม	91
รูปภาพที่ 19 รูปภาพของแป้งปั้น เป็นรูปคนและสิ่งมีชีวิตต่าง ๆ ที่อยู่ในครัวเรือนนั้น ๆ	91
รูปภาพที่ 20 รูปภาพสิ่งของที่ชาวบ้านนำมาใช้ในการประกอบพิธีกรรม	92
รูปภาพที่ 21 แสดงภาพร่างทรง ผู้นำในการประกอบพิธี พร้อมกับเครื่องทรง บายศรี และอุปกรณ์ต่าง ๆ สำหรับการทำพิธี	92
รูปภาพที่ 22 แสดงเวลาที่มีการประทับทรงก็จะมีการแต่งการต่าง ๆ กันหรือมีพฤติกรรมต่าง ๆ กัน ไป	93
รูปภาพที่ 23 หลังการทรงร่างแล้ว ก็จะนำบรรดาสิ่งของที่อยู่ภายในศาลปู่ตามาทำความสะอาด และปะแป้งหอม	93

	หน้า
รูปภาพที่ 24 ร้างทรงก็จะทำการกราบไหว้เพื่อขอนำบรรดาช้าง ม้า และมีคตบา ออกมา ริาแห่ไปรอบ ๆ ศาลปู่ตา	94
รูปภาพที่ 25 การรำแห่รอบ ๆ ศาล	94
รูปภาพที่ 26 หลังเสร็จพิธี ชาวบ้านก็จะนำแป้งปั้นไปวางตามทาง	95
รูปภาพที่ 27 ขบวนแห่เทียนพรรษาขององค์การบริหารส่วนตำบลเสมา	96
รูปภาพที่ 28 ขบวนแห่เทียนพรรษาของกลุ่มอนุรักษ์คนตรี – วัฒนธรรมไทย	97
รูปภาพที่ 29 รูปภาพรถที่ร่วมขบวนแห่เทียนของกลุ่มอนุรักษ์คนตรี – วัฒนธรรมไทยบ้านโป่ง	97
รูปภาพที่ 30 ภาพแสดงการบรรยายของผู้ร่วมประชุม ในเนื้อหาที่ได้จัดเวทีการประชุม	98
รูปภาพที่ 31 ภาพแสดงความคิด การออกความคิดเห็นของผู้เข้าร่วมประชุม	98
รูปภาพที่ 32 การถ่ายภาพหมู่ของผู้เข้าร่วมประชุม	99
รูปภาพที่ 33 ภาพแสดงการจัดประชุมเวทีสัญจร	99
รูปภาพที่ 34 สินค้าผลิตภัณฑ์ ที่ชุมชนบ้านทะเลนำมาจำหน่าย	100
รูปภาพที่ 35 สินค้าผลิตภัณฑ์ ที่ชุมชนบ้านทะเลนำมาจำหน่าย	100
รูปภาพที่ 36 บัณฑิตผู้จัดเวทีประชาคม ได้กล่าวถึงที่มาที่ไปของการจัดทำแผนแม่บท	101
รูปภาพที่ 37 แบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมประชุมเพื่อแสดงความคิดเห็น	101
รูปภาพที่ 38 ภาพแสดงการบรรยาย ของผู้เข้าร่วมประชุม	102
รูปภาพที่ 39 พิธีกรได้กล่าววเนื้อหาของการประชุม	102
รูปภาพที่ 40 การแบ่งกลุ่มของผู้เข้าร่วมประชุม	103
รูปภาพที่ 41 การถ่ายภาพรวมกลุ่มของผู้ร่วมประชุม	103

บทที่ 1

บทนำ

1. หลักการและเหตุผล

ในระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา ประเทศไทยต้องประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจของประเทศ ค่าเงินบาทไทยที่ลอยตัว ได้ส่งผลกระทบต่อกิจการห้างร้านที่ประกอบธุรกิจการค้าหลายแห่ง ได้ปิดกิจการลง เกิดปัญหาการว่างงาน เนื่องจากมีประชาชนตกงานเป็นจำนวนมาก รวมทั้งยังมีบัณฑิตจบใหม่ที่ยังไม่มีงานทำที่มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นทุก ๆ ปี เมื่อเกิดการว่างงาน ไม่มีรายได้ และไม่มีแนวโน้มด้านการฟื้นตัวของภาคธุรกิจในประเทศ จึงส่งผลให้เกิดเป็นปัญหาการว่างงานอย่างเรื้อรัง และยังส่งผลกระทบต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในท้องถิ่น เช่น ทำให้ประชาชนที่ยากจนมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น เนื่องจากมีค่าใช้จ่ายภายในครอบครัวมากกว่ารายรับ หรือไม่มีรายรับใด ๆ เลยเนื่องจากการตกงาน เมื่ออัตราส่วนของรายรับน้อยกว่ารายจ่าย ก็ทำให้เกิดการกู้หนี้ยืมสินเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตของครอบครัว เมื่อมีหนี้สินเพิ่มมากขึ้นแต่รายรับไม่เพิ่มก็ไม่สามารถจะจ่ายชำระหนี้ที่ได้กู้ยืมจากนายทุนได้ เพื่อความอยู่รอดของครอบครัวอาจทำให้ประชาชนในชุมชนต้องทำผิดกฎหมายเพียงเพื่อให้มีเงินทองสำหรับใช้จ่ายในครัวเรือนของตนได้ เช่นคดีจำพวกลักทรัพย์ ปล้นทรัพย์ ชิงทรัพย์ ค้ายาเสพติด การลักลอบตัดไม้ทำลายป่า หรือค้าสัตว์ป่าของป่า เป็นต้น

ต่อมารัฐบาลปัจจุบัน ได้เล็งเห็นถึงปัญหานี้และมีแนวความคิดว่าปัญหาในระดับประเทศนี้จะส่งผลกระทบต่อชุมชนเกี่ยวกับในด้านเศรษฐกิจและด้านสังคมของท้องถิ่น จากนั้นรัฐบาลจึงได้มีการกำหนดนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติขึ้น เพื่อเป็นนโยบายหลักสำหรับการแก้ไขปัญหาในระดับชุมชนท้องถิ่นที่เป็นรากหญ้าของประเทศ โดยการดำเนินการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติขึ้น เพื่อเป็นหน่วยงานหลักในการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนท้องถิ่น และจัดสรรเงินให้แก่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนท้องถิ่น เพื่อนำไปเป็นเงินทุนหมุนเวียนในการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ เอง โดยการเปิดรับสมาชิกและการให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านได้กู้เงิน เพื่อนำไปใช้จ่ายในการประกอบอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ และช่วยลดภาระหนี้สินให้แก่ประชาชนในท้องถิ่นเอง และต่อมารัฐบาลก็ได้มีนโยบายโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง เพื่อเป็นการติดตามประเมินผลการทำงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนท้องถิ่น ว่ามีกระบวนการดำเนินงานเป็นอย่างไร ได้มีการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติหรือไม่ และ

ในกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านนั้น สามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติหรือไม่ และผู้ศึกษาได้ทำการรายงานการประเมินในรูปแบบของ “สารนิพนธ์” (Substantive Report) เพื่อแสดงผลการดำเนินงานตลอดจนปัญหา สภาพความเป็นอยู่ของชุมชนสิ่งต่าง ๆ ที่ชุมชนต้องการ และผู้ศึกษาได้มีการพัฒนาความรู้ความสามารถในด้านการทำงานพัฒนาชุมชนท้องถิ่นของตนเองอีกด้วย

2. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

- 2.1 เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหินตั้ง
- 2.2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีส่วนช่วยส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- 2.3 เพื่อศึกษากระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน ระดับตำบล และระดับประเทศ
- 2.4 เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชนในทัศนะของชาวบ้านหินตั้ง

3 กรอบความคิดทฤษฎี

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหินตั้ง ผู้ศึกษาได้ทำการจัดเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ โดยผู้ศึกษาได้ลงพื้นที่ปฏิบัติงานภายในหมู่บ้านหินตั้ง และผู้ศึกษาได้นำข้อมูลที่เก็บรวบรวมมาได้นั้นนำมาทำการประเมินเชิงระบบ โดยรูปแบบสำหรับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหินตั้งนั้นผู้ศึกษาใช้วิธีประเมินการสภาวะแวดล้อม ที่มีผลต่อวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านหินตั้ง อันมีผลกระทบต่อวัตถุประสงค์เป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และประเมินปัจจัยต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงสร้างรูปแบบของกองทุนหมู่บ้านหินตั้ง ประเมินกระบวนการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านหินตั้ง กระบวนการดำเนินงานต่าง ๆ ในการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้าน ประเมินผลผลิตที่ได้จากผลสำเร็จของการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหินตั้ง

โดยในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหินตั้งนั้น จะมีองค์ประกอบที่ส่วนช่วยส่งเสริมและขัดขวางสำหรับการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติได้ในหลายประเด็น และในส่วนต่าง ๆ ที่มีผลเกี่ยวข้องกับการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านหินตั้ง ก็ขึ้นอยู่กับประชาชนในหมู่บ้านหินตั้งเอง โดยเริ่มตั้งการได้มาซึ่งกองทุนหมู่บ้านหินตั้ง การคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหินตั้งที่ได้มาจากการออกเสียงคัดเลือกโดยชาวบ้านหินตั้งนั่นเอง และสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหินตั้งที่เป็นประชาชนของหมู่บ้านเองได้ทำการกู้เงินกองทุนเพื่อไปลงทุน สร้างงาน สร้างอาชีพ สร้างรายได้ เมื่อมีดอกผลจากการประกอบอาชีพ

แล้วก็สามารถจะนำเงินนั้นมาจ่ายชำระหนี้ตามกำหนดเวลาของการกู้เงินได้ แต่อีกในหนึ่งสมาชิกผู้กู้เงินส่วนมากมีอาชีพทำการเกษตร สิ่งที่มีผลกระทบต่อผลผลิตทางการเกษตรอันไม่ก่อให้เกิดรายได้ หรือทำให้มีรายได้ต่ำของสมาชิกผู้กู้หนี้ก็คือ สภาพของดินฟ้าอากาศ ปริมาณน้ำสำหรับทำการเกษตร โรคต่าง ๆ ตามฤดูกาลของพืชและสัตว์ ราคาของวัตถุดิบในการทำการเกษตรเช่น พันธุ์พืช พันธุ์สัตว์ ปุ๋ย อาหารสำหรับเลี้ยงดูสัตว์ ยารักษาโรคสัตว์ ยาปราบศัตรูพืช รวมถึงราคาของผลผลิตในท้องตลาด ซึ่งในช่วงของการเก็บเกี่ยวเกี่ยวความฤดูกาลส่วนมากราคาของผลผลิตทางเกษตรจะตกต่ำ ทำให้เกษตรกรต้องประสบผลขาดทุน เพราะการลงทุนสูง แต่รายได้จากการขายผลผลิตทางการเกษตรที่ต่ำ และสิ่งนี้เองก็ทำให้สมาชิกผู้กู้ไม่สามารถจ่ายชำระหนี้ได้ แล้วกองทุนหมู่บ้านที่ตั้งจะมีแนวทางในการดำเนินงานแก้ไขปัญหาไว้อย่างไรนั้น ก็ขึ้นอยู่กับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านที่ตั้งที่จะผู้กำหนดแนวทางในการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านที่ตั้งเอง

กรอบความคิดทฤษฎี หรือต้นแบบทางความคิดที่ผู้ศึกษาได้นำมาใช้ในการประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านที่ตั้งในครั้งนี้ ได้แก่อันแบบทางความคิดเชิงระบบที่เรียกว่า “ซีพีพีโมเดล” (CIPP Model) ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ประกาศนียบัตรการจัดการและการประเมินโครงการ โดยที่อักษรภาษาอังกฤษมีความหมายดังนี้

- C ย่อมาจาก Context คือ บริบทของหน่วยระบบ
- I ย่อมาจาก Input คือ ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ
- P ย่อมาจาก Process คือ กระบวนการของหน่วยระบบ
- P ย่อมาจาก Product คือ ผลผลิตของหน่วยระบบ

แนวความคิดและรูปแบบสำหรับการประเมินของสตัฟเฟิลบีม (Stufflebeam's CIPP Model) สตัฟเฟิลบีม กล่าวไว้ว่า “การประเมินเป็นกระบวนการระบุ หรือกำหนดข้อมูลที่ต้องการ รวมทั้ง การดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์และสังเคราะห์ให้เกิดสารสนเทศ ที่มีประโยชน์เพื่อนำเสนอสำหรับใช้เป็นทางเลือกในการตัดสินใจ”

สตัฟเฟิลบีม ได้จำแนกขั้นตอนของการประเมิน เป็น 3 ขั้นตอน คือ

ขั้นตอนที่ 1 กำหนด หรือระบุข้อมูลที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 2 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 วิเคราะห์และจัดการสารสนเทศ เพื่อนำเสนอผู้บริหาร

แผนภาพที่ 1 ระบบการทำงานของโครงการกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง แบบซีพีพีโมเดล

(CIPP Model) ซึ่งมีส่วนประกอบดังนี้

หน่วยระบบ A : คือ หน่วยระบบการทำงาน การบริหารการจัดการของกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้งและ
แนะนำส่งเสริมผู้กู้

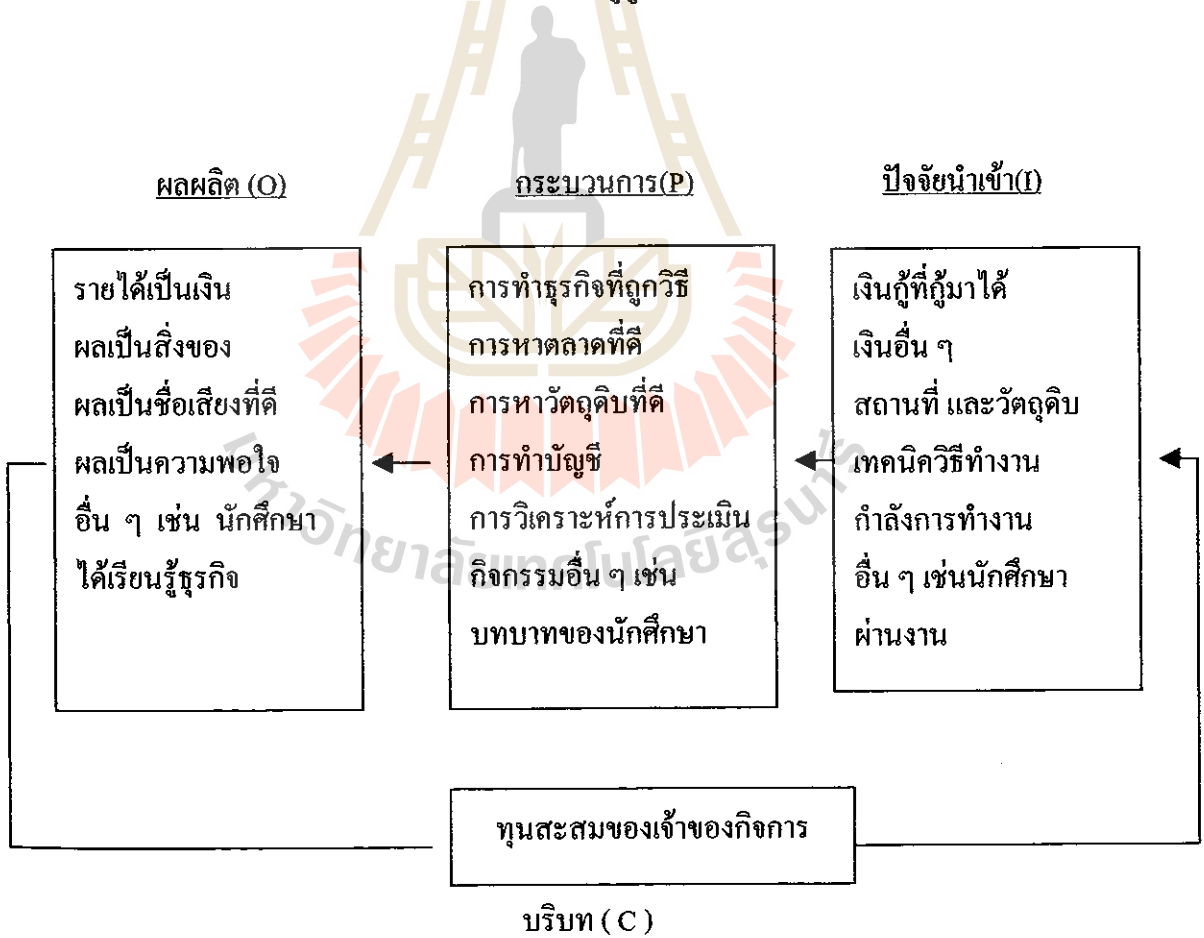
จากแผนภาพที่ 1 นี้แสดงภาพโดยรวมของการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง ดังจะอธิบายในส่วนของหน่วยระบบ A : ซึ่งเป็นหน่วยระบบการทำงาน การบริหารการจัดการของกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้งและแนะนำส่งเสริมผู้กู้โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยพ่วง

สำหรับหน่วยระบบ A

- มีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ นโยบายของรัฐบาล, เงิน 1 ล้านบาท, คณะกรรมการหมู่บ้าน, เงินที่ผู้กู้ชำระคืน, ผู้สมัครขอกู้, บัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน และทุนสะสมของหมู่บ้านที่ตั้ง
- มีกระบวนการทำงาน ได้แก่ การคัดเลือกผู้กู้, การรับชำระหนี้, การทำบัญชี และบทบาทของบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านที่ตั้ง
- มีผลผลิต ได้แก่ จำนวนผู้กู้, ยอดเงินให้กู้, กองทุนสะสม, ชื่อเสียงของชุมชน และบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านผ่านงาน

แผนภาพที่ 2 หน่วยระบบการทำงานของสมาชิกผู้ขอกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านที่ตั้ง

หน่วยระบบ B : หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

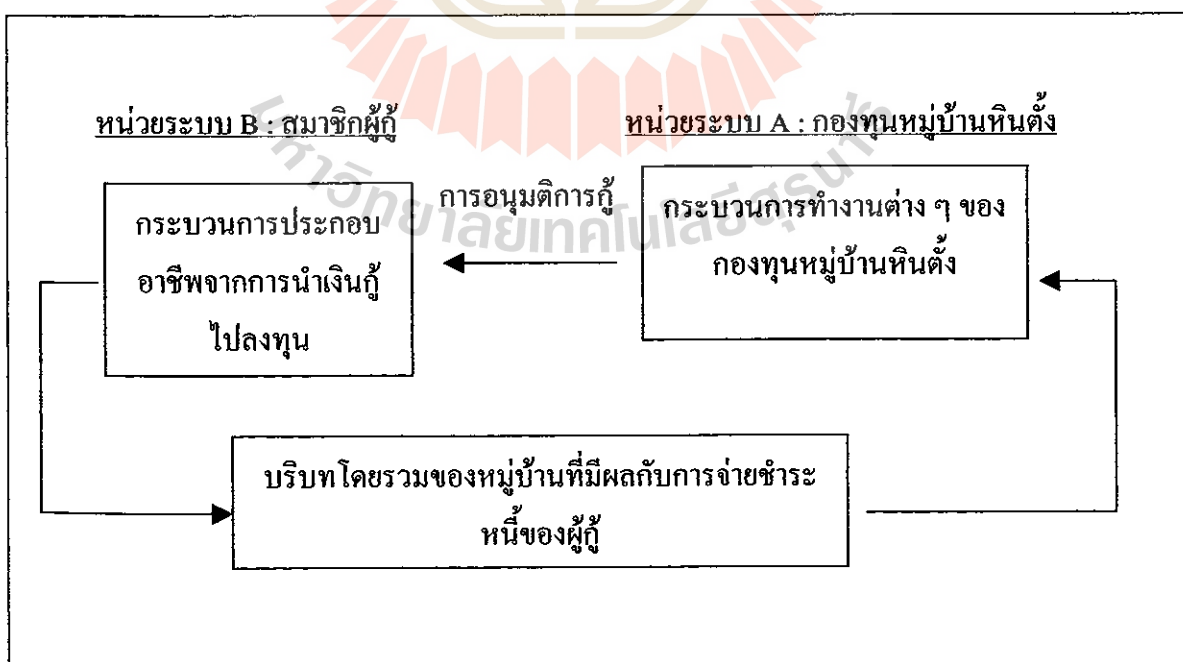

จากแผนภาพที่ 2 นี้แสดงภาพโดยรวมหน่วยระบบการทำงานของสมาชิกผู้ขอกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านที่ตั้ง ดังจะอธิบายในส่วนของหน่วยระบบ B : ซึ่งเป็นหน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย โดยมีหน่วยระบบสะสมทุนเป็นหน่วยพ่วง

สำหรับหน่วยระบบ B

มีปัจจัยนำเข้า	ได้แก่ เงินกู้ที่กู้มาได้, เงินอื่น ๆ, สถานที่และวัตถุดิบ, เทคนิควิธีการทำงาน, กำลังการทำงาน และบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านผ่านงาน
มีกระบวนการทำงาน	ได้แก่ การทำธุรกิจที่ถูกต้อง, การหาตลาดที่ดี, การหาวัตถุดิบที่ดี, การทำบัญชี, การวิเคราะห์การประเมิน และบทบาทของบัณฑิตกองทุนหมู่บ้านที่ตั้ง
มีผลผลิต	ได้แก่ รายได้เป็นเงิน, ผลเป็นสิ่งของ, ผลเป็นชื่อเสียงที่ดี, ผลเป็นความพอใจ, บัณฑิตกองทุนหมู่บ้านได้เรียนรู้ธุรกิจ

แผนภาพที่ 3 แสดงความเชื่อมโยงของหน่วยระบบ A หน่วยระบบ B หรือ หน่วยระบบการทำงานของกองทุนหมู่บ้านที่ตั้งกับหน่วยระบบการทำงานของสมาชิกผู้กู้

จากแผนภาพที่ 3 นี้แสดงภาพความเชื่อมโยงของหน่วยระบบ A หน่วยระบบ B หรือหน่วยระบบการทำงานของกองทุนหมู่บ้านขึ้นต้นกับหน่วยระบบการทำงานของสมาชิกผู้กู้ ดังที่จะอธิบายดังนี้

ความเชื่อมโยงที่สำคัญของหน่วยระบบ A และ B คือหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้านขึ้นต้นเป็นผู้ให้เงินกู้แก่หน่วยระบบ B คือหน่วยระบบของสมาชิกผู้กู้ที่ได้นำเงินที่ได้จากการกู้ไปลงทุนเพื่อดำเนินงานและได้ผลกำไรจนสามารถชำระหนี้คืนให้แก่กองทุนได้ทั้งเงินต้นและดอกเบี้ย

บริบท (C) หมายถึงบริบทที่เกี่ยวข้องกับหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B เช่นสภาพภูมิประเทศ และประชากรของชุมชน ตลอดจนสภาพเศรษฐกิจโดยทั่วไปของประเทศและนโยบายของรัฐบาลเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

4 วิธีดำเนินการ

การดำเนินการประเมินกองทุนหมู่บ้านขึ้นต้น มีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านขึ้นต้น ที่ผู้ศึกษาปฏิบัติงาน

ขั้นตอนที่ 3 ใช้ระบบชีพชีโมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านขึ้นต้น และกำหนดตัวบ่งชี้ ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล

ขั้นตอนที่ 4 เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลจากแบบรายงาน บร.1-12 บางส่วนทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

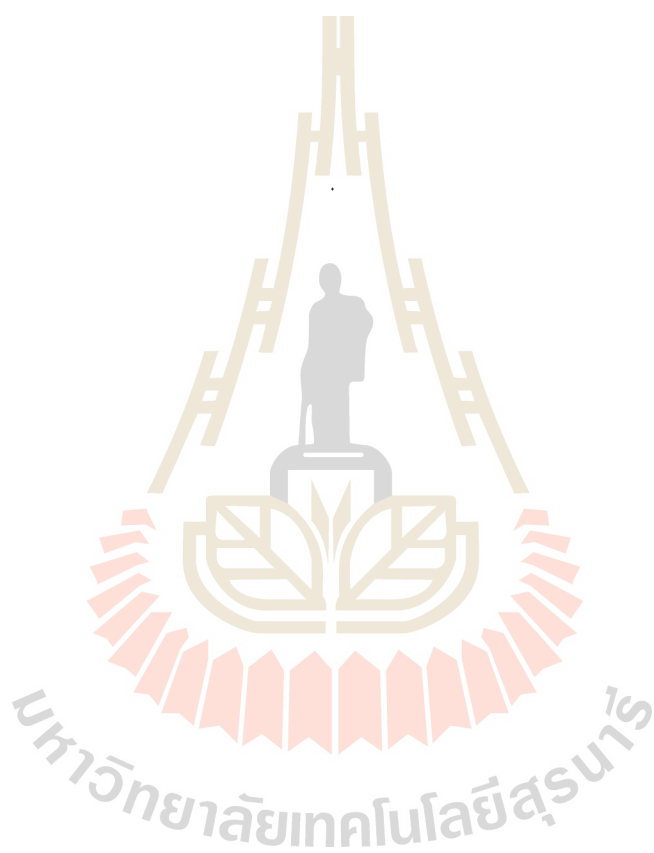
ขั้นตอนที่ 5 ประมวลสังเคราะห์ข้อมูล

5. ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการประเมินโครงการ

ผลที่คาดว่าจะได้รับมี ดังนี้

1. ทำให้ทราบการดำเนินงาน และกระบวนการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านขึ้นต้น
2. ทำให้ทราบปัจจัยต่าง ๆ ที่เป็นอุปสรรคและสนับสนุนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านขึ้นต้น
3. ทำให้ทราบกระบวนการสร้างเครือข่ายองค์กรเพื่อการเรียนรู้ ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างชุมชนภายในท้องถิ่น

4. ทำให้ทราบตัวชี้วัด ความเข้มแข็งของการบริหารกองทุนหมู่บ้านและการพัฒนากองทุนหมู่บ้าน
บ้านหินตั้ง ที่ทำให้กองทุนหมู่บ้านหินตั้งสามารถคงอยู่อย่างยั่งยืนต่อไปได้

บทที่ 2

ปฏิสัมพันธ์วรรณกรรมและเอกสารที่เกี่ยวข้อง

นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ได้กำหนดให้มีการจัดทำระเบียบข้อบังคับ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติขึ้น เพื่อใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานตามนโยบายของ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากนโยบายนี้รัฐบาลต้องการให้ชุมชนได้มีการพึ่งพาตนเอง ดังนั้นหมู่บ้านหินตั้งจึงได้มีการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านหินตั้งขึ้น โดยมีระเบียบข้อบังคับกองทุน หมู่บ้านหินตั้งเป็นแนวทางสำหรับการปฏิบัติงาน รูปแบบในการประเมินกระบวนการทำงานต่าง ๆ ของกองทุนหมู่บ้านหินตั้ง ผู้ศึกษาได้นำรูปแบบชีพโมเดลมาใช้ ในการประเมินและ วิเคราะห์โครงการกองทุนหมู่บ้านหินตั้ง ตามโครงการเพิ่มประสิทธิภาพกองทุนหมู่บ้านและชุมชน เมืองแห่งชาติ

1. นโยบาย หลักการ วัตถุประสงค์ และระเบียบกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ

1.1 นโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

นโยบายหลัก ๆ ของการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ คือ เพื่อเป็นการ สร้างเสริม กระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในด้านการเรียนรู้ การสร้างและ พัฒนาความคิดริเริ่ม และการแก้ไขปัญหา และเสริมสร้างศักยภาพ ทั้งด้านเศรษฐกิจ และสังคมของ ประชาชนในหมู่บ้านและชุมชนเมือง คือ มีงาน มีรายได้ มีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น มีสุขภาพอนามัยที่ สมบูรณ์แข็งแรง มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ อย่างสมบูรณ์ รวมทั้งรัฐบาลยังมีนโยบายในการเพิ่ม จิตความสามารถ ในการจัดระบบบริหารจัดการเงินกองทุนหมุนเวียน ในหมู่บ้านกันเอง

1.2 หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

หลักการทำงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ได้มีการกำหนดระเบียบ ข้อบังคับจัดตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ส่งเสริมให้มีการจัดตั้งกองทุน หมู่บ้านในทุก ๆ ชุมชนหมู่บ้านในท้องถิ่น ความพร้อมในด้านต่าง ๆ ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้าน ชุมชนท้องถิ่น จัดสรรเงินให้แก่กองทุนหมู่บ้านทุก ๆ กองทุนหมู่บ้านที่ผ่านการประเมินความพร้อม แล้ว ติดตามการทำงานของกองทุนหมู่บ้านในท้องถิ่น และประเมินผลที่ได้รับจากการจัดตั้ง โครงการ กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองขึ้น

หลักการสำคัญของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

นโยบายดังกล่าวจะประสบความสำเร็จได้ ควรประกอบด้วยหลักการสำคัญ ๆ

4 ประการ คือ

- 1) ความพร้อมของหมู่บ้าน และชุมชนเมือง
- 2) การบริหารการจัดการเงินกองทุนหมุนเวียนหมู่บ้าน
- 3) การปฏิบัติตามระบบบริหารราชการแผ่นดิน ตามแนวทางการปฏิบัติงานนี้

กำหนดให้ให้หมู่บ้านและชุมชนเมืองในท้องถิ่นเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา

- 4) การติดตามและประเมิน โดยมีตัวชี้วัดประสิทธิภาพของกองทุน

ปรัชญา

- 1) เสริมสร้างสำนึกความเป็นชุมชนและท้องถิ่น
- 2) ชุมชนเป็นผู้กำหนดอนาคต และการจัดการหมู่บ้านและชุมชนด้วยคุณค่า

และภูมิปัญญาของตนเอง

- 3) เกื้อกูลประ โยชน์ต่อผู้ด้อย โอกาสในหมู่บ้านและชุมชนเมืองในท้องถิ่น
- 4) เชื่อมโยงกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันระหว่างชุมชน ราชการ เอกชน และ

ประชาสังคม

- 5) กระจายอำนาจให้ท้องถิ่น และพัฒนาประชาธิปไตยพื้นฐาน

1.3 วัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1) เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนในหมู่บ้านและชุมชนเมืองท้องถิ่น สำหรับการลงทุน และการพัฒนาอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้ หรือเพิ่มรายได้ การลดรายจ่าย บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน และสำหรับการนำไปสู่การสร้างกองทุนสวัสดิภาพที่ดีแก่ประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชน

2) ส่งเสริมและพัฒนาหมู่บ้าน ให้มีขีดความสามารถในการจัดระบบ และการบริหารจัดการการเงินทุนของตนเอง

3) ส่งเสริมกระบวนการพึ่งพาตนเองของหมู่บ้านและชุมชนเมือง ในการเรียนรู้ การสร้างงาน และพัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ เพื่อแก้ไขปัญหาและเสริมสร้างศักยภาพ และส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงในหมู่บ้านและชุมชนเมืองท้องถิ่น

4) กระตุ้นเศรษฐกิจในระดับฐานรากของประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประเทศในอนาคต

5) เสริมสร้างศักยภาพและความเข้มแข็งทั้งทางด้านเศรษฐกิจและสังคมของประชาชนในหมู่บ้านหรือชุมชนเมืองท้องถิ่น

1.4 ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ระเบียบที่เกี่ยวข้องกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติมีดังนี้

- 1) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
- 2) ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544
- 3) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติว่าด้วยการจัดตั้งและการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544
- 4) ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

2. ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ประกอบไปด้วย 2 หมวด ดังนี้

หมวด 1 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 6 มีรายละเอียดดังนี้

1. ชื่อย่อของ “คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ” คือ กทบ.
2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ประกอบด้วยคณะกรรมการในตำแหน่งต่าง ๆ ดังนี้

ประกอบด้วยนายกรัฐมนตรี หรือรองนายกรัฐมนตรี ที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายให้เป็นประธาน รัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย เป็นรองประธานคนที่หนึ่ง รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลัง เป็นรองประธานคนที่สอง รัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรีที่นายกรัฐมนตรีมอบหมายเป็นรองประธานคนที่สาม ผู้อำนวยการสำนักงานงบประมาณ เลขาธิการคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ปลัดกระทรวงการคลัง ปลัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ปลัดกระทรวงพาณิชย์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม ปลัดกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทย ผู้อำนวยการธนาคารออมสิน ผู้จัดการธนาคารเพื่อการ

เกษตรและสหกรณ์การเกษตรและผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนไม่เกิน 10 เป็นกรรมการ เลขานุการนายรัฐมนตรี เป็นกรรมการและเลขานุการ

คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วย เลขานุการจำนวนไม่เกิน 3 คนและให้มีที่ปรึกษาคณะกรรมการ ซึ่งคณะรัฐมนตรีเป็นผู้แต่งตั้ง โดยคำแนะนำของคณะกรรมการจำนวนอย่างน้อย 3 คน แต่ไม่เกิน 7 คน

ข้อ 7 กล่าวถึงวาระการดำรงตำแหน่งของคณะกรรมการดังนี้

1. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจะดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี
2. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ดำรงตำแหน่งครบวาระ 2 ปี แล้วอาจได้รับการแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งอีกได้
3. กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ที่พ้นจากวาระการเป็นกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ก่อนครบวาระ หรือกรณีที่คณะรัฐมนตรี ได้แต่งตั้งกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเพิ่มขึ้น ในระหว่างที่กรรมการซึ่งแต่งตั้งไว้แล้วยังมีวาระอยู่ในตำแหน่ง ให้ผู้ที่ได้รับการ แต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งแทนหรือเป็นกรรมการเพิ่มขึ้นอยู่ในตำแหน่ง เท่ากับวาระที่เหลืออยู่ของกรรมการซึ่งได้แต่งตั้งไว้แล้ว
4. เมื่อกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิดำรงตำแหน่งจนครบวาระ 2 ปี แล้วหากยังไม่มีการแต่งตั้ง กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิใหม่ ให้กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่พ้นจากตำแหน่งตามวาระนั้น ปฏิบัติหน้าที่ต่อ จนกว่ากรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่ได้รับการแต่งตั้งใหม่เข้ารับหน้าที่

ข้อ 8 นอกจากการพ้นจากตำแหน่งตามวาระตามความในข้อ 7 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิพ้นจากตำแหน่งเมื่อ

1. ตาย
2. ลาออก
3. เป็นบุคคลล้มละลาย
4. คณะรัฐมนตรีมีมติให้พ้นจากตำแหน่ง
5. เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
6. ได้รับโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก

ข้อ 9 การประชุมของคณะกรรมการ ได้กล่าวไว้ดังนี้

1. การประชุมของคณะกรรมการ ต้องมีคณะกรรมการมาประชุมไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมด จึงจะเป็นองค์ประชุม
2. ในการประชุมคราวใด ถ้าประธานกรรมการไม่มาประชุม หรือไม่อาจจะปฏิบัติหน้าที่ได้ ให้รองประธานกรรมการ ผู้มีอาวุโสปฏิบัติหน้าที่แทนประธานกรรมการ แต่ถ้ารองประธาน

กรรมการอาวุโสไม่มาประชุม หรือไม่อาจปฏิบัติหน้าที่แทนได้ ให้กรรมการที่มาประชุมเลือก กรรมการ 1 คน เป็นประธานในการประชุมแทน

3. การวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมให้ถือเสียงข้างมาก กรรมการ 1 คน มีเสียงในการลงคะแนน 1 เสียง ถ้าคะแนนเสียงเท่ากัน ให้ประธานในการประชุมออกเสียงเพิ่มอีก 1 เสียง เพื่อเป็นเสียงชี้ขาด

ข้อ 10 อำนาจและหน้าที่ของคณะกรรมการ มีดังนี้

1. กำหนดนโยบาย การจัดตั้ง และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง แห่งชาติ และกองทุนหมู่บ้านในท้องถิ่น
2. กำหนดแผนการจัดหาเงินทุนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และแผนการจัดสรรให้ แก่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองท้องถิ่น
3. จัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ เสนอต่อคณะรัฐ มนตรี
4. กำหนดแผนงานและออกระเบียบข้อบังคับและประกาศในการจัดตั้ง และแนวทางการ บริหารงานกองทุน
5. ออกระเบียบเกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน จัดหาและจัดสรรผล ประโยชน์ของกองทุน
6. ออกระเบียบเกี่ยวกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุม ชนเมืองแห่งชาติ
7. แต่งตั้งคณะอนุกรรมการ คณะทำงาน เพื่อดำเนินการตามระเบียบนี้
8. ออกระเบียบ คำสั่ง และประกาศอื่น ๆ เพื่อปฏิบัติตามระเบียบนี้
9. เพื่อประ โยชน์ในการบริหารงานของสำนักงาน อาจมีคำสั่งให้
 - 1) ลูกจ้างของส่วนราชการ หรือ
 - 2) คณะกรรมการอาจขอให้คณะรัฐมนตรีมีมติให้พนักงาน หรือ
 - 3) ลูกจ้างของรัฐวิสาหกิจ หรือ
 - 4) หน่วยงานอื่นของรัฐ

เพื่อให้ไปช่วยปฏิบัติงานเป็นเจ้าหน้าที่ของสำนักงานได้ โดยถือว่าเป็นการปฏิบัติงานตาม ปกติ โดยจะให้ช่วยปฏิบัติงานเต็มเวลา บางเวลา นอกเวลาก็ได้ทั้งที่อาจกำหนดค่าตอบแทนให้แก่ ผู้ปฏิบัติงานด้วยก็ได้

10. รายงานผลการดำเนินงาน ปัญหาและอุปสรรค รวมทั้งฐานะการเงินของกองทุนหมู่บ้านให้คณะรัฐมนตรีทราบอย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

11. ปฏิบัติหน้าที่อื่น หรือตามที่กฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจ และหน้าที่ของคณะกรรมการ หรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย

ข้อ 11 การประชุมของคณะอนุกรรมการ ให้อาศัยความตามข้อ 9 ถือเป็นหลักปฏิบัติในการประชุม และวินิจฉัยชี้ขาดของที่ประชุมอนุกรรมการโดยอนุโลม

ข้อ 12 ให้คณะกรรมการ ที่ปรึกษาและคณะอนุกรรมการ ที่ได้รับการแต่งตั้งตามระเบียบนี้ ได้เข้าประชุมคำตอบแทนตามอัตราที่กำหนด ในพระราชกฤษฎีกาเข้าประชุม และคำตอบแทนที่ปรึกษา ซึ่งนายกรัฐมนตรีแต่งตั้ง พ.ศ. 2523 และแก้ไขเพิ่มเติม โดยเบิกจ่ายจากสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

หมวด 2 สำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

ข้อ 13 ให้มีสำนักคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ในสำนักเลขาธิการนายกรัฐมนตรี

ข้อ 14 สำนักงานมีอำนาจ หน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. ทำหน้าที่เป็นสำนักงานเลขานุการของคณะกรรมการ
2. ปฏิบัติงานธุรการของคณะกรรมการ ที่ปรึกษาคณะกรรมการและคณะอนุกรรมการ
3. ศึกษารวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานของคณะกรรมการ และของกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง
4. ประชาสัมพันธ์ ให้ประชาชนได้ทราบถึงการจัดตั้งนโยบาย และแนวทางการบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
5. ดำเนินงานและประสานงานกับส่วนราชการ และองค์กรต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อเตรียมความพร้อม ในการจัดตั้งกองทุน และแนวทางการบริหารกองทุน
6. จัดให้มี หรือสนับสนุน ให้มีการประชุมชี้แจงและฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
7. พิจารณาเสนอความเห็นต่อคณะกรรมการ ในการพิจารณาแผนการบริหารและจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
8. ให้การสนับสนุน ปรึกษาหรือและข้อเสนอแนะแก่คณะกรรมการ เกี่ยวกับนโยบาย ระเบียบ หลักเกณฑ์ การดำเนินงานกองทุน
9. ดำเนินการหรือมอบหมายให้หน่วยงานอื่น ๆ ดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องกับกองทุน และรายงานผลต่อคณะกรรมการดำเนินการในส่วนการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

10. ราชผลการปฏิบัติงานประจำปีของสำนักงานเสนอต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองแห่งชาติ

11. คำเนิการอื่นใดตามที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติได้มอบหมาย

ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544

ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีฉบับนี้ ได้กล่าวเกี่ยวกับการยกเลิกความตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ในวรรคสอง ข้อ 6 ให้ใช้ความตามระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรี ว่าด้วยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ในข้อ 3. ให้ใช้ความดังต่อไปนี้แทน “คณะกรรมการอาจแต่งตั้งกรรมการและผู้ช่วยเลขานุการ จำนวนไม่เกิน 4 คน”

3. แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

แบบติดตามสังเกตการณ์คัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีส่วนสำคัญในการประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองต่าง ๆ เนื่องจากในกระบวนการเลือกคณะกรรมการกองทุนจะต้องเป็นไปตามระเบียบคณะกรรมการ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ข้อ 41 กล่าวว่

1. จะต้องมีการ์วเรือสามในสี่ของคร์วเรือทั้งหมดเข้าร่วมประชุม
2. การเลือกคณะกรรมการหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เป็นไปตามมติที่ประชุม

สำหรับคุณสมบัติของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน จะต้องเป็นตามความในระเบียบคณะกรรมการ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 ได้กล่าวไว้ดังนี้

- 1) เป็นผู้ที่มีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านและอาศัยอยู่ในหมู่บ้านติดต่อกัน ไม่น้อยกว่าสองปีก่อนวันที่ได้รับคัดเลือกเป็นกรรมการกองทุนหมู่บ้าน
- 2) เป็นผู้บรรลุนิติภาวะโดยมีอายุี่สิบปีบริบูรณ์
- 3) ปฏิบัติตนอยู่ในหลักศาสนามีความรับผิดชอบ เสียสละมีส่วนร่วมในกิจกรรมชุมชนไม่ติดการพนัน ไม่เกี่ยวข้องกัสิ่งเสพติดและไม่มีประวัติเสียทางด้าน การเงิน ตลอดจนจหนักัน ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

- 4) ไม่เป็นบุคคลล้มละลาย คนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ
- 5) ไม่เคยได้รับ โทษจำคุก โดยคำพิพากษา ถึงที่สุดให้จำคุก เว้นแต่เป็นโทษสำหรับความผิดที่ได้กระทำโดยประมาท
- 6) ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดว่ามีความผิดแต่รอการกำหนดโทษหรือรอการลงโทษในความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ หรือความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ยกเว้นความผิดฐานทำให้เสียทรัพย์ และความผิดฐานบุกรุก
- 7) ไม่เคยถูกให้ออก ปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ องค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย หน่วยงานรัฐวิสาหกิจเพราะทุจริตต่อหน้าที่ หรือสร้างความเสียหายอย่างร้ายแรงแก่ทางราชการ องค์กร หรือหน่วยงานที่สังกัด
- 8) ไม่เป็นผู้ไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งที่เสียสิทธิตามมาตรา 68 วรรคสองของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540
- 9) ไม่เป็นผู้ที่เคยพ้นจากตำแหน่งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านตาม ข้อ 20 (3) และ (4)

4. แบบคำขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การขอขึ้นทะเบียนและประเมินความพร้อมของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง นั้นมีวัตถุประสงค์เพื่อให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ได้ประเมินความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ตามสภาพความเป็นจริง สำหรับหมู่บ้านและชุมชนเมืองจะต้องมีความพร้อมในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. กระบวนการคัดเลือกกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ได้ดำเนินการให้เป็นไปตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง และวิธีการที่หมู่บ้านชุมชนเมืองกำหนดไว้
2. คณะกรรมการต้องมีคุณสมบัติตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
3. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน ต้องเป็นผู้มีความรู้ ประสบการณ์ และความมั่นใจในการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้าน
4. มีระเบียบข้อบังคับในการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้าน
5. การมีส่วนร่วมของประชาชนในชุมชน ในการจัดการกองทุนหมู่บ้าน
6. สมาชิกมีการปฏิบัติงานตามระเบียบครบถ้วน
7. มีการเปิดบัญชีเงินฝากของกองทุนหมู่บ้านแล้ว

5. ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้งมีดังนี้

1. ที่ตั้ง

สถานที่ตั้งสำนักงานกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง เลขที่ 131 หมู่ที่ 5 ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา รหัสไปรษณีย์ 30170 โทรศัพท์ 044 - 286952

2. วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง

- 2.1 เป็นแหล่งเงินทุนหมุนเวียนให้กับสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง
- 2.2 เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ด้วยวิธีการถือหุ้น การฝากเงินสัจจะและเงินรับฝาก
- 2.3 เพื่อให้บริการเงินกู้แก่สมาชิกกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง
- 2.4 เพื่อพัฒนาจิตใจสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการ คือ
 - 1) เป็นคนมีความซื่อสัตย์
 - 2) เป็นคนไม่เห็นแก่ตัว
 - 3) เป็นคนไม่มัวเมาในสิ่งอบายมุข
 - 4) เป็นคนรู้จักสามัคคี
- 2.5 เพื่อพัฒนาสมาชิกให้เป็นคนดี มีคุณธรรม 4 ประการ คือ
 - 1) เป็นคนเรียนเก่ง ใฝ่หาความรู้ใหม่ ๆ
 - 2) เป็นคนเก่งคิด คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา
 - 3) เป็นคนเก่งงาน ขยันการงาน และมีความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน
 - 4) เป็นคนเก่ง และเป็นคนที่มึมนุยุ้ยสัมพันธ์ที่ดีต่อทุกๆ คน

3. แหล่งที่มาของกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง ประกอบด้วยเงินและทรัพย์สินดังนี้

- 3.1 เงินที่ได้รับจัดสรรจากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง
- 3.2 เงินกู้ยืม
- 3.3 ดอกผลหรือผลประโยชน์ใด ๆ ที่เกิดขึ้นจากเงินกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง
- 3.4 ค่าธรรมเนียมแรกเข้า
- 3.5 เงินฝากสัจจะและเงินรับฝาก
- 3.6 เงินค่าหุ้น
- 3.7 เงินสมทบจากกลุ่มหรือองค์กรสมาชิก
- 3.8 เงินหรือทรัพย์สินอื่นๆ ที่กองทุน ได้รับ โดยไม่มีเงื่อนไขผูกพัน หรือภาระติดพันอื่น

4. คุณสมบัติของสมาชิก

4.1 เป็นผู้ที่พักอาศัยอยู่ในหมู่บ้านหินตั้งเป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 6 เดือน ก่อนการจัดตั้งกองทุน

4.2 อายุ 20 ปีขึ้นไป

4.3 เป็นผู้ที่มีนิสัยอันดีงาม มีความรู้ ความเข้าใจ เห็นชอบด้วยหลักการของกองทุนหมู่บ้านและสนใจที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุนหมู่บ้านหินตั้ง

4.4 เป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะปฏิบัติตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้านหินตั้ง

4.5 เป็นผู้ที่มีความอดทน เสียสละและเห็นคุณค่าประโยชน์ของกองทุนหมู่บ้านหินตั้ง เป็นสำคัญ

4.6 เป็นผู้ทีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหินตั้งได้มีมติเห็นชอบให้เข้าเป็นสมาชิก

4.7 เป็นผู้ที่มีเงินฝากสัจจะออมทรัพย์ และถือหุ้นอย่างน้อย 1 หุ้น แต่ต้องไม่เกิน 1 ใน 5 เท่าของจำนวนเงินหุ้นทั้งหมดที่มีอยู่ในกองทุนหมู่บ้านหินตั้ง

5. การสมัครเข้าเป็นสมาชิก

5.1 ยื่นคำขอสมัครเป็นสมาชิก โดยสมัครได้ที่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหินตั้ง

5.2 เป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตรงตามระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านหินตั้ง ตามความในข้อ 6 แสดงความจำนงที่ต้องการจะสมัครเป็นสมาชิก เดือนละ 1 ครั้ง โดยจะสมัครเป็นรายบุคคลหรือ สมัครเป็นกลุ่ม หรือสมัครในนามองค์กรชุมชนก็ได้

5.3 คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหินตั้ง จะเป็นผู้พิจารณา ในการรับสมัครเข้าเป็นสมาชิก โดยดูจากคุณสมบัติตรงตามระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านหินตั้ง ตามความในข้อ 6 หรือไม่

5.4 สมาชิกจะชำระค่าธรรมเนียมแรกเข้า ค่าหุ้น และเงินฝากสัจจะออมทรัพย์ รายละ 20 บาท ภายใน 3 วัน นับจากวันที่ได้แจ้งให้เข้าเป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านหินตั้ง

5.5 สมาชิกที่ลาออกจากการเป็นสมาชิกแล้วอาจยื่นขอสมัครเป็นสมาชิกใหม่ได้ แต่ทั้งนี้จะต้องลาออกจากการเป็นสมาชิกไม่น้อยกว่า 1 ปี

6. การพ้นสภาพจากการเป็นสมาชิก

6.1 ตาย

6.2 ลาออก และได้รับอนุมัติให้ลาออกจากการเป็นสมาชิก

6.3 วิกลจริต จิตฟั่นเฟือน หรือถูกศาลสั่งให้เป็นคนไร้ความสามารถ หรือเสมือนไร้ความสามารถ

6.4 ที่ประชุมใหญ่มีมติให้ออกด้วยคะแนนเสียง สองในสามของผู้เข้าร่วมประชุม

6.5 จงใจฝ่าฝืนระเบียบของกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง หรือแสดงคนเป็นปรปักษ์ หรือไม่ให้ความช่วยเหลือ หรือไม่ให้ความร่วมมือกับกองทุนไม่ว่าด้วยประการใด

6.6 จงใจปิดบังความจริงอันควรแจ้งให้ทราบในใบสมัครเข้าเป็นสมาชิก

6.7 นำทรัพย์สินของกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ที่ได้ระบุไว้

6.8 มีลักษณะ และหรือคุณสมบัติไม่ตรงกับระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง ตามความในข้อ 6

6.9 สมาชิกผู้ไม่มีภาระผูกพันใด ๆ หรือไม่มีหนี้สินกับกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง อาจขอลาออกจากการเป็นสมาชิกได้ โดยแสดงหนังสือต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้าน เพื่อดำเนินการพิจารณาอนุญาตและในวันที่คณะกรรมการกองทุนอนุญาตการลาออกของสมาชิก ให้ถือว่าสมาชิกรายนั้นได้พ้นจากสถานภาพการเป็นสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง

6. การพิจารณาเงินกู้สำหรับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

การพิจารณาเงินกู้ให้ผู้กู้นั้น คณะกรรมการจะต้องดำเนินการตามหมวด ๆ ว่าด้วยการกู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง มีสาระสำคัญดังนี้

1. การกู้เงินของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง จะต้องดำเนินการเพื่อการขอกู้เงินกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง และจะต้องระบุวัตถุประสงค์ของการกู้ยืมอย่างชัดเจน โดยทำการยื่นคำขอกู้ต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง เพื่อพิจารณาอนุมัติการขอกู้ โดยใช้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนกำหนด

2. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง เป็นผู้ที่มีอำนาจในการอนุมัติให้กู้เงินได้ และผู้กู้เงินแต่ละราย จะกู้เงินได้ไม่เกินรายละ 20,000 บาท

3. ในกรณีที่ผู้กู้ต้องการกู้เกินกว่าวงเงิน 20,000 บาท คณะกรรมการจะทำการเรียกประชุมสมาชิก เพื่อให้สมาชิกพิจารณาวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป และจะอนุมัติเงินกู้ไม่เกินรายละ 50,000 บาท

4. การกู้เงิน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง จะดำเนินการพิจารณาตามความเหมาะสมและความจำเป็น

5. สมาชิกผู้กู้ ยื่นคำขอกู้ต่อคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้งจะทำการบันทึกคำขอกู้ พร้อมทั้งส่งสำเนาแบบคำขอกู้ยืมเงินตลอดจนเงื่อนไข และรายละเอียดในการอนุมัติเงินกู้ ให้เข้าสมาชิกผู้ขอกู้และธนาคารทราบการอนุมัติเงินกู้ เพื่อธนาคารจะดำเนินการต่อไป

6. คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง จะทำการแต่งตั้งผู้แทนกรรมการกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้งอย่างน้อยสองคน เป็นผู้แทนในการทำสัญญากู้ยืมกับผู้ขอกู้ที่ได้รับการอนุมัติ

7. สมาชิกผู้ขอู้ที่ ได้รับอนุมัติต้องเปิดบัญชีออมทรัพย์กับธนาคาร และแจ้งหมายเลขบัญชี ให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านขึ้นตั้งทราบ เพื่อดำเนินการ โอนเงินเข้าบัญชีสมาชิกผู้ขอู้ต่อไป

8. หลักประกันในการกู้ อาจเป็นบุคคลหรือทรัพย์สินตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กองทุนหมู่บ้านขึ้นตั้งได้กำหนด

9. อัตราดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนเงินฝากและเงินกู้ ในอัตราที่แน่นอนตามความเห็นชอบ จากที่ประชุมของสมาชิก และได้กำหนดไว้ในระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านขึ้นตั้ง

10. กำหนดการชำระคืนเงินกู้ โดยพิจารณาตามความเหมาะสม แห่งสัญญาเงินกู้แต่ละ ราย โดยชำระคืนเงินต้นพร้อมดอกเบี้ยหรือค่าตอบแทนให้เสร็จสิ้นภายในระยะเวลาตามสัญญาไม่เกิน 1 ปี นับจากวันที่ทำสัญญา

11. การชำระคืนเงินกู้ทุกประเภทยกเว้นการกู้เงินฉุกเฉิน สมาชิกผู้กู้ นำเงินกู้ส่งคืน ณ. ที่ ทำการธนาคารออมสินสาขาสูงเนิน โดยการ โอนเงินเข้าบัญชีกองทุนหมู่บ้านขึ้นตั้งและนำหลักฐาน การส่งคืนเงินกู้แก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านขึ้นตั้ง เพื่อนำหลักฐานการชำระหนี้ นั้น จัดทำบัญชี และดำเนินการต่อไป

12. กรณีสมาชิกผู้กู้ผิดสัญญาไม่ชำระคืนเงินกู้เงินต้นพร้อมดอกเบี้ย หรือค่าตอบแทนตาม เงื่อนไขในสัญญาเงินกู้ สมาชิกผู้ขอู้จะต้องเสียเบี้ยปรับตามจำนวนที่ระเบียบข้อบังคับกำหนด ยก เว้นแต่สมาชิกผู้ขอู้ ได้รับอนุญาตให้ผ่อนผันการชำระหนี้ จากความเห็นชอบของที่ประชุมสมาชิก ด้วยเสียงเกินกว่ากึ่งหนึ่ง

1.3 สมาชิกผู้กู้ นำเงินไปใช้ในกรอบของวัตถุประสงค์ของการกู้ โดยปราศจากเหตุผลอัน สมควร คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านขึ้นตั้ง มีอำนาจในการยกเลิกสัญญา และเรียกเงินกู้คืนพร้อม ดอกเบี้ย หรือค่าตอบแทนที่ค้างชำระเต็มจำนวนโดยทันที และสมาชิกผู้ขอู้จะต้องนำเงินกู้มาคืน ภายในระยะเวลา 30 วันหลังจากวันยกเลิกสัญญา และสมาชิกผู้ขอู้ที่นำเงินกู้ไปใช้ในกรอบวัตถุประสงค์ที่ประชุมมีมติให้พ้นสภาพการเป็นสมาชิกกองทุนตามวรรคสอง ห้ามมิให้สมัครเป็นสมาชิก กองทุนเป็นระยะเวลาสองปี

กองทุนหมู่บ้านขึ้นตั้ง มีเกณฑ์การพิจารณาเงินกู้ดังนี้

1. พิจารณาตามประเภทการกู้ยืม แบ่งเป็นกิจกรรมดังนี้
 - 1) การพัฒนาอาชีพ
 - 2) การสร้างงาน
 - 3) การสร้างและหรือเพิ่มรายได้
 - 4) ลดรายจ่าย
 - 5) บรรเทาเหตุฉุกเฉิน และความจำเป็นเร่งด่วน

2. การอนุมัติเงินกู้ คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้งจะพิจารณา ดังนี้

1) สมาชิกผู้ขอกู้ แจ้งวัตถุประสงค์ของการกู้ แก่คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง 1 ครอบครัว สามารถกู้ได้ 2 คน

2) พิจารณาโครงการวัตถุประสงค์ที่สมาชิกผู้ขอกู้ได้ยื่นเพื่อขอกู้เงินกับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง ที่สามารถดำเนินการได้จริง มีความเป็นไปได้ทางการตลาด และสามารถเห็นได้ชัดเจนว่า มีผลกำไรจากการลงทุน

3) วงเงินกู้ไม่เกิน 20,000 บาทต่อราย

4) กรณีที่ขอกู้เกินกว่า 20,000 บาทต่อราย ต้องผ่านมติที่ประชุมของสมาชิกกองทุนเพื่ออนุมัติวงเงินกู้แต่ไม่เกิน 50,000 บาทต่อราย

5) การกู้เงินเพื่อดำเนินโครงการและการจัดทำรายงาน สมาชิกผู้ขอกู้จะต้องดำเนินงานตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้ และจัดทำรายงานความก้าวหน้าตามแบบรายงาน ตามที่คณะกรรมการกองทุนกำหนด

3. มีการทำสัญญาเงินกู้ทุกรายที่ทำการขอกู้

4. มีการประกันการกู้ โดยมีบุคคล 2 คนเป็นผู้ค้ำประกัน

5. การชำระคืนเงินกู้ เงินต้นพร้อมดอกเบี้ย ภายใน 1 ปี

6. ผู้กู้ถูกเงิน จะต้องชำระคืนเงินต้น พร้อมดอกเบี้ยไม่เกินระยะเวลา 4 เดือน

7. อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 6 ต่อปี

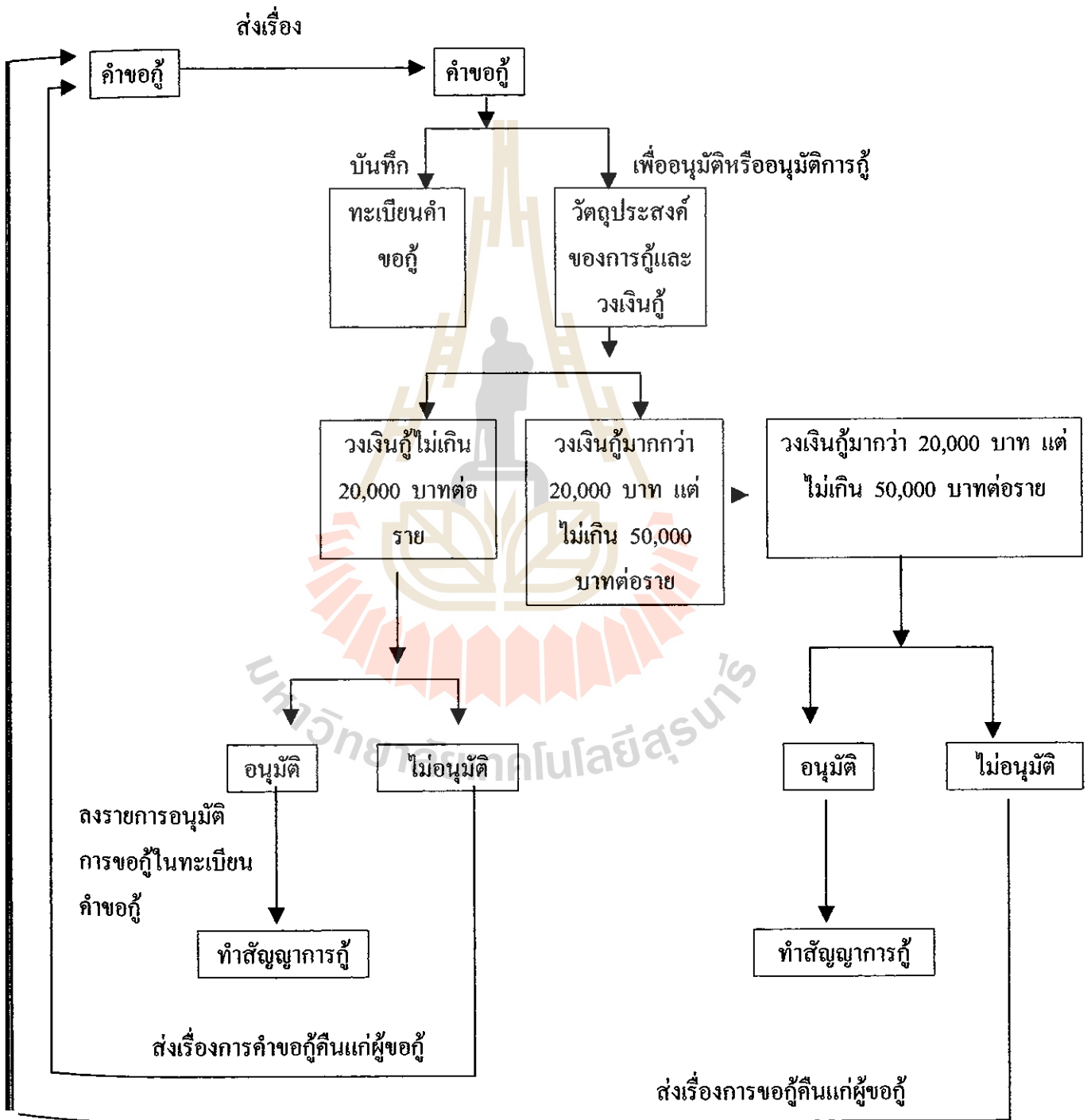
8. กู้ถูกเงินดอกเบี้ยร้อยละ 3 ต่อปี

9. ค่าปรับกรณีไม่จ่ายชำระคืนเงินกู้ภายในกำหนดสัญญา จะเสียค่าปรับในอัตราร้อยละ 3 ต่อเดือน เว้นแต่ผู้ขอกู้ได้รับอนุมัติให้ผ่อนผันการชำระหนี้จากคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง

10. การเบิกจ่ายเงินกองทุน เพื่อการกู้ และชำระคืนเงินกู้ จะใช้วิธีโอนผ่านบัญชีธนาคาร

แผนภาพที่ 4 แสดงกระบวนการกู้เงินของกองทุนหมู่บ้านที่ตั้ง (ตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านที่ตั้ง)

สมาชิกผู้ขอกู้	คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านที่ตั้ง	ที่ประชุมสมาชิกของกองทุนหมู่บ้านที่ตั้ง
----------------	---------------------------------	---

7. หลักการประเมินโครงการรูปแบบการประเมินแบบซิมพ์โมเดล

1. รูปแบบการประเมินแบบซิมพ์โมเดล

ในการทำการประเมิน ผู้ศึกษาการประเมินตามแนวทางการศึกษาวิชาการวิจัยชุมชน และการประเมินเพื่อพัฒนา ผู้ศึกษาได้ใช้เป็นพื้นฐานของการศึกษาวิจัยชุมชนบ้านหินตั้ง เพื่อเป็นการทำให้การประเมินในครั้งนี้ได้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด และยังมีส่วนช่วยส่งเสริมให้ชุมชนบ้านหินตั้งได้มีการพัฒนาตนเองเพิ่มขึ้น จากการได้มีการจัดเวทีประชาคมซึ่งทำให้เกิดมีการแลกเปลี่ยนความรู้ความ คิดเห็น เกิดการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชนท้องถิ่น รวมทั้งการที่มีนักศึกษาเข้ามาปฏิบัติงาน ในชุมชน ซึ่งมีส่วนช่วยส่งเสริม และกระตุ้นให้ชุมชนได้มีการพัฒนาตนเองขึ้นด้วย

ในการทำการประเมินนี้ ผู้ศึกษาได้อาศัยทฤษฎีเชิงระบบ สตัฟเฟิลบีม (PDK, 1977, P. 261 - 265) ได้เสนอแนวความคิดแบบจำลอง CIPP Model ซึ่งการประเมินรูปแบบ CIPP Model เป็นรูปแบบของการใช้หลักเหตุผลทั่ว ๆ ไป อธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินกับการตัดสินใจ และแสดงให้เห็นถึงกระบวนการประเมิน และผลที่ได้รับจากกระบวนการของหน่วยปฏิบัติงาน

สตัฟเฟิลบีม ได้ให้ความหมายของการประเมินว่า “การประเมินเป็นกระบวนการของการ วิเคราะห์เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลที่เป็นประโยชน์ในการตัดสินใจในทางเลือกต่าง ๆ ที่มีอยู่”

รูปแบบของการประเมินแบบ CIPP Model ดังนี้

1) แบบจำลองประเภทนี้ เป็นการประเมินในเรื่องการบรรลุวัตถุประสงค์ และเป็นการ ประเมินหรือให้รายละเอียดต่าง ๆ เพื่อช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงการ โดยเฉพาะการประเมิน ผลโครงการประชุม ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบการประเมินความก้าวหน้า เพื่อบ่งชี้จุดเด่น จุดด้อยของ การประชุม เพื่อนำผลไปปรับปรุงกิจกรรมแบบการประชุมได้ทันทั่วทั้ง และมีการประเมินผลรวม สรุปลงโครงการประชุมสิ้นสุดแล้ว เพื่อบ่งชี้ผลสัมฤทธิ์ของ โครงการประชุมแบบจำลองที่เหมาะสม ที่ใช้เป็นกรอบความคิดในการประเมินแบบซิมพ์ จำเป็นที่นิยมไว้ เพราะนักประเมินจะได้ข้อดี ข้อบกพร่อง และประสิทธิภาพของโครงการที่จะประเมินได้เป็นอย่างดี เป็นการรับข่าวสารแบบ สะสม ช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหารเป็นอย่างมาก ซึ่งเป็นแบบจำลองที่เข้าใจง่ายสะดวกในการ ปฏิบัติงาน จึงเป็นที่นิยมกว้างขวาง

2) แบบจำลองซิมพ์จะประเมินในด้านต่าง ๆ ดังนี้ คือ

2.1 การประเมินสภาวะแวดล้อม (Context Evaluation)

2.2 การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation)

2.3 การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation)

2.4 การประเมินผลผลิต (Product Evaluation)

การประเมินด้านต่าง ๆ มีรายละเอียดดังต่อไปนี้ คือ

1. การประเมินบริบทหรือสถานะแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินเกี่ยวกับสถานะแวดล้อม ซึ่งเป็นรูปแบบพื้นฐานของการประเมินโครงการ มีช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับการวางแผนในการกำหนดวัตถุประสงค์โดยทั่ว ๆ ไป เป็นการประเมินเพื่อให้ได้มาซึ่งเหตุผล เพื่อช่วยในการกำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยจะเน้นในด้านความสัมพันธ์ที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ความต้องการและเงื่อนไขที่เป็นจริงต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกัสภาพแวดล้อม

2. การประเมินปัจจัยเบื้องต้น (Input Evaluation) เป็นการตัดสินใจเกี่ยวกับโครงสร้างเพื่อกำหนดรูปแบบของโครงการ เป็นการจัดหาข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจความเหมาะสมของแผนงานต่าง ๆ ที่จัดขึ้น โดยดูว่าข้อมูลนั้น ๆ จะมีส่วนช่วยให้บรรลุจุดมุ่งหมายของโครงการหรือไม่ การประเมินปัจจัยเบื้องต้นจะทำการประเมินในด้านต่าง ๆ คือ

- 1) ความสามารถของหน่วยงานหรือตัวแทนในการจัดโครงการ
- 2) ยุทธวิธีที่ใช้ในการบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการ
- 3) การได้รับความช่วยเหลือ ในด้านต่าง ๆ ที่จะช่วยให้โครงการดำเนินไปได้

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เป็นการตัดสินใจในด้านการประยุกต์ใช้เพื่อควบคุมการดำเนินการของโครงการ เมื่อแผนการดำเนินงาน ได้รับการอนุมัติและลงมือทำการประเมินกระบวนการจำเป็นต้อง ได้รับการเตรียมการเพื่อให้ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) แต่ผู้รับผิดชอบและผู้ดำเนินการทุกลำดับขั้นของการประเมิน

การประเมินกระบวนการมีวัตถุประสงค์คือ

1) เพื่อหาและทำนายข้อบกพร่องของกระบวนการ หรือการดำเนินการตามขั้นตอนที่วางไว้

2) เพื่อรวบรวมสารสนเทศสำหรับผู้ตัดสินใจวางแผนงาน

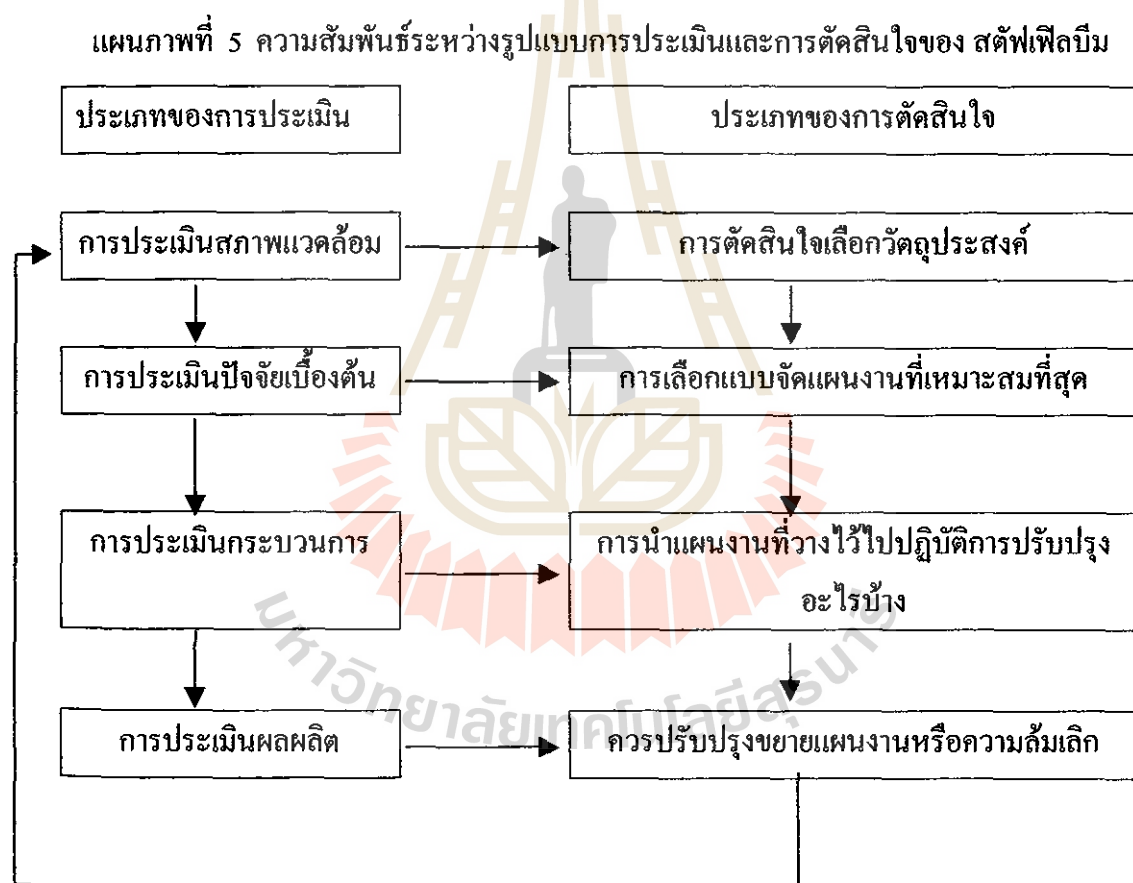
3) เพื่อเป็นรายงานสรุปผลโดยกล่าวถึงการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) จะเป็นการช่วยในการตัดสินใจเพื่อตัดสินและดูผลสำเร็จของโครงการ มีจุดหมายเพื่อวัดและแปลความหมายของความสำเร็จ ไม่เฉพาะเมื่อสิ้นสุดวัฏจักรของโครงการเท่านั้น แต่ยังคงมีความจำเป็นซึ่งในระหว่างการปฏิบัติตามโครงการด้วย

ส่วนประกอบที่สำคัญของการประเมินกระบวนการมี 4 อย่าง (สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, 2544)

คือ

1. การจัดหานักประเมินกระบวนการเต็มเวลา
2. เครื่องมือที่เป็นสื่อในการบรรยายกระบวนการ
3. การร่วมประชุมอย่างสม่ำเสมอระหว่างนักประเมิน โครงการและบุคลากรในโครงการ
4. การปรับปรุงโครงสร้างการประเมินอยู่เป็นนิจสึนในการทำการประเมินตามกระบวนการ จำเป็นต้องมีข้อมูลย้อนกลับ โดยต่อเนื่อง

(สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, (บรรณาธิการ), 2544 : 221 – 234)

8. การวิเคราะห์โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองเป็น โครงการต่อเนื่องจากโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยวัตถุประสงค์ของรัฐบาลเพื่อให้มีการกระตุ้น และส่งเสริมการทำงานของกองทุนให้มีประสิทธิภาพสูงสุดและช่วยให้บัณฑิตผู้ว่างงานได้มีงานทำ รวมทั้งให้ได้ผลการประเมินการทำงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง โดยบัณฑิตที่ได้เข้าไปทำงานในชุมชนนั้น เป็นผู้จัดทำรายงานสรุปการทำงานต่าง ๆ ของกองทุน

โดยในหลักสูตรจะเน้นเกี่ยวกับการบริหาร การจัดการด้านการเงิน การบัญชี การจัดทำโครงการ การวิเคราะห์โครงการ การวิจัยและการประเมินโครงการ ออกแบบผลิตภัณฑ์ และการตลาด รวมถึงการเรียนรู้ชุมชน การประเมินผลและและพัฒนาชุมชน ที่ใช้การวิจัยเป็นเครื่องมือ

ซึ่งผลจากการวิเคราะห์วิจัยนี้สามารถนำไปใช้ ในการปรับปรุงกระบวนการทำงานของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนท้องถิ่น และนำมาใช้ปรับปรุงนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้เหมาะสมกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจของประเทศอย่างแท้จริง หรืออาจเป็นแนวทางในการจัดทำนโยบายใหม่ ๆ เพื่อใช้ในการพัฒนาที่สามารถแก้ปัญหาได้ตรงจุดมากขึ้น

ทั้งนี้ การทำการวิจัยเพื่อให้ได้ผลการประเมินอย่างมีคุณภาพ จึงต้องมีการจัดการในการทำวิจัยอย่างดีและเหมาะสม แต่ตามหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตสาขาวิชาการจัดการ และประเมินโครงการนี้เป็นหลักสูตร ทำให้ผู้ที่ทำการศึกษาหรือตัวบัณฑิตเองนั้นยังไม่มีความพร้อมในหลาย ๆ ด้าน หรือยังขาดความเข้าใจที่แท้จริง ซึ่งอาจมีผลต่อการใช้เครื่องมือในการจัดเก็บข้อมูลที่ได้มานั้น อาจไม่สมบูรณ์เท่าที่ควร เช่น แบบรายงานต่าง ๆ หรือที่ว่าแบบ บร. แต่ละแบบ บร. ที่ได้ในมาใช้ในการจัดเก็บข้อมูลนั้นมีวัตถุประสงค์อะไรอย่างไร เป้าหมายในการทำต้องการอะไร จากการจัดทำแบบ บร. ซึ่งทำให้บัณฑิตสรุปข้อมูลแบบไม่ตรงประเด็นตามวัตถุประสงค์ของการใช้แบบ บร. ในการหาข้อมูลในครั้งนั้นหรือสรุปข้อมูลแบบผิด ๆ ก็ได้

ซึ่งจากการทำงานนี้ทำให้ผู้ศึกษาพบว่าในการทำการศึกษหาข้อมูลนั้นควรมีการเตรียมพร้อมก่อน คือควรมีการพูดคุยถึงแบบ บร. นั้น ๆ ว่าแต่ละตัวควรมีการจัดทำในรูปแบบใด เพราะโครงการนี้เป็นโครงการที่รัฐได้มีการลงทุนที่สูง และเพื่อให้ได้ข้อมูลที่มีคุณภาพดังนั้นก็ควรมีการเตรียมความพร้อมดังนี้

1. การเตรียมความพร้อมในด้านต่าง ๆ ของโครงการ คือควรมีการคาดการณ์ถึงสิ่งที่โครงการกองทุนหมู่บ้านต้องการจากการทำงานของบัณฑิต เพื่อจะได้ทราบแนวทางการทำงานเบื้องต้น

2. การเตรียมความพร้อมของผู้ประเมินหรือผู้ศึกษาวิจัย ก่อนที่จะทำงานจริง โดยมีการอบรม หรือตั้งแต่ตอนรับสมัครควรคัดสรรผู้ที่มีความพร้อมในการทำงาน เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่มีคุณภาพและ ในกรณีทำงานเป็นกลุ่มก็จะได้มีการร่วมมือกันทำงาน และยังช่วยให้ผลการประเมิน โครงการที่ได้ มามีความน่าเชื่อถือมากขึ้นด้วย

3. แบบ บร. หรือเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลควรครอบคลุม ในข้อมูลอย่างเหมาะสมกับ การทำงานโครงการ ซึ่งจะช่วยให้ประหยัดค่าใช้จ่ายและประหยัดเวลาการทำงาน ไม่เกิดการทำงาน ซ้ำ ๆ ซึ่งจะต้องเหมาะสมกับสถานการณ์ของกองทุนหมู่บ้านในปัจจุบัน

9. เอกสารอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง

หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ประจำวันวันอังคารที่ 15 มกราคม 2545 หน้า 6 ได้กล่าวเกี่ยวกับการบริหารกองทุนด้านบาทให้มีประสิทธิภาพว่า การบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ให้มี ประสิทธิภาพจำเป็นต้องสร้างความรู้ การบริหารจัดการที่โปร่งใส การดำเนินงานเน้นสนับสนุนและ ช่วยแก้ปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนมากกว่ายึดกฎระเบียบตายตัว จึงต้องแก้ไขระเบียบที่ไม่ สอดคล้องกับการปฏิบัติจริง การติดตามการแก้ปัญหาให้แก่ชาวบ้าน การเสริมสร้างความเข้มแข็ง ให้แก่คณะกรรมการกองทุน การพัฒนาตัวชีวิต การบริหารงานแบบโปร่งใส เพื่อให้คณะกรรมการ กองทุนหมู่บ้านทุก ๆ ระดับมีแนวทางพัฒนากระบวนการดำเนินงานให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ มากยิ่งขึ้น

หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ประจำวันพฤหัสบดีที่ 31 มกราคม 2545 หน้า 24 ได้กล่าวเกี่ยวกับ ความคืบหน้าของนโยบายการ กระจายรายได้สู่ชุมชนในระดับรากหญ้า ผ่าน โครงการกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมือง หลังจากรัฐบาลได้ดำเนินโครงการไปได้ประมาณ 5 เดือน ขณะนี้โอนเงินให้ แล้ว 97% นอกจากนี้คณะกรรมการประเมินเบื้องต้นแล้วว่า มีแนวโน้มหนี้สูญสูงมาก เนื่องจากผู้กู้ ไม่สามารถชำระเงินคืนได้ ปัญหาหลักคือ ระยะเวลาใช้คืนเงินกู้พร้อมดอกเบี้ย 1 ปี เร็วเกินไป ส่วนใหญ่ชาวบ้านบอใช้เงินกู้สำหรับการลงทุนเพาะปลูก และเลี้ยงสัตว์ ที่ยังไม่ทันขายผลผลิตมา ชำระหนี้ตามกำหนดได้

หนังสือพิมพ์มติชนรายวัน ประจำวันเสาร์ที่ 2 กุมภาพันธ์ 2545 หน้า 24 ได้กล่าวเกี่ยวกับการคาดการณ์ว่าบัณฑิตกองทุนสมัครตามเป้าหมาย เมื่อวันที่ 31 มกราคม นายถนอม อินทรกำเนิด เลขาธิการ สภาสถาบันราชภัฏ (สธภ.) เปิดเผยภายหลังการประชุมคณะกรรมการติดตาม และ ประเมินโครงการเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองว่า ขณะนี้มี บัณฑิตในโครงการรวมทั้งสิ้น 70,895 คน ยังมีหมู่บ้านที่ยัง ไม่มีบัณฑิตเข้าไปศึกษาประมาณ 4,000

หมู่บ้าน ซึ่งได้มีการขยายเวลาการรับเป็นครั้งสุดท้ายถึงวันที่ 31 มกราคม ที่ผ่านมา คาดว่าจะมีผู้เข้ามาสมัครรวมแล้ว ใกล้เคียงกับยอดรับเต็ม 74,881 คน ซึ่งบัณฑิตที่เข้ามาใหม่จะมีการสอนเสริม ส่วนหนังสือวิชาการวิจัยชุมชน การจัดการและการวางแผนธุรกิจชุมชน การจัดการธุรกิจ การวางแผนพัฒนา และสารนิพนธ์ จะแล้วเสร็จ และส่งให้นักศึกษาภายในเดือนกุมภาพันธ์ และมีนาคมนี้ แม้หนังสือดังกล่าวจะไปช้าแต่ไม่เป็นปัญหาอะไรเพราะมีการสอนล่วงหน้าไปก่อนแล้ว

สัมพันธ์ เตชะชอติก, มติชนรายวัน (2545) หน้า 6 การบริหารกองทุนล้านบาทให้มีประสิทธิภาพ การก่อนนโยบายเชิงเป้าหมายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งละ 1 ล้านบาท จากรากฐานทฤษฎีพึ่งพารัฐ โดยอำนาจรัฐทางการเมืองที่ผ่านการเลือกตั้งเข้าไป เป็นตัวระบอบประชาธิปไตยได้ใช้อำนาจจัดสรรทรัพยากร งบประมาณเหวี่ยงกระจายไปทั่วทุกหย่อมหญ้าที่มีความพร้อม ภายใต้อะเอียดกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ที่ร่างขึ้นและประกาศใช้โดยไม่ผ่านการระดมความคิดเห็นจากภาคประชาชนทั้ง ๆ ที่มีผลกระทบทุกหัวระแหง (ในอนาคตเมื่อทำเป็นพระราชบัญญัติกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ น่าจะได้มีการทำประชาพิจารณ์อย่างจริงจังด้วย) ระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จึงเป็นระบบใหญ่ที่มีระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชน มีคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านในระดับจังหวัด ระดับอำเภอ และคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชน 9-15 คน เป็นระบบโครงสร้างย่อยที่จะต้องปฏิบัติตามระบบใหญ่ ในลักษณะปฏิสัมพันธ์ที่ไม่อาจปฏิเสธได้ภายใต้ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ในการดำเนินนโยบายในเรื่องนี้

การผสมผสานทางแนวคิดทฤษฎียังมีการนำแนวคิดประชาสังคม (Civil Society) ในลักษณะ 4 ประสาน อันได้แก่ ภาครัฐ ภาคประชาชน / NGOs นักวิชาการและผู้นำชุมชน เข้ามาร่วมกันสร้างความเข้มแข็งให้กับกองทุนหมู่บ้าน ภายใต้อำนาจ “ประชารัฐ” อันหมายถึงความร่วมมือระหว่างประชาชนกับข้าราชการกับการฟื้นฟูเศรษฐกิจชุมชน แต่นั่นยังไม่พอ กองทุนหมู่บ้าน ยังนำแนวคิดในการเพิ่มบทบาทหญิง-ชาย (Gender) เข้าไปมีส่วนร่วมด้วยเชื่อว่า คุณสมบัติที่ดีของผู้หญิงในเรื่องความซื่อสัตย์ ไม่คดโกง ละเอียครอบรอบ รับผิดชอบสูง มีความเห็นอกเห็นใจผู้ด้อยโอกาสและผู้ยากไร้ จะช่วยทำให้กองทุนหมู่บ้านบรรลุเป้าหมายได้ จึงได้มีการกำหนดผู้หญิงกึ่งหนึ่งเข้าไปเป็นคณะกรรมการระดับหมู่บ้าน/ชุมชนคดกลางภายใต้ นโยบายเรื่องเดียวได้ใช้แนวคิดทฤษฎีถึง 4 อย่าง อันได้แก่ ทฤษฎีพึ่งพา ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ แนวคิดประชาสังคมและแนวคิดหญิง-ชาย ข้อวิพากษ์ (แปลว่า ข้อดีข้อไม่ดี เสนอทางเลือก) ต่อการกำหนดนโยบายในลักษณะเช่นนี้ มีดังนี้คือ

1) การทำให้ภาคประชาชนพึ่งพารัฐบาล โดยรัฐบาลทำหน้าที่อุปถัมภ์ประชาชน ก่อให้เกิดการพึ่งพาตนเองไม่ได้ (การพึ่งพาตนเอง หมายถึง การตรวจสอบทรัพยากรของตนเองว่ามีส่วนใดขาดแคลน ส่วนใดพอเพียงแล้วส่วนที่ขาดจึงจะระดมหรือประสานทรัพยากรจากส่วนอื่น ๆ เพิ่มเติมไม่ได้หมายถึงไม่พึ่งใครเลย) ด้วยเหตุนี้ประชาชนไทย จะมีบุคลิกภาพที่หวังความช่วยเหลือจากภาครัฐอยู่ตลอดไป เงินทุนเป็นปัจจัย / เครื่องมือเดียว ที่ไม่เพียงพอต่อการสร้างความเข้มแข็งให้กับหมู่บ้าน/ ชุมชนต้องใช้ “ความรู้และการบริหารจัดการที่โปร่งใส” ควบคู่กันไปด้วย

2) การทำงานภายใต้ระบบระเบียบและกลไกของราชการ ที่ยึดกุม “หน่วยเหนือ” มากกว่าปัญหาความเดือดร้อน และแนวทางแก้ไขที่เหมาะสม ทำให้หน่วยสนับสนุนกองทุนหมู่บ้านพากันยึดระเบียบกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติอย่างเหนียวแน่นมากเกินไป ขณะที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริง เจกเช่น ต้องประชุมสมาชิกได้ 3 ใน 4 ซึ่งหมู่บ้าน / ชุมชน โดยทั่วไป (ยกเว้นพื้นที่ที่มีความสามัคคีกันมาก ๆ และมีจำนวนคนน้อย) ทำไม่ได้ในทางปฏิบัติจึงมีการล่ารายชื่อเข้าร่วมประชุมเพื่อให้ผ่านระเบียบนี้ไปได้ อันนี้เท่ากับสอนให้ผู้คนของเราจักทำธุรกรรมแบบตามหลักฐานแต่ไม่ถูกต้อง และเป็นพื้นฐานการคอร์รัปชันในลักษณะ ใบเสร็จถูกต้องแต่ผิดจริยธรรม หรือระเบียบการใช้เงินคืนภายใน 1 ปี ซึ่งไม่สอดคล้องกับพื้นที่ชนบทภาคใต้ แต่อาจสอดคล้องกับชุมชนเมืองที่หากินรายวัน ระเบียบนี้ไม่สอดคล้องกับกิจกรรมการเกษตร ขณะนี้กำลังมีการร้องขอความเปลี่ยนแปลงให้ขยายระยะเวลาเป็น 1-5 ปี เพื่อหายใจได้มากขึ้นและจะเป็นการช่วยเหลือประชาชนจริง ๆ ไม่ใช่ให้ความช่วยเหลือ เพื่อให้พวกเขาจมลงทุกหมู่บ้านจึงเขียนจดหมาย 3 ฉบับ ฉบับที่ 1 ถึงนายกรัฐมนตรี ฯพณฯ พ.ต.ท. ทักษิณ ชินวัตร ฉบับที่ 2 ถึงประธานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ฯพณฯ รองนายกรัฐมนตรี นายสุวิทย์ คุณกิตติ ฉบับที่ 3 ถึงสื่อมวลชน หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ วิทยุ แห่งใดแห่งหนึ่ง หรือทุกแห่งไต่ยังดี เพื่อเรียกร้องให้แก้ไขระเบียบข้อ 35 ที่กำหนดการใช้เงินเดือนและดอกเบี้ยไม่เกิน 1 ปี ให้ขยายระยะเวลาเป็น 1-5 ปี อย่างน้อย 3 ปีก็ยิ่งดี ไม่เช่นนั้นประชาชนจะไม่เหลืออะไรเลย

3) การมีหญิงชายในสัดส่วนกรรมการที่ใกล้เคียงเป็นบทพิสูจน์ในสังคมไทย ว่าผู้หญิงจะมีความสามารถคงอยู่อย่างยืนเคียงบ่าเคียงไหล่ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ให้โปร่งใสได้อย่างไร เรื่องนี้สมควรมีการศึกษาวิจัยทั้งกองทุนฯ ที่มีผู้หญิงเป็นประธานบริหารฯ เปรียบเทียบกับผู้ชายและประสิทธิผลของแนวคิดนี้ว่าสอดคล้องกับชนบทไทยหรือไม่อย่างไร ? เพื่อยืนยันสมมติฐานว่า ผู้หญิงจะช่วยฟื้นฟูความดิ่งงามขึ้นมาได้

เกษตรกร เพื่อการฟื้นฟูสภาพชีวิต และการทำมาหากินของประชาชน ซึ่งเป็นหน้าที่หลักของทาง
ธนาคารการเกษตรและสหกรณ์ (ธ.ก.ส.) แต่ปรากฏว่า เกษตรกรไม่มีแผนฟื้นฟูและไม่รู้ว่าตัวเงินที่
ไม่ชำระ ธ.ก.ส. อยู่ที่ไหน เกษตรกรกลุ่มนี้ น่าจะไปเชื่อมโยงกับการกู้เงิน 20,000 บาท จากกองทุนฯ
1 ล้านบาท เพื่อฟื้นฟูชีวิตให้มีรายได้มาหล่อเลี้ยงชีวิตระยะยาวและใช้หนี้ด้วยการทำ 1 ผลิตภัณฑ์
1 ตำบล และเมื่อเจ็บป่วยก็รักษา 30 บาท ต่อโรค

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการประเมินโครงการ

วิธีการดำเนินงานการประเมินกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง ประกอบไปด้วยวิธีการประเมินโครงการ ตัวแปรตัวชี้วัด การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ การเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการสังเกต การสัมภาษณ์ การจัดเวทีประชาคม และได้นำตัวแปรตัวชี้วัดมาช่วยในการประเมินโครงการ เพื่อทราบกระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้งว่าสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. วิธีการประเมินโครงการ

ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้งผู้วิจัย ได้ทำการประเมินในเชิงระบบ ซึ่งเป็นการประเมินวิจัยโดยคำนึงว่า สิ่งที่จะทำการวิจัยนั้นจะต้องมีความเป็นหน่วยระบบของตัวเอง ตามแนวความคิดของทฤษฎีระบบ (Systems Theory)

ทฤษฎีเชิงระบบที่นำมาใช้ในการประเมิน

การวิจัยเพื่อวิเคราะห์หน่วยระบบ

การวิจัยเพื่อวิเคราะห์หน่วยระบบ (Systems Evaluation Research) คือ การวิจัย เมื่อจำแนกภายในหน่วยระบบหนึ่ง ๆ ว่าแต่ละส่วนของหน่วยระบบนั้นมีส่วนประกอบย่อย ๆ อะไรบ้างสามารถทำการแยกขอบเขต การวิจัยได้ดังนี้

1.1 การจำแนกผลผลิต คำถามเชิงวิจัย ได้แก่

- 1) การจำแนกผลผลิตอย่างไร
- 2) แจกแจงเมื่อทราบจำนวนผลผลิต

1.2 การจำแนกกระบวนการ คำถามเชิงวิจัย เช่น ควรจำแนกกระบวนการอย่างไรที่

สะดวกต่อการปฏิบัติงาน วิธีวิจัยที่นำมาใช้ ได้แก่

- 1) วิธีสังเกตการณ์ดำเนินงาน
- 2) วิธีสำรวจข้อมูลความประสงค์ของชุมชน

แนวคิดเกี่ยวกับการวิจัยชุมชนนอกจากแนวคิดเชิงระบบยังมีอีกหลายแนวคิดซึ่งศึกษาได้ จากหนังสือและตำรา บทความด้านการพัฒนาชุมชน

วิธีศึกษา

1 การสังเกต (Observation) เพื่อให้ทราบข้อมูลเบื้องต้นโดยตรงของชุมชน วิธีสังเกตแบบง่าย ๆ โดยสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม คือการไม่เข้าไปมีส่วนร่วมในสถานการณ์ในขณะนั้น เช่น แบบรายงานบร. 8 หรือการสังเกตแบบมีส่วนร่วม คือการที่ผู้สังเกตเข้าไปมีส่วนร่วมในสถานการณ์ขณะนั้น เช่น แบบรายงาน บร. 5, บร. 6

2. สัมภาษณ์ (Interview) เป็นกระบวนการสื่อสารระหว่างบุคคลด้วยการพบปะกับผู้ให้ข้อมูลโดยตรง โดยการ ใช้คำพูด ท่าทาง สัญลักษณ์ และความรู้สึกที่แสดงออกได้ โดยผู้ศึกษาใช้วิธีสัมภาษณ์แบบเปิด คือการที่เปิดโอกาสให้ผู้ถูกสัมภาษณ์ มีโอกาสออกความเห็นได้อย่างเต็มที่ โดยจะใช้คำถามอย่างกว้าง ๆ การสัมภาษณ์มี 2 รูปแบบ คือการสัมภาษณ์เป็นรายบุคคลและเป็นรายกลุ่ม (Individual or Grouped Interview)

1) การสัมภาษณ์เป็นรายบุคคล ได้แก่ แบบรายงาน บร.2, บร. 3, บร.9 และบร.11

2) การสัมภาษณ์เป็นรายกลุ่ม ได้แก่ แบบรายงาน บร. 1, บร. 4, บร. 5, บร. 6, บร. 8, บร. 10 และบร. 12

รูปแบบการประเมินชีพฟ้าของ สตัฟเฟิลบีม (Stufflebean's CIPP Model) ได้กำหนดการประเมินออกเป็น 4 ประเภท และได้ประยุกต์ใช้กับโครงการกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ตั้ง ทั้งระดับหมู่บ้านและระดับบุคคล (ผู้กู่) คือ

1. การประเมินสภาพแวดล้อม (Context Evaluation) เป็นการประเมินสถานะแวดล้อมทั่วไปของหมู่บ้านหัตถ์ตั้ง เช่น สภาพของดิน ป่าไม้ แหล่งน้ำ อากาศ เป็นต้น

2. การประเมินปัจจัยนำเข้า (Input Evaluation) คือการประเมินปัจจัยนำเข้าทั้งหมดของหน่วยระบบบริหารจัดการและของหน่วยระบบกิจการของผู้กู่

3. การประเมินกระบวนการ (Process Evaluation) เพื่อต้องการทราบข้อบกพร่องต่าง ๆ ของการดำเนินงาน คือการประเมินกระบวนการของทั้งสองหน่วยระบบ คือหน่วยระบบบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ตั้งและหน่วยระบบกิจการของผู้กู่

4. การประเมินผลผลิต (Product Evaluation) เป็นการประเมินผลผลิตทั้งหมดที่เกิดขึ้นภายในหน่วยระบบบริหารจัดการ และแนะนำส่งเสริมผู้กู่แต่ละราย

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร หมายถึง ประชากรทั้งหมดในหมู่บ้านหินตั้ง ซึ่งมีจำนวนครัวเรือน 168 ครัวเรือน มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 765 คน เป็นชาย 359 คน เป็นหญิง 406 คน

ตารางที่ 1 การเปลี่ยนแปลงจำนวนประชากรของหมู่บ้านหินตั้ง

จำนวนประชากร	ปี 2543	ปี 2544	เพิ่ม - ลด
ชาย	321	359	เพิ่ม 38 คน
หญิง	406	406	ไม่เพิ่ม
รวม	727	765	เพิ่ม 38 คน

ที่มา : กชช 2 ค. ปี 2543 และปี 2544

ข้อมูลเกี่ยวกับครัวเรือน ณ วันที่ 1 มีนาคม 2545 มีจำนวน 188 ครัวเรือน ประชากร 810 คน เป็นชาย 381 คน เป็นหญิง 429 คน เพราะเนื่องจากการแยกตัวออกของสมาชิกในครัวเรือน เพื่อมีบ้านเป็นของตัวเองเพิ่มขึ้น มีการขึ้นทะเบียนบ้านเพิ่มขึ้น (ที่มา : กชช 2 ค. ปี 2545)

กลุ่มตัวอย่าง หมายถึง กลุ่มที่ผู้ศึกษาได้ทำการเลือกหรือตัวแทนของประชากรที่นำมาใช้ในการศึกษาของบ้านหินตั้ง ซึ่งผู้วิจัยได้แบ่งการวิจัยของกลุ่มตัวอย่าง แบ่งเป็นคุ่ม ซึ่งในหมู่บ้านหินตั้งมีทั้งหมด 9 คุ่ม

ตารางที่ 2 แสดงจำนวนประชากรและครัวเรือนแยกตามจำนวนคุ่ม

คุ่ม	จำนวนครัวเรือน	สมาชิกกองทุน (ราย)			ผู้ไม่เป็นสมาชิกกองทุน (ราย)
		คณะกรรมการ	สมาชิกผู้กู้เงิน	สมาชิกผู้ไม่กู้เงิน	
1. คุ่มขุนแผน	26	2	10	2	120
2. คุ่มวันทอง	13	1	12	1	80
3. คุ่มศรีประจัน	20	1	13	3	70
4. คุ่มพลายงาม	25	2	10	1	62
5. คุ่มศรีมาลา	16	2	12	4	102
6. คุ่มพลายแก้ว	9	2	8	2	70
7. คุ่มขุนช้าง	23	1	11	5	55
8. คุ่มคอยสุเทพ	12	1	10	2	24
9. คุ่มสุขสันต์	24	2	11	3	48
รวม	168	14	97	23	631

ที่มา : จากการสำรวจ

ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างใช้วิธี การกำหนดตัวอย่างตามในรายวิชาวิจัยชุมชน โดยจัดเก็บจากร้อยละ 50 ของจำนวนครัวเรือน ยกเว้นสมาชิกผู้ขอกู้ที่ได้รับอนุมัติให้กู้ จะเก็บร้อยละ 30 ของจำนวนสมาชิกผู้กู้

3. ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการ

ตัวแปรและตัวชี้วัดที่ใช้ในการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหัตถ์นั้น ใช้ CIPP Model มาเป็นหลักของการประเมิน เพื่อหาตัวแปรและตัวชี้วัดที่จะต้องแสดงองค์ประกอบต่าง ๆ ภายในของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในรูปของ “ชีพชีโมเดล”

ตัวแปร หมายถึง เป็นประเด็นที่เมื่อเก็บข้อมูล จะได้ค่าที่แปรไปสำหรับผู้ให้ข้อมูลแต่ละรายในกลุ่มประชกรนั้น

ตัวชี้วัด หมายถึง ข้อความที่แสดงถึง หรือระบุถึงประเด็นที่ต้องการประเมิน หรือตัวแปรที่ต้องการศึกษา บรรลุผลสำเร็จตามเกณฑ์ มีสภาพหรือคุณลักษณะที่ค่อนข้างเป็นรูปธรรมอย่างไร ซึ่งตัวชี้วัดจะมีทั้งในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงปริมาณและในส่วนที่แสดงลักษณะในเชิงคุณภาพ

โครงการกองทุนหมู่บ้านหัตถ์นั้น ซึ่งโดยภาพรวมตามแนวคิดเชิงระบบประกอบไปด้วยหน่วยระบบ ดังนี้

1. หน่วยระบบ A หน่วยระบบการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหัตถ์และส่งเสริมผู้กู้
2. หน่วยระบบ B หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

ดังนั้น ในการกำหนดตัวชี้วัดเพื่อที่ประเมิน โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองจึงเป็นไปตามแผนภูมิข้างต้นนี้ ซึ่งมีรายการตัวชี้วัดดังนี้

ตัวชี้วัดบริบท (C)

ตัวชี้วัดบริบท หมายถึง ตัวชี้วัดสภาพแวดล้อมของหน่วยระบบ A เป็นสำคัญ ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบกองทุนหมู่บ้าน แบ่งเป็น 2 ระดับ คือ

1. บริบทระดับประเทศ เช่น สภาพของดิน ฟ้า ไม้ สภาพศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่น เป็นต้น ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศหรือตัวชี้วัดบริบทรอบนอก ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
 - 1.1 ความยากจนของประเทศ
 - 1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมและวิสาหกิจขนาดกลาง และขนาดย่อม (SMEs)
 - 1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ
 - 1.4 สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน
 - 1.5 ความเดือดร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชน
 - 1.6 บรรยากาศของความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท หรือบางครั้งอาจเรียกว่า ความล้มเหลวของท้องถิ่นชนบท
 - 1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ

2. บริบทระดับท้องถิ่น เช่น สภาพภูมิศาสตร์ของหมู่บ้านหินตั้ง สภาพป่าและหนองน้ำ สภาพที่ดินทำกินของชาวบ้านในหมู่บ้านหินตั้ง และตัวบ่งชี้อื่นตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น หรือตัวชี้วัดบริบทภายในท้องถิ่น ประกอบไปด้วยตัวแปรดังนี้

- 2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้านหินตั้ง
- 2.2 สภาพปัจจุบัน
- 2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้านหินตั้ง
- 2.4 ด้านวัฒนธรรม
- 2.5 ข้อมูลด้านอื่น ๆ เช่น

1) ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ เช่น การมีหนี้สินของชาวบ้าน การมีที่ทำกินของตนเอง การเช่าที่ทำกิน การมีทัศนคติอย่างไรอย่างหนึ่งกับสิ่งนั้น สิ่งนี้จึงต้องขายทรัพย์สินเดิม หรือกู้หนี้ยืมสิน ด้านการตลาดสำหรับผลผลิต และระดับฐานะทางการเงินหรือสินทรัพย์

2) วัฒนธรรมประเพณี หรือแบบแผนการดำเนินชีวิตที่เด่น ๆ ของท้องถิ่นชุมชน

3) ลักษณะบางประการที่เป็นศักยภาพในด้านดี ซึ่งจะเอื้อต่อการสร้างความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนให้แก่ชุมชน เช่น ความสามัคคี ความขยัน การมีแหล่งท่องเที่ยว การมีแหล่งอาหารเป็นต้น

4) ลักษณะบางประการที่สื่อแสดงถึงความไม่เข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น เช่น การละทิ้งถิ่นที่อยู่อาศัย การแตกแยกของครอบครัว ความไม่สามัคคี โรคภัยประจำท้องถิ่น เป็นต้น

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารจัดการและแนะนำส่งเสริมผู้รู้ ประกอบไปด้วยตัวชี้วัดจำนวน 4 หมวดคือ

1. ตัวชี้บริบท (Context Indicator) สำหรับตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ A ประกอบด้วยตัวชี้วัด ได้แก่

- 1) มีแหล่งน้ำที่สามารถใช้ได้ตลอดทั้งปี
- 2) มีพื้นที่ทำการเกษตรเป็นของตนเอง
- 3) สภาพของดินในการเพาะปลูกพืช
- 4) ป่าไม้ในปัจจุบันมีสภาพเป็นอย่างไร
- 5) ศิลปวัฒนธรรมภายในท้องถิ่น

2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator) ประกอบไปด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้
ตัวชี้วัด ได้แก่

- 1) นโยบายของรัฐบาลด้านการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น
- 2) เงิน 1 ล้านบาท
- 3) คณะกรรมการหมู่บ้าน
- 4) สมาชิกผู้กู้
- 5) นักศึกษาบัณฑิตกองทุนหมู่บ้าน
- 6) องค์กรภายในชุมชน

3. ตัวชี้วัดกระบวนการ (Process Indicator) ประกอบไปด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้
ตัวชี้วัด ได้แก่

- 1) การคัดเลือกผู้กู้
- 2) การแนะนำวิธีทำธุรกิจ
- 3) การรับชำระหนี้
- 4) การทำบัญชี
- 5) การช่วยเหลือตลาด
- 6) บทบาทของนักศึกษากองทุนหมู่บ้านห็นตั้ง

4. ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator) ประกอบด้วยตัวแปรดังนี้
ตัวชี้วัด ได้แก่

- 1) จำนวนผู้กู้
- 2) ยอดเงินให้กู้
- 3) กองทุนสะสม
- 4) ชื่อเสียงของชุมชน
- 5) จำนวนผู้กู้ที่ได้
- 6) การขยายกิจการของผู้กู้
- 7) การเกิดกิจการใหม่ ๆ ขึ้นในท้องถิ่น
- 8) กองทุนหมู่บ้านมีศักยภาพและความเข้มแข็ง
- 9) ท้องถิ่นมีเครื่องข่ายการตลาด
- 10) ท้องถิ่นมีเครือข่ายการเรียนรู้
- 11) ท้องถิ่นมีความรู้ความเข้าใจในการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านห็นตั้ง

ตัวชี้วัดของหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินงานกิจการของผู้ดูแลราย ประกอบด้วยตัวชี้วัด ดังนี้คือ

1. ตัวชี้วัดบริบทของหน่วยระบบ B (Context Indicator) แบ่งออกเป็น 3 ระดับ ดังนี้
 - 1.1 ตัวชี้วัดบริบทระดับประเทศ ซึ่งเป็นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกันกับตัวชี้วัดในระดับประเทศของหน่วยระบบ A ที่กล่าวไว้ข้างต้น
 - 1.2 ตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่น ซึ่งเน้นตัวชี้วัดบริบทชนิดเดียวกับตัวชี้วัดบริบทระดับท้องถิ่นของหน่วยระบบ A ที่กล่าวไว้ข้างต้นแล้ว
 - 1.3 ตัวชี้วัดบริบทเฉพาะตัว ประกอบด้วยตัวแปร ดังต่อไปนี้
 - 1) ความรู้ความสามารถของผู้ดูแลและครอบครัว
 - 2) ทรัพย์สินของผู้ดูแลและเครือญาติ
 - 3) หนี้สินธนาคารของผู้ดูแล
 - 4) หนี้สินนอกระบบของผู้ดูแล
 - 5) อาชีพหลักของผู้ดูแล
 - 6) รายได้ของครอบครัว
 - 7) ประสบการณ์ในการดำเนินงาน
 - 8) ลักษณะของผู้ดูแล
2. ตัวชี้วัดปัจจัยนำเข้า (Input Indicator) ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

ตัวชี้วัด ได้แก่

 - 2.1 เงินกู้ที่กู้มาได้
 - 2.2 เงินอื่นๆ
 - 2.3 สถานที่ และวัตถุดิบ
 - 2.4 เทคนิควิธีทำงาน
 - 2.5 กำดังการทำงาน
 - 2.6 นักศึกษาผ่านงาน
3. ตัวชี้วัดกระบวนการ(Process Indicator) ประกอบด้วยตัวแปรดังต่อไปนี้

ตัวชี้วัด ได้แก่

 - 3.1 การทำกิจการถูกวิธี
 - 3.2 การหาตลาดที่ดี

- 3.3 การหาวัตถุประสงค์ที่ดี
- 3.4 การทำบัญชี
- 3.5 การวิเคราะห์ประเมินโครงการ
- 4. ตัวชี้วัดผลผลิต (Product Indicator) ประกอบด้วยตัวแปรดังนี้
 - ตัวชี้วัด ได้แก่
 - 4.1 รายได้เป็นตัวเงิน
 - 4.2 ผู้ที่ได้ผลิตเป็นสิ่งของ
 - 4.3 ผู้ที่ได้ขยายกิจการ
 - 4.4 ผู้ที่ได้ทำกิจการด้วยวิธีที่ดีขึ้น
 - 4.5 ผู้ที่มีการพึ่งพาตนเอง
 - 4.6 ผู้ที่มีความเข้มแข็งในกิจการของตนเอง
 - 4.7 การกลับคืนถิ่นของประชาชน

กล่าวโดยสรุปแล้ว ตัวชี้วัดสำหรับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ โดยภาพรวมของหน่วยระบบ A และหน่วยระบบ B มีความเชื่อมโยงต่อกัน เช่น ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A บางตัว ต้องพึ่งพาผลผลิตของหน่วยระบบ B คือ รายได้เป็นเงิน ผู้ในแต่ละรายต้องส่งคืนกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ดังนั้น เงินที่ผู้ชำระคืนเป็นตัวชี้ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A

ความสำเร็จของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ต้องประเมินทั้ง 2 หน่วยระบบ เพราะหน่วยระบบ A ประสบความสำเร็จได้ต้องขึ้นอยู่กับผลผลิตที่ได้จากหน่วยระบบ B กล่าวคือ ถ้าหน่วยระบบการดำเนินงานของผู้ประสบความสำเร็จ เงินที่ผู้ชำระคืนก็จะส่งเข้าไปเป็นปัจจัยนำเข้าให้แก่หน่วยระบบ A มากขึ้น ในทำนองคล้ายกันกับผลผลิตของหน่วยระบบ A คือ ยอดเงินกู้ที่ให้กับผู้ ถ้าออกไปสู่คนดีและมากพอ หน่วยระบบ B จะประสบความสำเร็จด้วย

4. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินโครงการ

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ คือแบบรายงานต่าง ๆ (แบบ บร.) มีรายละเอียด ดังนี้

1. แบบรายงาน บร. 1 คือ แบบเก็บข้อมูลบริบทชุมชนหมู่บ้าน
2. แบบรายงาน บร. 2 คือ แบบเก็บข้อมูลตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน
3. แบบรายงาน บร. 3 คือ แบบรายงานความรู้ความเข้าใจและทัศนคติที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านหัตถ์

4. แบบรายงาน บร.4 คือ แบบรายงานผลการปฏิบัติงาน
5. แบบรายงาน บร.5 คือ แบบรายงานผลการจัดเวทีจัดการกองทุนหมู่บ้าน
6. แบบรายงาน บร.6 คือ แบบรายงานผลการจัดเวทีกลุ่มผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน
บ้านหินตั้ง โดยแยกเป็นกลุ่มอาชีพ ได้แก่ เลี้ยงสัตว์ ปลูกพืช
7. แบบรายงาน บร.7 คือ แบบรายงานผลการสัมภาษณ์ เมื่อค้นหาตัวชี้วัดความ
เข้มแข็ง ของชุมชน ในทัศนคติของประชาชนของชุมชน
8. แบบรายงาน บร.8 คือ โครงการเศรษฐกิจของชุมชนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์
9. แบบรายงาน บร.9 คือ แบบบันทึกการสัมภาษณ์
10. แบบรายงาน บร.10 คือ แบบสรุปแบบเรียนชุมชนหมู่บ้าน เพื่อจัดทำประชา
วิจารณ์
11. แบบรายงาน บร.11 คือ แบบศึกษาเจาะลึกรายกรณี
12. แบบรายงาน บร.12 คือ แบบวิเคราะห์การจัดทำแผนแม่บท

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการรวบรวมข้อมูล มี 3 วิธี ดังนี้

1. การสัมภาษณ์
2. การสังเกต
3. การจัดเวทีประชาคม

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามวิธีการรวบรวมข้อมูล ทั้ง 3 วิธี ดังจะจำแนกได้ดังนี้

1. การสัมภาษณ์ ใช้ในการหาข้อมูลแบบ บร. ต่าง ๆ ดังนี้ บร. 1, บร. 2, บร. 3, บร. 4,
บร. 7, บร. 8, บร. 9, บร. 11 และบร. 12
2. การสังเกต ใช้ในการหาข้อมูลแบบ บร. ต่าง ๆ ดังนี้ บร. 2, บร. 5, บร. 6, บร. 7,
บร. 8, บร. 10 และบร. 12
3. การจัดเวทีประชาคม ในการรายงานข้อมูลในบางแบบ บร. สามารถจัดทำได้จากการหา
ข้อมูลโดยการจัดเวทีประชาคม เพื่อเป็นการรวบรวมข้อมูล จากผู้ที่มีความต้องการ หรือมีปัญหา
จริง จำแนกได้ดังนี้ บร. 5, บร. 6, บร. 10 และบร. 12

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูลมีดังนี้

1. เก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารของหน่วยงานต่าง ๆ ที่ทำงานเกี่ยวกับชุมชน เช่น ข้อมูลประชากรจากคู่มือ กชช 2 ค. ระเบียบต่าง ๆ ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ แผนพัฒนาตำบลเสมอ ระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านหินตั้ง เป็นต้น

2. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสัมภาษณ์ประชากรในหมู่บ้านหินตั้ง จากกลุ่มตัวอย่างประชากร ได้แก่ ประชากรที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหินตั้ง ประชากรที่ไม่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหินตั้ง ประชากรที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหินตั้งที่ได้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านหินตั้ง

3. เก็บรวบรวมข้อมูลจากการสังเกตพฤติกรรมของประชากรในหมู่บ้านหินตั้ง ในด้านความเป็นอยู่ การประกอบอาชีพ การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน การประกอบธุรกิจจากการกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านหินตั้ง

4. นำข้อมูลจากที่เก็บรวบรวม ได้นำมาทำการวิเคราะห์ประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหินตั้ง ว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติหรือไม่ และบรรลุตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวหรือไม่

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการเก็บ ดังนี้

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ (Quantitative Data) ซึ่งเป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้เป็นตัวเลขอย่างชัดเจน เป็นข้อมูลที่สามารถนำมาวิเคราะห์ด้วยวิธีการของสถิติ ได้แก่ รายได้ของชาวบ้านจำนวนสมาชิกในครอบครัว จำนวนประชากรในครัวเรือน จำนวนประชากรที่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหินตั้ง และจำนวนประชากรที่ไม่เป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหินตั้ง

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ (Qualitative Data) ซึ่งเป็นข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้ที่เป็นการบรรยายความเกี่ยวข้องกับความคิดเห็น ทักษะคติ ความเข้าใจของชาวบ้านเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง การเปลี่ยนแปลงของชุมชนหลังจากการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านหินตั้ง ทักษะคติของประชากรที่มีต่อกองทุนหมู่บ้านหินตั้ง และทักษะคติของประชากร โดยรวมเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านหินตั้ง

ในการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการประเมินโครงการจะเน้นด้านเชิงคุณภาพ และเชิงปริมาณ เพื่อให้เกิดความน่าเชื่อถือของข้อมูล ซึ่งเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลที่เขียนบรรยายเกี่ยวกับความรู้ ความเข้าใจ ทักษะคติ การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ และจำนวนประชากร รายได้ อาชีพ ความเป็นอยู่ของคนในชุมชน รวมทั้งข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้ทำการจัดเก็บข้อมูลได้ เพื่อนำข้อมูลนั้นที่ได้ทำการบันทึกไว้มาทำการสรุปผล

บทที่ 4

การติดตามการประเมินผลโครงการ

สาระสำคัญของการติดตามประเมินผลโครงการกองทุนหมู่บ้านนินตั้ง ซึ่งยังครอบคลุมถึงการประเมินในด้านบริบทระดับประเทศ และบริบทระดับท้องถิ่น ประกอบด้วย การประเมินบริบท การประเมินโครงการโดยภาพรวม การประมวลผลการทำธุรกิจของผู้กู้ และการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

1. ผลการประเมินบริบทชุมชน

1.1 บริบทระดับประเทศ

1.1.1 ความยากจนของประเทศ

ประเทศไทยต้องประสบปัญหาวิกฤตเศรษฐกิจอย่างหนักในช่วงปี 2540 ทำให้ประชาชนที่เป็นคนจนมีจำนวนเพิ่มมากขึ้นด้วย และคนจนส่วนใหญ่จะอยู่ในเขตชนบท คิดเป็นร้อยละ 82.1 ของคนจนทั้งประเทศ ซึ่งสองในสามของคนจนนี้เป็นประชาชนที่อยู่ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเป็นผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งมีรายได้ไม่เพียงพอกับรายจ่ายของครอบครัว รัฐบาลจึงได้มีการดำเนินการแก้ไขปัญหาค่าความยากจนอย่างต่อเนื่อง ต่อมารัฐบาลปัจจุบันจึงได้มีแนวความคิดใหม่ในการแก้ไขปัญหาความยากจน โดยการกำหนดให้มีโครงการต่างๆ ดังนี้ โครงการพักชำระหนี้ของเกษตรกรรายย่อย การจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โครงการประกันสุขภาพถ้วนหน้า การจัดตั้งธนาคารประชาชน และโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ และยังมีโครงการอื่นๆ เพื่อพัฒนาทางอุตสาหกรรมของภาคเอกชนและชุมชนอีกด้วย

ตารางที่ 3 แสดงสัดส่วนของคนจนในประเทศไทย

ปี พ.ศ.	สัดส่วนคนจนในประเทศคิดเป็นร้อยละ
2531	32.6
2535	23.2
2539	11.4
2540	13.0
2541	15.9
2543	14.2
2544	13.0

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9 ได้มีการกำหนดสัดส่วนของคนงานในประเทศเหลือร้อยละ 12 ของประชากรที่ประเทศ ในปี 2549

1.1.2 นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม SMEs ได้มีการส่งเสริมภาคอุตสาหกรรมมากขึ้นเนื่องจากรัฐบาล ได้เล็งเห็นความสำคัญของชุมชนจึงได้นำนโยบายเกี่ยวกับการผลิตและจำหน่ายให้แก่ชุมชนในรูปธุรกิจขนาดเล็ก เพื่อใช้ในการพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชน แต่ภาคอุตสาหกรรมของชุมชนยังขาดเทคโนโลยีในการผลิตที่ทันสมัย เพราะเครื่องมือเครื่องจักรต่าง ๆ มีราคาต้นทุนที่สูงมาก ในการประกอบธุรกิจ SMEs บางชุมชนยังไม่เป็นที่ยอมรับมากนัก แต่ก็มีบางชุมชนที่ดำเนินงานในรูปแบบธุรกิจชุมชนในลักษณะนี้ประสบความสำเร็จมีผลกำไรจากการประกอบอาชีพด้านนี้ และมีรายได้เสริมเพื่อนำมาใช้จ่ายในครัวเรือนจากประกอบธุรกิจชุมชนนี้

รัฐบาลได้นำแนวคิดการทำธุรกิจหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์มาจากประเทศญี่ปุ่น ที่รัฐบาลนำแนวคิดนี้มาใช้ในประเทศไทยก็เพื่อต้องการให้เกิดผู้ประกอบการรายใหม่เข้าสู่วงการธุรกิจของไทย และได้นำแนวความคิดนี้มาประยุกต์รวมกับการพัฒนาชนบท ตามแนวทางของนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ โดยการกระตุ้นให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีการทำธุรกิจการแปรรูปสินค้าทางการเกษตร เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้จากเดิมที่เคยทำการเกษตรแต่อย่างเดียวโดยมีอาชีพเสริมสำหรับการดำรงชีวิต ทำให้มีรายได้ในช่วงนอกฤดูการทำเกษตร เพื่อช่วยลดปัญหาการว่างงานในชนบท

1.1.3 ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ

ประเทศไทยต้องประสบปัญหา การขาดดุลการค้าระหว่างประเทศตลอดระยะเวลา 5 ปีที่ผ่านมา ถึงแม้ว่าประเทศไทยจะเป็นมหาอำนาจในการส่งออกข้าวก็ตาม แต่ด้วยค่าเงินบาทที่เราดี้อยกว่าประเทศที่ทำธุรกิจกับเรา หรือประเทศที่เรานำสินค้าของประเทศนั้น ๆ เข้ามา ทำให้ประเทศไทยต้องประสบปัญหาการขาดดุลการค้า ซึ่งประเทศไทยเคยประสบปัญหาค่าเงินบาทลอยตัวอย่างหนักในช่วงประมาณ ปี พ.ศ. 2540 - 2543 ดอลล่าร์ละ 45 - 60 บาท

สินค้าที่ประเทศไทยส่งออกนั้น ส่วนมากเป็นสินค้าทางการเกษตร และภาคอุตสาหกรรม ได้แก่พวกเครื่องใช้ไฟฟ้าแต่ประเทศไทยก็ต้องสั่งซื้อสินส่วนที่ใช้ในการประกอบเครื่องใช้ไฟฟ้าและเครื่องจักรกลต่าง ๆ จากต่างประเทศคิดเป็นมูลค่ามหาศาล แต่ค่านิยมของคนไทยก็ได้ลดลงเลยส่วนใหญ่มักมีค่านิยมว่าสินค้าจากต่างประเทศมีความคงทนกว่า หรือกว่า ซึ่งจริง ๆ แล้วสินค้าในประเทศไทยก็ได้ดีด้อยไปกว่าต่างประเทศเลย ซื้อสินค้าจากบ้านเราราคาก็ถูก หาซื้อง่าย แล้วยังช่วยส่งเสริมเศรษฐกิจของไทยอีกด้วย

1.1.4 สถานะแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน สภาพแวดล้อมของประเทศไทยทางด้านป่าไม้ สัตว์ แม่น้ำลำคลองต่าง ๆ โดยทั่วไปถูกทำลายไปเป็นจำนวนมาก โดยฝีมือของคนไทยเราเอง ซึ่งส่วนมากจะกลุ่มนายทุนที่ทำการค้าเกี่ยวกับสัตว์ป่า หรือของป่าต่าง ๆ กลุ่มคนเหล่านี้ไม่ได้มองถึงปัญหาที่จะตามมาหลังจากที่ทำลายสิ่งแวดล้อมเหล่านี้แล้ว

การทำลายป่าไม้ การฆ่าสัตว์ป่าเพื่อต้องการอวัยวะบางส่วนของสัตว์ป่ามาทำเป็นอาหาร นำมาปรุงเป็นยาชูกำลัง นำมาทำเครื่องประดับ หรือนำมาขายทั้งตัว รวมถึงการทำลายสิ่งแวดล้อม โดยประชาชนของประเทศไทยเราเอง ได้แก่ โรงงานอุตสาหกรรมที่ปล่อยน้ำเสียลงสู่น้ำลำคลอง ปล่อยสารเคมี ทำให้ผลกระทบต่อสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับบรรยากาศในบริเวณใกล้เคียง ทำให้เกิดมลพิษทางอากาศ เครื่องใช้ไฟฟ้าจำพวกแอร์ ที่มีสารทำลายชั้นบรรยากาศทำให้เกิดปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ ซึ่งเป็นการทำลายที่จะส่งผลกระทบต่อการดำรงชีวิตของมนุษย์ เมื่อป่าไม้หมดฝนก็จะไม่ตกต้องตามฤดูกาล ถ้าฝนตกก็จะเกิดอุทกภัยส่งผลให้เกิดความเสียหายในหลาย ๆ ด้านทั้งทรัพย์สิน ชีวิตคน ชีวิตสัตว์ ชั้นน้ำดินก็จะถูกทำลายหรือถูกน้ำชะล้างหน้าดินไป และมีผลโดยตรงกับภาคเกษตรกรรมของไทยด้วย

ส่วนสัตว์ป่าถ้าสูญพันธุ์ไปหมด ก็จะไม่มีให้ประชาชนรุ่นหลังได้ดูอีกต่อไป เช่นการฆ่าช้างเอง การจับตัวนึ่งมาขายเพื่อปรุงเป็นอาหาร เป็นต้นถึงแม้ทางรัฐบาลจะได้มีการออกกฎหมายเพื่อเป็นการคุ้มครองป่าและสัตว์ป่าแล้วก็ตามแต่ยังมีผู้ฝ่าฝืนกระทำความผิดอยู่ ตามที่ได้เป็นข่าวให้เห็นตามหน้าหนังสือพิมพ์ และข่าวทางทีวีต่าง ๆ เป็นที่น่าสลดใจเป็นอย่างยิ่งชีวิตของสัตว์ป่ามากมายที่ต้องกลายมาเป็นสินค้าให้กับนายทุนใจร้ายผู้ไม่คำนึงถึงความเสียหายที่ตามมาในระดับประเทศ

รัฐบาลจึงมีนโยบายส่งเสริม ให้มีการปลูกจิตสำนึกให้กับประชาชน ในการอนุรักษ์ป่า สัตว์ป่า แม่น้ำ และปลูกจิตสำนึกให้รักบ้านเกิด โดยเฉพาะจะมีการเน้นให้มีการปลูกจิตสำนึกให้กับเยาวชนของประเทศ ที่จะเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติในอนาคต

1.1.5 ความเดือนร้อนและการเป็นหนี้สินของประชาชนในประเทศไทยนั้น ศูนย์วิจัยข้อมูลของธนาคารกสิกรไทยได้ชี้ให้เห็นว่า ประชาชนต้องการให้รัฐบาลพิจารณาโยกย้ายการกระตุ้นเศรษฐกิจเพิ่มเติม เพื่อช่วยให้เกิดกำลังซื้อในระบบและสร้างความเชื่อมั่นแก่ผู้บริโภค

ประเทศไทยต้องประสบปัญหาเกี่ยวกับหนี้สินที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้ เกี่ยวกับสิ่งปลูกสร้างที่ไม่สามารถขายได้ เพราะประชาชนก็ไม่มีกำลังที่จะซื้อได้ ทำให้มีหนี้สินที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้มีมูลค่าเป็นล้านล้านบาท

1.1.6 บรรยากาศความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท หรือที่บางครั้งเรียกว่า ความล่มสลายของท้องถิ่นในชนบท ความอ่อนแอส่วนใหญ่เกิดจากการที่คนในท้องถิ่นไม่มีความรักสามัคคีกัน ไม่ให้ความร่วมมือในด้านการพัฒนา ไม่มีการรวมกลุ่มเพื่อสร้างอาชีพเสริมสร้างรายได้ ทำให้ชุมชนไม่มี

โอกาสในการพัฒนาไปในทางที่ดีได้ หรือในบางชุมชนก็จะมีกลุ่มคนบางจำนวนหนึ่งที่ไม่ให้ความร่วมมือในด้านการพัฒนาแล้วยังคอยฉกฉวยเอาประโยชน์เป็นของตนเองเสียอีก

1.1.7 ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ ในปัจจุบันคนไทยบางกลุ่มมีค่านิยมชอบใช้สินค้าจากต่างประเทศ และเป็นเหตุให้ค่านิยมประเทศตะวันตกได้เข้ามาครอบงำในประเทศไทย ทำให้ประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามที่มีค่าบางอย่างสูญหายไป แต่ในทางกลับกันชาวต่างประเทศก็ชื่นชอบในศิลปะและวัฒนธรรมของประเทศไทยทำให้ประเทศไทยมีรายได้จากการมาท่องเที่ยวของชาวต่างชาติเป็นจำนวนหลายล้านบาท เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประเทศไทยมีรายได้เพิ่มขึ้นควมมีการส่งเสริมให้มีการอนุรักษ์วัฒนธรรมอันดีงามของไทยไว้ รวมทั้งให้มีการส่งเสริมด้านการท่องเที่ยวด้านการอนุรักษ์วัฒนธรรมด้วย ดังนั้นคนไทยทั้งหลายควรร่วมใจกันหันมาใช้สินค้าไทย ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของไทยกันให้มากยิ่งขึ้น

จากการประเมินบริบทระดับประเทศ ซึ่งมีผลที่เกิดขึ้นในด้านต่าง ๆ โดยภาพรวม เช่น ความยากจนของประเทศ นโยบายการพัฒนาอุตสาหกรรมขนาดกลางและขนาดย่อม (SME) ภาวะการขาดดุลการค้าของประเทศ สภาพแวดล้อมของประเทศในปัจจุบัน ความเคียดแค้นและเป็นหนี้สินของประชาชนในประเทศ บรรยากาศความอ่อนแอในท้องถิ่นชนบท ค่านิยมในกระแสวัฒนธรรมและสินค้าจากต่างประเทศ ซึ่งจากปัญหาที่เกิดขึ้นมีผลกระทบต่อระดับหมู่บ้านชุมชนท้องถิ่น ซึ่งทั้งนี้หมู่บ้านหินตั้งเองก็ได้รับผลกระทบดังกล่าวนี้ด้วย ซึ่งส่งผลกระทบต่อภาพเศรษฐกิจของหมู่บ้านที่ตกต่ำ ก่อให้เกิดการอพยพย้ายถิ่นเพื่อไปทำงานต่างถิ่น ซึ่งเป็นแรงงานที่ขาดคุณภาพ (คุณภาพต่ำ) แล้วเกิดปัญหาการเลิกจ้างต่งงานทำให้ต้องกลับมาหางานทำในท้องถิ่นของตนเองและเกิดปัญหาต่าง ๆ กับหมู่บ้านหินตั้ง ในด้านการดำรงชีวิตความเป็นอยู่ ตลอดจนปัญหาทางด้านสังคมด้วย

1.2 บริบทระดับท้องถิ่น

1.2.1 ประวัติความเป็นมาของหมู่บ้าน

บ้านหินตั้งในปัจจุบัน ได้มีพื้นที่อยู่บริเวณเขตที่ตั้งของเมืองเสมา พื้นที่โดยทั่วไปเป็นที่ลุ่มและที่ดอน และจากการที่ได้มีข้อสันนิฐานว่าพื้นที่โดยส่วนมากเป็นที่ฝังศพของคนสมัยก่อนนั้น โดยจะแบ่งออกเป็นสัดส่วนไม่ให้ปะปนกัน ในการฝังศพนั้นจะเอาหินทรายแผ่นใหญ่วางไว้บนปากหลุมเพื่อบอกตำแหน่งของศพ ปัจจุบันได้มีการเคลื่อนย้ายหินออกจากที่เดิมเป็นจำนวนมากเนื่องจากการสร้างที่อยู่อาศัย แต่ก็ยังมีหินที่ตั้งให้ได้พบเห็นกันอยู่ภายในหมู่บ้านบ้างในบางแห่ง เดิมในบริเวณหมู่บ้านหินตั้งเป็นป่ากระบองเพชร ซึ่งพื้นที่ข้างล่างเป็นหินเสี้ยวส่วนใหญ่ จึงไม่อุดมสมบูรณ์เหมือนบริเวณรอบนอกของหมู่บ้าน และที่มาของชื่อหมู่บ้านหินตั้ง ได้มาจากจำนวนก้อนหินที่ตั้งอยู่ในหมู่บ้านเป็นจำนวนมาก ซึ่งมีเรื่องเล่าต่อ ๆ กันมาว่าคนในสมัยก่อนเมื่อเสียชีวิต ก็จะถูกนำมาฝังไว้ในบริเวณหมู่บ้านหินตั้งนี้ และจะมีการนำก้อนมาวางบนหลุมศพ เพื่อเป็นการแสดงตำแหน่งของศพที่

ได้นำมาฟังไว้ แต่ในปัจจุบันประเพณีการฝังศพดังกล่าวไม่มีให้พบเห็นอีกแล้ว แต่ยังคงเหลือแต่เพียงก้อนหินที่ตั้งไว้ให้ได้พบเป็นอยู่บ้าง

การตั้งถิ่นฐาน ของชาวบ้านหินตั้ง เป็นชุมชนดังที่เห็นในปัจจุบันนั้น จากคำบอกเล่าของผู้สูงอายุในหมู่บ้านเล่าว่า “ได้มีบรรพบุรุษโยกย้ายบ้านเรือนมาตั้งถิ่นฐานที่นี่ 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 คือ ปู่อิน ลาสูงเนิน ได้พาครอบครัวและลูกหลานมาย้ายถิ่นฐานมาจากตำบลสูงเนินเพื่อมาประกอบอาชีพด้านการเกษตรที่นี่ เนื่องจากที่ตำบลสูงเนินในช่วงนั้นได้เกิดโรคอหิวาตกโรคระบาดอย่างหนัก กลุ่มที่ 2 คือ ปู่ยาห์หอม ชาสูงเนิน ได้พาครอบครัวและลูกหลานย้ายถิ่นฐานมาจากบ้านหนองขุน อำเภอลำทะเมนชัย มาทำกินที่ชุมชนหมู่บ้านหินตั้งนี้ เนื่องจากที่อำเภอลำทะเมนชัยในช่วงนั้นได้เกิดภัยธรรมชาติแห้งแล้งอย่างหนัก และชุมชนหมู่บ้านหินตั้งที่ตั้งอยู่ในปัจจุบันมีอายุประมาณ 300 กว่าปีขึ้นไป”

1.2.2 สภาพปัจจุบัน

สภาพทั่วไปของหมู่บ้านหินตั้ง ก่อนที่จะมาเป็นตำบลเสมาในปัจจุบันได้นั้น เดิมทีอำเภอลำทะเมนชัย ในสมัยก่อนหน้านี้ได้เป็นเมืองเมืองหนึ่งที่ขึ้นตรงกับอำเภอสันติสุข ต่อมาในช่วงปี พ.ศ. 2423 ตำบลสูงเนินก็ได้ยกฐานะขึ้นเป็นอำเภอลำทะเมนชัย และได้มีการแบ่งเขตการปกครองออกเป็นตำบลที่ตั้งเป็นอยู่ในปัจจุบัน และชื่อของตำบลเสมาก็ได้มีการตั้งชื่อตามเมืองเก่า คือเมืองเสมา ส่วนชื่อของหมู่บ้านหินตั้งก็ได้มีการตั้งชื่อตามหินที่ตั้งอย่างมากมายในบริเวณหมู่บ้านนั่นเอง

ลักษณะประชากร

หมู่บ้านหินตั้ง หมู่ที่ 5 ตำบลเสมา อำเภอลำทะเมนชัย จังหวัดนครราชสีมา มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 765 คน ซึ่งเป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 47 ของจำนวนประชากรทั้งหมดของทั้งหมู่บ้าน เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 53 ของจำนวนประชากรทั้งหมดของหมู่บ้าน ซึ่งจำนวนประชากรส่วนใหญ่อยู่ในช่วงอายุ 18 - 50 ปีเต็ม

ตารางที่ 4 แสดงจำนวนประชากรจำนวนพื้นที่ทำการเกษตร และสัตว์เลี้ยงในหมู่บ้านปี 43 และปี 44

รายละเอียดต่าง ๆ	ปี 2543	ปี 2544	คิดเป็นร้อยละของปี 2544
1. เพศ (จำนวนประชากร)			
ชาย	321	359	47
หญิง	406	406	53
2. อายุ (จำนวนประชากร)			
1 วัน – 3 ปีเต็ม	21	24	3
3 ปี 1 วัน – 6 ปีเต็ม	44	49	6
6 ปี 1 วัน – 12 ปีเต็ม	59	64	8

12 ปี 1 วัน – 14 ปีเต็ม	33	29	4
14 ปี 1 วัน – 18 ปีเต็ม	28	31	5
18 ปี 1 วัน – 50 ปีเต็ม	329	378	49
50 ปี 1 วัน – 60 ปีเต็ม	68	88	12
60 ปีขึ้นไป	95	102	13
3. ครอบครัวที่มีที่ดินทำกินเป็นของตนเอง (จำนวนครอบครัว)			
จำนวนพื้นที่ 1 - 5 ไร่	24	24	18
6 - 10 ไร่	21	21	15
11 - 12 ไร่	27	27	19
21 - 50 ไร่	45	45	33
50 ไร่ขึ้นไป	20	20	15
4. การประกอบอาชีพ (จำนวนครอบครัว)			
- ทำนา	50	50	32
- ค้าขาย	11	11	7
- ทำสวน	5	50	3
- รับราชการ	15	15	9
- รับจ้าง	70	70	44
- นายเช่า	5	5	3
- ทำผม	1	1	1
- ซ่อมรถ	1	1	1
5. ประเภทการทำนา (จำนวนไร่)			
- นาหว่าน	840	840	49
- นาดำ	540	540	32
- นาธรรมชาติ	330	330	19
6. ประชาชนในหมู่บ้านไปศึกษา นอกหมู่บ้าน (จำนวนประชากร)			
- ระดับประถมศึกษา	24	40	46
- ระดับมัธยมศึกษา	35	23	26

- สูงกว่ามัธยมศึกษา	12	25	28
7. สัตว์เลี้ยงในหมู่บ้าน (จำนวนตัว)			
- วัว	20	40	0.37
- เป็ด	510	550	5.05
- ควาย	4	9	0.08
- ไก่	10,000	10,000	91.75
- สุกร	300	300	2.75

ที่มาของข้อมูล : จาก กชช 2 ค. ปี 2543 และ 2544 และจากการสำรวจข้อมูล

ข้อมูลเพิ่มเติม

1. ที่ดินที่ยังมีเอกสิทธิ์ จำนวน 389 ไร่ จำนวน 31 ครัวเรือน
2. ประชากรที่อายุ 60 ปีขึ้นไป ที่มีฐานะยากจน และอยู่ในสงเคราะห์ของรัฐบาล จำนวน 5 คน
3. คนพิการในหมู่บ้านไม่ได้รับการศึกษามีจำนวน 7 คน
4. ร้านขายของชำ จำนวนร้าน 7 ร้าน มีลูกจ้าง 2 คน
5. โรงเรียนขนาดเล็ก 4 โรง มีลูกจ้าง 3 คน
6. แหล่งน้ำในหมู่บ้านที่สามารถใช้ได้ตลอดปี
 - บ่อบาดาล จำนวน 4 แห่ง
 - คลองน้ำ จำนวน 1 แห่ง
 - ฝายกั้นน้ำ จำนวน 2 แห่ง
7. พื้นที่ภายในหมู่บ้าน ทั้งหมด 2,792 ไร่ แบ่งเป็นพื้นที่ทางการเกษตร 2,482 ไร่ ซึ่งกอบอาชีพที่การเกษตร ดังนี้ ทำนา 1,710 ไร่, ปลูกข้าวโพด 510 ไร่, ทำไร่ 517 ไร่, ทำสวนผลไม้ 250 ไร่, ปลูกพืชผัก 5 ไร่ และปลูกถั่วเขียว 200 ไร่

8. ที่ตั้งหมู่บ้าน หมู่บ้านหินตั้งจะต้องอยู่ทางทิศตะวันตกเฉียงเหนือของอำเภอสูงเนิน ห่างจากตัวอำเภอสูงเนินประมาณ 4 กิโลเมตร

9. อาณาเขต

ทางทิศตะวันออก	จรดกับ บ้านกุดหิน ตำบลโคราช
ทางทิศตะวันตก	จรดกับ บ้านคลองขวาง ตำบลเสมา
ทางทิศเหนือ	จรดกับ บ้านทะเล ตำบลเสมา
ทางทิศใต้	จรดกับ บ้านสูงเนิน ตำบลสูงเนิน

10. ลักษณะภูมิประเทศ

ทางด้านทิศเหนือเป็นที่เนินหรือที่ดอน ส่วนทางทิศตะวันออก และทิศตะวันตก จะเป็นที่ลุ่ม มีคลองชลประทาน และลำห้วยไหลซึ่งไหลผ่านทางทิศตะวันตกของหมู่บ้านหินตั้ง มายังทางทิศตะวันออก ซึ่งจะไหลไปรวมกับลำตะคอง

11. การคมนาคม

บ้านหินตั้งมีถนนลาดยางในบริเวณเส้นทางกลางบ้าน และถนนคอนกรีตอยู่ในส่วนภายในหมู่บ้าน ของกรมโยธาธิการ กระทรวงคมนาคม เป็นเส้นทางคมนาคมไปสู่ อำเภอคำนูนทด และอำเภอขามทะเลสอ จังหวัดนครราชสีมา

1.2.3 ด้านเศรษฐกิจทั้งหมู่บ้าน

ในด้านเศรษฐกิจในหมู่บ้านหินตั้ง ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ดีพอใช้ เพราะประชาชนในหมู่บ้านมีการศึกษาที่ดี และหมู่บ้านหินตั้งเป็นเมืองด่านของตำบลเสมา มีผู้สัญจรไปมาเป็นประจำถนนหนทางก็ดี ไฟฟ้า น้ำประปา ก็มีใช้ไม่ สภาพพื้นดินก็เหมาะแก่การเพาะปลูก เพียงแต่ถ้ามีการจัดระบบชลประทานที่ดีจะทำให้หมู่บ้านหินตั้งสามารถทำนาได้ถึง 2 หน อาชีพของประชากรส่วนใหญ่ทำนา ทำไร่ เลี้ยงสัตว์ และทำงานโรงงานอุตสาหกรรม รายได้ของประชาชนในหมู่บ้านหินตั้งยังมีรายได้ต่ำ ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่าย เพราะผลผลิตทางเกษตรมีราคาตกต่ำ ทำให้เกิดผลขาดทุนจากการประกอบอาชีพ

1.2.4 ด้านวัฒนธรรม

หมู่บ้านหินตั้งมีวัฒนธรรมหินตั้ง ซึ่งเป็นวัฒนธรรมทางประวัติศาสตร์ที่มีความสำคัญของตำบลเสมา และหมู่บ้านหินตั้งเป็นสังคมที่เชื่อเรื่องโชคลาง ภูตผี ความเป็นอยู่ของคนในหมู่บ้านจะอยู่กันแบบพี่น้อง ให้การช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีประเพณี “การลงแขก” ทำนา เกี่ยวข้าว นวดข้าว และยังรักษาวัฒนธรรมประเพณีนิยมทางศาสนา วันสำคัญๆ ของภาคอีสาน ไว้ได้เป็นอย่างดี หมู่บ้านหินตั้งก็มีประเพณีและวัฒนธรรมตามประเพณีของศาสนาพุทธ โดยทั่วไปดังจะจำแนกได้ดังนี้

1) เดือนอ้าย ประเพณีปีใหม่ ซึ่งชาวบ้านหันตั้งทุกคนจะร่วมกันไปทำบุญตักบาตรที่วัด และรับศีลรับพรจากพระ ตกตอนเย็นมีการเลี้ยงสังสรรค์ มีการจับฉลาก และแลกเปลี่ยนของขวัญ และมีการร้องรำทำเพลงกัน

2) เดือนสาม เทศน์มหาชาติ ชาวบ้านจะไปร่วมกันจัดกิจกรรมที่วัด ทำบุญฟังเทศน์เดือนห้า ทรุษสงกรานต์ รำเดือนห้า สงกรานต์และลำเดือนห้าเป็นประเพณีฟ้อนรำตามจังหวะของแดนเป็นการละเล่นพื้นบ้าน โดยจะมีฝ่ายชายและฝ่ายหญิง ซึ่งจะร้องเป็นกลอนรำที่เป็นภาษาอีสาน

3) เดือนหก ประเพณีงานบวช เลี้ยงภูมิบ้านหรือศาลปู่ตา

4) เดือนเจ็ด ประเพณีทำบุญชำระผืนและวิญญาณต่าง ๆ เป็นพิธีไล่เสนียดจัญไร เพื่อเป็นสิริมงคลแก่ผู้ร่วมพิธีและครอบครัว

5) เดือนแปด ประเพณีเข้าพรรษา จะมีการทำบุญตักบาตรถวายเทียนพรรษาถวายผ้าอาบน้ำฝน

6) เดือนเก้า ทำนา เป็นประเพณีเกี่ยวกับการทำขวัญข้าว และการลงแขกดำนา

7) เดือนสิบ ประเพณีวันสารท

8) เดือนสิบเอ็ด ประเพณีวันออกพรรษา

9) เดือนสิบสอง ประเพณีลอยกระทง

1.2.5 ข้อมูลด้านอื่น ๆ

1) ลักษณะบางประการด้านเศรษฐกิจและอาชีพ

การประกอบอาชีพโดยทั่วไปของชาวบ้านหันตั้งก็คือการเกษตรกรรม รองลงก็จะ เป็นอาชีพรับจ้างทั่วไป และลูกจ้างประจำต่างๆ และในปัจจุบันก็มีอีกอาชีพหนึ่งเกิดขึ้นคือรับจ้างเลี้ยงสัตว์โดยไปรับสัตว์มาจากบริษัทแล้วนำมาเลี้ยง โดยทางบริษัทจะจัดหาอาหารให้ เพียงแต่ผู้เลี้ยงมีสถานที่เพียงพอต่อการเลี้ยงสัตว์เท่านั้นเอง พอสัตว์โตพอที่จะขายได้บริษัทก็จะมารับซื้อคืน จากกลุ่มผู้เลี้ยง สัตว์ที่รับจ้างเลี้ยงได้แก่ ไก่ และล่าสุดคือรับจ้างเลี้ยงนกกระจอกเทศ จะได้รับค่าจ้างเลี้ยงเป็นรายเดือน ซึ่งจะคิดตามปริมาณการเลี้ยงนกกระจอกเทศจำนวนกี่ตัว และขึ้นอยู่กับช่วงอายุของนกกระจอกเทศที่เลี้ยงด้วย

2) ลักษณะที่เป็นศักยภาพด้านดี

ประชากรในหมู่บ้านหันตั้ง มีความเป็นอยู่แบบพี่น้อง หรือเครือญาติกันเป็นหมู่บ้านที่เรียบง่ายไม่มีการลักขโมย มีความรักสามัคคีกัน ช่วยเหลือซึ่งกันและกันดี ประชาชนมีความสนใจและเข้าใจในการตั้งกองทุนหมู่บ้านหันตั้ง ทำให้ประชาชนในหมู่บ้านหันตั้งได้มีเงินทุนเพื่อประกอบอาชีพ และช่วยลดภาระค่าใช้จ่าย หลังจากที่มีการจัดตั้งกองทุนแล้วทำให้ประชาชนในชุมชนไม่ต้อง

ไปประกอบอาชีพในที่ห่างไกลจากครอบครัว ครอบครัวของประชาชนในหมู่บ้านหินตั้งมีความรักความอบอุ่น

3) ลักษณะที่สื่อถึงความไม่เข้มแข็ง

หมู่บ้านหินตั้งยังขาดผู้นำชุมชนที่เป็นนำด้านการพัฒนา ที่มองเห็นสิ่งที่ดี ๆ ที่จะได้จากการทำกิจกรรมการพัฒนา ยังคงมีการแบ่งฝักแบ่งฝ่ายเกี่ยงกันในการหาผู้รับผิดชอบในหน้าที่นั้น ซึ่งผู้นำที่จะเป็นแกนนำให้ชุมชนได้มีการทำกิจกรรมร่วมกัน และช่วยให้ประชาชนสามารถรวมตัวกันประกอบอาชีพเสริมเพื่อสร้างรายได้ และเหตุที่สภาพเศรษฐกิจตกต่ำทำให้ประชาชนไม่มีเวลาที่จะมาทำกิจกรรมต่าง ๆ ของชุมชนได้ และยังส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรมบางอย่างก็จะสูญหายไปจากการที่ประชาชนในหมู่บ้านไม่มีการกระทำเกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกัน ก็เนื่องมาจากสภาพเศรษฐกิจที่เป็นอยู่ในปัจจุบันที่ต้องรีบเร่งเพราะต้องรีบไปประกอบอาชีพหารายได้

2. ผลการประเมินโครงการโดยภาพรวม

ผลการประเมินกองทุนหมู่บ้าน และชุมชนเมืองโดยภาพรวมมีดังนี้

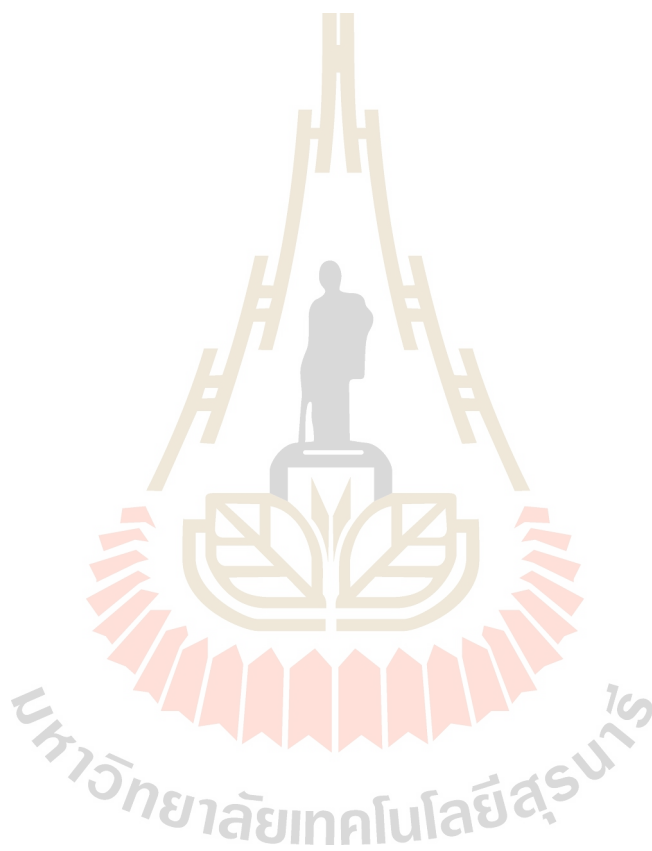
2.1 ผลการประเมินหน่วยระบบ A

หน่วยระบบ A คือ หน่วยระบบการบริหารการจัดการกองทุนหมู่บ้านหินตั้ง

2.1.1 ผลการประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ A พบว่า

1) นโยบายของรัฐบาล เกี่ยวกับโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการสัมภาษณ์และการจัดเวทีประชาคมได้ทำให้ทราบว่า ประชาชนในหมู่บ้านหินตั้งมีความเข้าใจในนโยบายของรัฐบาลโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งคิดเป็นประมาณร้อยละ 78 ของประชากรทั้งหมดของหมู่บ้านหินตั้ง ซึ่งนโยบายนี้ได้มีการประชาสัมพันธ์ให้แก่ประชาชนได้ทราบกันอย่างทั่วถึง และเป็นนโยบายที่ที่ประชาชนให้ความสนใจ เพราะเป็นการทำให้ชุมชนได้มีเงินทุนสำหรับหมุนเวียนเพื่อประกอบอาชีพต่าง ๆ ยังมีประชาชน คิดเป็นประมาณร้อยละ 12 ของจำนวนประชากร ที่ไม่รู้ไม่เข้าใจในเรื่องของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง อยู่ในช่วยวัยเด็กกับ วัยชรา และยังมีประชาชนอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่เห็นด้วยกับการตั้งให้มีกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง ซึ่งคิดเป็นประมาณร้อยละ 10 ของจำนวนประชากร โดยมีความคิดว่าตนเองมีรายได้เพียงพอสำหรับที่จะเลี้ยงครอบครัวของตนเอง และมีความคิดว่าไม่มีความจำเป็นที่ต้องกู้เงินอีก หรือต้องก่อหนี้สินอีก และยังคิดว่าการตั้งกองทุนหมู่บ้าน อาจเป็นการสร้างนิสัยในการชอบก่อหนี้ หรือชอบเป็นหนี้เนื่องจากผู้กู้บางรายชอบนำเงินที่กู้ได้ไปใช้หนี้ให้กับเจ้าหนี้รายเก่า แต่ไม่ได้นำมาลงทุนก็ไม่มีรายได้ ก็มีแต่การกู้หนี้เพื่อไปใช้หนี้แบบนี้เรื่องไป

2) เงิน 1 ล้านบาท ตามที่ทางรัฐบาลได้จัดสรรเงินกองทุนหมู่บ้าน ให้กับหมู่บ้าน
ที่ติดตั้งแล้วนั้น ทางคณะกรรมการที่ได้รับคัดเลือกให้เป็นผู้รับผิดชอบบริหารจัดการกองทุน ได้ทำ
การปล่อยเงินกู้ให้กับสมาชิกในหมู่บ้านที่สมัครเป็นสมาชิกกองทุนและขอกู้เงิน โดยสมาชิกที่ขอกู้จะ
ต้องปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของกองทุนอย่างเคร่งครัด เพื่อก่อให้เกิดความเสมอภาคภายใน
หมู่บ้านติดตั้งอย่างแท้จริง สมาชิกกู้เงินกองทุนหมู่บ้านส่วนมากนำไปทำการเกษตร คณะกรรมการ
กองทุนหมู่บ้านติดตั้งได้นำมาจัดสรรให้แก่สมาชิกผู้ด้อยรายละเอียดังนี้

ตารางที่ 5 แสดงการกู้เงินของสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหัตถ์

วัตถุประสงค์ของ การกู้	กู้ครั้งที่ 1		กู้ครั้งที่ 2		กู้ครั้งที่ 3		กู้ครั้งที่ 4		กู้ครั้งที่ 5		รวม	
	12 ต.ค. 44		17 ต.ค. 44		22 ต.ค. 44		7 พ.ย. 44		11 ม.ค. 45			
	ราย	บาท	ราย	บาท	ราย	บาท	ราย	บาท	ราย	บาท	ราย	บาท
เลี้ยงหมู	4	40,000	3	25,000	3	26,000	1	10,000	0	0	11	101,000
เลี้ยงวัว	1	10,000	0	0	2	20,000	0	0	0	0	3	30,000
เลี้ยงปลา	3	25,000	4	31,000	3	22,000	4	36,000	0	0	14	114,000
เลี้ยงไก่	1	10,000	2	11,000	4	40,000	1	10,000	0	0	8	71,000
ซื้อโค	1	10,000	0	0	0	0	0	0	0	0	1	10,000
ไร่นาสวนผสม	1	10,000	1	10,000	2	20,000	0	0	0	0	4	40,000
ค้ำแรงเกี่ยวข้าว	3	30,000	10	67,000	9	74,000	10	73,000	0	0	32	244,000
ค้ำแรงข้าวโพด	4	40,000	2	20,000	1	10,000	0	0	0	0	7	70,000
ซื้อเมล็ดพันธุ์ถั่ว เขียว	0	0	0	0	0	0	0	0	13	150,000	13	150,000
พัฒนาอาชีพใน ครอบครัว	1	10,000	2	20,000	1	10,000	1	10,000	0	0	5	50,000
ส่งเสริมอาชีพใน ครอบครัว	2	20,000	6	53,000	3	26,000	2	20,000	0	0	13	119,000
รวม	21	205,000	30	237,000	28	248,000	19	159,000	13	150,000	111	999,000

ที่มาของข้อมูล : จากข้อมูลการกู้ยืมเงินของกองทุนหมู่บ้านหัตถ์

3) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ ได้มาโดยการเลือกตั้ง โดยประชาชนในหมู่บ้านหัตถ์ได้มีส่วนร่วมในการออกเสียงเลือกตั้ง โดยสมาชิกแต่ละคนจะมีคะแนนเสียงคนละ 1 เสียง จนได้คณะกรรมการทั้งหมด 14 คน เป็นชาย 7 คน เป็นหญิง 7 คน ซึ่งจะวาระในการดำรงตำแหน่งคราวละ 2 ปี เมื่อครบกำหนด 1 ปี ก็จะมีการจับฉลากออกกึ่งหนึ่งและมีหน้าที่ตามระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

กองทุนหมู่บ้านหัตถ์ได้ตั้งขึ้น เมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2544 ต่อมาดำเนินการรับสมัครจนครบจำนวน 134 คน รัฐบาลได้จัดสรรเงินทุนให้แก่กองทุนหมู่บ้านหัตถ์ และกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ได้จัดสรรเงินทุนให้แก่สมาชิกทั้งสิ้น 111 ราย จำนวนเงินที่จัดสรรให้สมาชิกผู้ไปแล้วทั้งสิ้น 999,000 บาท ยอดเงินคงเหลือในบัญชี ณ. ปัจจุบัน 1,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยเงินฝากที่ธนาคารคิดให้อีก 2,065 บาท

เลขที่บัญชีธนาคารเงินกองทุนล้านบาท 06- 4306 - 20 - 047601 - 8

เลขที่บัญชีธนาคารเงินสะสมกองทุน 06 - 4306 - 20 -047602 - 7

และจะครบกำหนดชำระเงินงวดแรก ในวันที่ 12 ตุลาคม 2544 ซึ่งมีแนวโน้มว่าจะมีการผ่อนผันการชำระหนี้งวดแรกสูงถึง 65% ได้ เพราะไม่ใช่ช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยวประชาชนในหมู่บ้านจะไม่มีรายได้สำหรับการใช้จ่ายของครอบครัว และไม่สามารถจ่ายชำระหนี้ได้ และมีแนวโน้มในการอนุมัติการผ่อนผันการจ่ายชำระหนี้ให้แก่สมาชิกผู้กู้ที่ประสบปัญหาดังกล่าว เพื่อเป็นการให้ความช่วยเหลือสมาชิกผู้กู้ที่ไม่สามารถจ่ายชำระหนี้เงินกู้ได้ตามกำหนดครานั้น ๆ เพราะในช่วงการครบกำหนดการจ่ายชำระหนี้งวดแรกของสมาชิกผู้กู้เป็นช่วงที่สมาชิกที่กู้เพื่อนำไปประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมซึ่งจะไม่มีรายได้ใด ๆ และไม่ใช่ช่วงฤดูกาลเก็บเกี่ยว

4) การจัดทำเอกสารของกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ มีการจัดทำระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ หนังสือสัญญาการกู้ยืมเงิน และได้มีการทำบัญชีทางกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ได้มีการจดบันทึกรายการแต่ยังไม่มีการจัดทำในรูปแบบบัญชีที่แน่นอน เพราะขาดผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดทำรูปแบบบัญชี ส่วนเรื่องเอกสารอื่น ๆ เกี่ยวกับพวกใบเสร็จรับเงิน ควรมีการพิมพ์จำหน่ายให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศเพื่อสะดวกในการตรวจสอบในการทำงานด้วย

5) เกณฑ์การพิจารณาเงินกู้ของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ พิจารณาตามความเป็นไปได้ของโครงการที่เสนอเพื่อขอกู้ พิจารณาประวัติการชำระหนี้ของผู้กู้ การค้าประกันเป็นไปตามระเบียบกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ การเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ผู้กู้ต้องปฏิบัติตามระเบียบของกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ที่ได้กำหนดไว้

2.1.2 ผลการประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ A

1) กระบวนการคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง

จุดเด่น คือ ประชาชนในหมู่บ้านอยู่อาศัยกันแบบพี่น้อง มีความรู้จักกันเป็นอย่างดี สามารถที่จะติดตามสอบถามในเรื่องเกี่ยวกับการนำเงินที่กู้จากกองทุนหมู่บ้านเพื่อไปประกอบอาชีพ ว่าได้นำเงินที่กู้ไปประกอบอาชีพหรือนำไปลงทุนตามวัตถุประสงค์ที่ขอกู้หรือไม่ ถ้านำไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ สามารถไปใช้เป็นเหตุในการที่จะไม่อนุมัติเงินกู้ในครั้งต่อไป หรือใช้เป็นแนวทางในการวางข้อกำหนดในการอนุมัติเงินกู้เพื่อให้ก่อประโยชน์แก่ประชาชนในชุมชนสูงสุด

จุดด้อย คือ กองทุนหมู่บ้านยังไม่เข้าใจรูปแบบของการบริหารเงินของกองทุนหมู่บ้านอย่างแท้จริง จึงไม่ได้จัดสรรเงินไว้สำหรับการบริหารงานและดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้าน แต่ได้นำเงินไปจัดสรรให้กู้จนเกือบหมด เงินกู้ที่จะสรรให้สมาชิกของกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้งกู้จัดสรรให้ในจำนวนน้อยเกินไปจนไม่สามารถนำมาลงเพื่อประกอบอาชีพได้ ก็ยังส่งผลให้ประชาชนในชุมชนยังยากจนกันอีกต่อไป ไม่มีการประเมินการประกอบอาชีพของผู้กู้ว่าได้นำเงินไปลงทุนจริงหรือไม่ หรือนำไปใช้ในทางอื่น นอกเหนือจากวัตถุประสงค์

2) กระบวนการทำบัญชี

จุดเด่น คือ กองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง ได้มีการจัดการในด้านการบัญชี ก็แค่เพียงการจดบันทึกรายละเอียดเอาไว้เท่านั้น ซึ่งในการจดบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ และการจัดทำเอกสารที่เกี่ยวข้องกับใบเสร็จตามขั้นตอนการทำงานอย่างถูกต้อง

จุดด้อย คือ กองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้งยังขาดบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจในการจัดทำบัญชี และยังไม่ทราบว่าการทำงานบัญชีในใช้รูปแบบใดจึงจะดีและเหมาะสม

2.1.3 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ A แบ่งออกเป็น 3 ด้านดังนี้

1) ผลโดยตรง ได้ทราบว่า จำนวนผู้กู้ทั้งสิ้นมีจำนวน 111ราย เป็นจำนวนเงินกู้ทั้งหมด 999,000 บาท

จุดเด่น คือ ประชาชนได้นำเงินที่กู้เพื่อไปลงทุนสำหรับการประกอบอาชีพ ในการดำเนินกิจการเดิมของตน ทำให้สภาพเศรษฐกิจของชุมชนดีขึ้นจากเงินที่ขอกู้เงินจากที่อื่น ๆ หรือจากนายทุนนอกระบบ ทำให้เสียดอกเบี้ยแพง ปัจจุบันนี้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน ทำให้เสียดอกเบี้ยถูก กู้ง่าย และยังมีเงินกู้ฉุกเฉินในกรณีริบด่วนหรือความจำเป็นเร่งด่วนที่กู้ได้รวดเร็ว

จุดด้อย คือ ผู้ก้นำเงินกู้ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ทั้ง ๆ ที่รู้ว่าผู้ก้นำเงินกู้ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ ก็ยังต้องให้กู้เพราะมีฉะนั้นจะมีปัญหากับความไม่เข้าใจของผู้กู้ได้ และผู้กู้บางคนที่กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านสามารถกู้ได้มากกว่า 1 ครั้ง ทั้งที่ยังไม่การชำระหนี้ในครั้งแรกของการขอกู้เลย

และยังได้กู้ในมูลค่าที่สูงกว่าผู้ขอกู้เพียงครั้งเดียวหรือผู้ขอกู้ที่ต้องการเงินเพื่อการลงทุนที่สูงกว่าที่ทางกองทุนหมู่บ้าน ได้อนุมัติให้กู้เสียอีก

2) ผลกระทบโดยตรง ได้ทราบว่าการกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านขึ้นตั้งแต่นั้น ทำให้สมาชิกผู้กู้มีเงินทุนเพื่อนำไปใช้ในการประกอบกิจการ ทำให้เกิดรายได้เพิ่มสูงขึ้น มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น

3) ผลกระทบทางอ้อม ทำให้ทราบว่าสมาชิกผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านขึ้นตั้งไปนั้น ได้มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นกว่าเดิม มีเงินส่งบุตรหลานเรียนหนังสือในระดับที่สูง ๆ ได้ และทำให้มีรายได้เพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม

2.2 ผลการประเมินหน่วยระบบ B

หน่วยระบบ B คือ หน่วยระบบการดำเนินกิจการของผู้กู้แต่ละราย

2.2.1 ผลการประเมินบริบทเฉพาะตัวของหน่วยระบบ B พบว่า

1) ประสิทธิภาพด้านการประกอบกิจการของผู้กู้ สมาชิกผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านขึ้นตั้งส่วนใหญ่เป็นผู้มีความรู้ความสามารถอยู่แล้ว เพราะเป็นการกู้ไปเพื่อลงทุนจากการประกอบอาชีพเดิมเกี่ยวกับทางด้านการเกษตร เพื่อนำไปลงทุนเพื่อดำเนินกิจการต่อจากกิจการเดิม

จุดเด่น คือ ประชาชนส่วนใหญ่นำเงินไปประกอบอาชีพทางด้านเกษตรกรรม ซึ่งเป็นอาชีพดั้งเดิมของประชาชนในหมู่บ้านขึ้นตั้งอยู่แล้ว และยังได้มีการพัฒนาด้านคุณภาพด้านการประกอบอาชีพ โดยการแนะนำของ เจ้าหน้าที่เกษตรอำเภออย่างสม่ำเสมอ

จุดด้อย คือ เงินที่ได้จากการกู้นำไปลงทุนไม่ได้มากนัก เพราะมีจำนวนผู้กู้มากรายก็ต้องจัดสรรให้เพียงพอกับความต้องการของสมาชิกของผู้ขอกู้ เงินที่ได้รับการอนุมัติให้กู้ได้ในวงเงินที่ต่ำ จะนำไปประกอบอาชีพใหม่ก็คงไม่พอ หรือก็นำไปใช้จ่ายในครัวเรือนของผู้กู้เท่านั้น

2) การนำเงินไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ หรือเป้าหมาย ทำให้ไม่สามารถส่งเงินคืนเงินกู้ได้ตามกำหนด ดังนั้นผู้กู้ต้องหาทางเพื่อขอผ่อนผันการจ่ายชำระหนี้ หรือกู้เงินจากนายทุนนอกระบบ เพื่อนำมาจ่ายชำระให้กับกองทุนหมู่บ้านขึ้นตั้ง ทำให้การกู้เงินของสมาชิกในครั้งไม่เป็นไปนโยบายของรัฐบาลในการช่วยลดภาระค่าใช้จ่าย หรือทำให้เกิดรายได้ แต่กลับเป็นการเพิ่มภาระหนี้สินให้แก่ผู้กู้เพิ่มขึ้น

2.2.2 การประเมินปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B

ปัจจัยนำเข้าของหน่วยระบบ B ที่พบคือ จำนวนเงินที่ได้จากการกู้ยืมกองทุนหมู่บ้าน หินตั้ง

จุดเด่น คือ จำนวนเงินที่ได้รับการจัดสรรมีจำนวนไม่มากนัก เมื่อถึงกำหนดชำระก็ไม่ได้เดือดร้อนในการหาเงินเพื่อจ่ายชำระหนี้ให้กับกองทุนหมู่บ้าน ถึงแม้จะประสบผลขาดทุนจากการประกอบอาชีพก็ตาม หรือยังอยู่ในช่วงที่ยังไม่ก่อให้เกิดรายได้ก็ตาม

จุดด้อย คือ เงินที่ได้มาจากการกู้ยืมพอที่จะลงทุน และยังไม่มียาได้จากการลงทุนในการประกอบอาชีพก็ตาม ก็ยังคงต้องจ่ายชำระหนี้คืนให้แก่กองทุนหมู่บ้านแล้ว ก็ยังไม่เป็นการแก้ไขปัญหาให้แก่ชุมชนได้อย่างถาวร

2.2.3 การประเมินกระบวนการของหน่วยระบบ B

1) การทำกิจการอย่างถูกวิธีของผู้กู้แต่ละราย

จุดเด่น คือ สามารถนำเงินไปพัฒนาอาชีพรายได้ให้แก่การประกอบอาชีพเดิมลงทุนเพิ่มในกิจการเดิม เพื่อเป็นเพิ่มคุณภาพของการประกอบอาชีพ หรือช่วยเพิ่มปริมาณของผลผลิต

จุดด้อย คือ เงินลงทุนที่น้อยเกินไป ไม่เพียงพอต่อค่าใช้จ่ายในการลงทุน ผู้กู้ก็ต้องดำเนินการเพื่อหาเงินเพิ่มเพื่อใช้จ่ายในการลงทุน โดยการที่ต้องไปกู้ยืมจากนายทุนนอกระบบ ทำให้เกิดความเสียดังต่อการจ่ายชำระหนี้ของผู้กู้ได้

2) ความเสียหายที่เกิดจากภัยธรรมชาติ เช่น ปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อการทำการเกษตร ในบางปีที่ผ่านมาเกิดน้ำท่วมจนทำให้พืชผลทางเกษตรเสียหายเป็นจำนวนมาก และผลิตผลทางการเกษตรตกต่ำขายได้ราคาถูก เป็นเหตุให้เกิดผลขาดทุนได้

2.2.4 ผลการประเมินผลผลิตของหน่วยระบบ B

1) ผลโดยตรง

จุดเด่น คือ การดำเนินงานของผู้กู้ทำให้มีการพัฒนาด้านอาชีพ และทำให้มีอาชีพเสริมเพื่อเพิ่มรายได้ และสามารถจ่ายชำระหนี้คืนแก่กองทุนหมู่บ้านได้ เพื่อกองทุนหมู่บ้านจะได้มีเงินทุนเพื่อให้บริการเงินกู้ให้แก่สมาชิกของกองทุนหมู่บ้านต่อไปได้ และยังมีการจัดสรรเงินที่ได้จากผลกำไรจากการรับชำระหนี้ เพื่อเป็นการพัฒนาชุมชนให้ดียิ่งขึ้นได้

จุดด้อย การดำเนินงานไม่เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการกู้ ทำให้เกิดปัญหา มีความแตกแยก หรือไม่สามารถจ่ายชำระหนี้คืนแก่กองทุนหมู่บ้านได้ ทำให้เงินทุนหมุนเวียนของกองทุนหมู่บ้านน้อยลงได้ และยังทำให้กองทุนหมู่บ้านไม่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินงานได้

2) ผลกระทบโดยตรง คือ ประชาชนได้รับความรู้เพิ่มขึ้นจากการดำเนินงานต่าง ๆ ของกองทุนหมู่บ้าน มีการปรับปรุงกระบวนการดำเนินงาน และผู้กู้ได้มีเงินทุนเพิ่ม มีรายได้เพิ่ม

3) ผลกระทบโดยอ้อม คือ ในการดำเนินกิจการประกอบอาชีพ ทำให้ชุมชนได้มีการพึ่งตนเองมากขึ้น มีการทำงานที่เป็นระบบมากขึ้น เพราะมีการพัฒนาอบรมวิธีการประกอบอาชีพใหม่ ๆ ในการดำเนินงานมีหน่วยงานของรัฐบาลเข้ามาให้ความรู้ความเข้าใจในการเพิ่มทักษะในดำเนินงานที่ดี จึงทำให้ได้ผลผลิตที่ดี

3. ผลการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้กู้

จากการประมวลเทคนิควิธีทำธุรกิจของผู้ประกอบอาชีพ สรุปได้ดังนี้

3.1 อาชีพเลี้ยงสัตว์ มีปัจจัยนำเข้า ได้แก่ พ่อแม่พันธุ์สัตว์ที่ดีมีคุณภาพดีสุขภาพแข็งแรง สมบูรณ์ มีความต้านทานโรคสูง มีอัตราการเจริญเติบโตที่ดี มีกระบวนการดูแลใส่ใจใส่ที่ดี มียารักษาโรคที่ดี มีเจ้าหน้าที่ของหน่วยงานราชการมาดูแลเป็นระยะ ๆ อาหารในการเลี้ยงสัตว์มีคุณภาพดี มีคอกหรือโรงเรือนที่ดีสะอาดและปลอดภัย มีการจัดระบบถ่ายเทอากาศและระบบระบายน้ำ และบำบัดน้ำเสียที่ดี ผลผลิตที่ได้มีคุณภาพดี สามารถนำไปจำหน่ายได้ราคาสูง

กระบวนการที่ดี ได้แก่ การจัดหาวัตถุดิบที่มีคุณภาพดี มีการให้อาหารที่เหมาะสมกับความต้องการของสัตว์ มีการให้ยารักษาโรคอย่างสม่ำเสมอ ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพสูง เนื้อดีมีคุณภาพสูง ท้องตลาดมีความต้องการสูง ขยายพันธุ์ได้ปริมาณมากและรวดเร็ว มีการเจริญเติบโตเร็ว

3.2 อาชีพทำการเกษตรเกี่ยวกับการปลูกพืช ปัจจัยนำเข้าที่ดี ได้แก่ พันธุ์พืชที่ดีมีคุณภาพสูง คุณภาพของดินที่ดี มีแหล่งน้ำพอเพียงพอกับการเพาะปลูกมีปุ๋ยที่มีคุณภาพดี เครื่องอุปกรณ์ในการเพาะปลูกที่ดีและทันสมัย มียาสำหรับไล่แมลงไม่ให้มาทำลายพืชที่ดีและไม่มีสารตกค้างในผลผลิตทางการเกษตร

กระบวนการที่ดี ได้แก่ มีการเตรียมดินที่ดีก่อนการเพาะปลูก มีระบบชลประทานที่ดีเพียงพอต่อการเพาะปลูก มีความรู้และเทคนิควิธีที่ทำให้ได้ผลผลิตในปริมาณมาก ๆ ผลผลิตที่ดีด้านคุณภาพและปริมาณ ได้แก่มีแหล่งรับซื้อที่ดี ได้ผลผลิตในปริมาณมาก ตรงกับความต้องการของตลาด เมื่อนำไปจำหน่ายได้ราคาสูง

4. ผลอื่น ๆ ที่เกิดขึ้นจากโครงการกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง

ผลจากการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้งที่ทำการประเมินมานี้มีส่วนมากเป็นการประกอบอาชีพทางการเกษตร และการบริหารกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง โดยคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง ดังต่อไปนี้

4.1 ผลที่เกิดจากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง มีการร่วมมือการในการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้งเป็นอย่างดี

4.2 ผลที่เกิดจากตัวชี้วัดความเข้มแข็งของหมู่บ้านหิ้นตั้ง

- 1) สมาชิกในชุมชนเกิดความสามัคคี
- 2) สมาชิกในชุมชนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
- 3) สมาชิกในชุมชนสามารถเลี้ยงครอบครัวได้

4.3 ผลที่เกิดจากการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้งอย่างมีประสิทธิภาพ

1) การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้งของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้งเป็นอย่างดีมีระบบ

- 2) การให้สมาชิกกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้งกู้เงินเพื่อนำไปพัฒนาอาชีพ
- 3) การติดตามการใช้เงินของผู้กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้งให้ตรงตามวัตถุประสงค์
- 4) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้งมีการประชุมกลุ่มสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง

อย่างสม่ำเสมอ

5. สรุปการบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการเพื่อการจัดทำสารนิพนธ์

การจะบรรลุวัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง ได้นั้น ต้องประกอบไปด้วยปัจจัยในหลาย ๆ ด้านเป็นสิ่งประกอบในการประเมินโครงการ ดังนี้

5.1 การบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง

1) การเกิดกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง ทำให้ชาวบ้านมีส่วนร่วมในกิจกรรมของกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้งและมีความเข้าใจต่อการทำงานของกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง และกระบวนการทำงานของกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง ได้มีกระบวนการทำงานเป็นตามระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ และอยู่ในการดูแลของเจ้าหน้าที่คณะกรรมการระดับอำเภอตลอดเวลา จะมีชาวบ้านบางส่วนที่ไม่เข้าใจในกระบวนการทำงานของกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง ก็มีเพียงส่วนน้อยที่ไม่เข้าใจหรือไม่เห็นด้วย

2) ระบบการบริหารกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ ในการจัดทำระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ในได้เล็งเห็นถึงความต้องการของประชาชนในชุมชนเป็นหลัก และอาศัยความตามระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ฉะนั้นในการทำงานของกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ก็มุ่งเน้นเพื่อให้หมู่บ้านหัตถ์ ได้มีเงินทุนหมุนเวียนสำหรับการลงทุน เพื่อสร้างงาน สร้างรายได้ หรือลดภาระค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เมื่อมีสมาชิกผู้ต้องการจะกู้เงินเพื่อนำไปทำกิจกรรมดังกล่าว ทางกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ได้ดำเนินการพิจารณาการกู้ และจัดสรรเงินกู้ตามความเหมาะสม และบริการรับฝากเงินตั้งจะออมทรัพย์แบบเป็นรายเดือน หรือรายปีแล้วแต่สมาชิกจะสามารถนำมาฝากได้

3) การเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเอง ทราบว่าหมู่บ้านหัตถ์ได้มีการเรียนรู้และรู้จักการพึ่งตนเอง รู้จักการประยุกต์แนวทางในการประกอบอาชีพ เพื่อสร้างรายได้ให้ตนเองเพิ่มขึ้น และพัฒนาการประกอบอาชีพของตนให้สามารถเลี้ยงดูครอบครัวได้เป็นอย่างดี มีความเข้าใจในภูมิปัญญาของตนเองเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ

4) การสร้างเสริมภูมิคุ้มกันทางด้านเศรษฐกิจ เพราะว่ามีเงินกู้สำหรับหมุนเวียนในชุมชน เป็นทุนในการประกอบอาชีพ ไม่ต้องไปกู้เงินจากนายทุนนอกระบบที่ต้องเสียดอกเบี้ยแพงกว่าการกู้เงินกับกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ และกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ยังมีส่วนช่วยส่งเสริมด้านสถาบันครอบครัวทำให้ครอบครัวของประชาชนในชุมชนมีความอบอุ่น โดยไม่ต้องไปทำงานต่างถิ่น ช่วยให้มีความทำในท้องถิ่นและได้อยู่กับครอบครัว

5) มีศักยภาพและความเข้มแข็ง เมื่อประชาชนที่ต้องประสบปัญหาด้านการประกอบอาชีพแล้ว จากกรณีที่มีกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ทำให้ ประชาชนในหมู่บ้านหัตถ์ได้มีอาชีพ มีรายได้ และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ชาวบ้านอยู่ดีกินดี มีการแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ประสบการณ์ต่าง ๆ ระหว่างชุมชน และองค์กรเครือข่าย และเป็นการสร้างความเข้มแข็งให้แก่ชุมชน รวมกันคิดร่วมกันทำงานสร้างรายได้ให้แก่ชุมชน

5.2 ปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์

5.2.1 ปัจจัยด้านบวก มีดังนี้

1) ประชาชนในชุมชนให้ความร่วมมือในการเสนอแนะ และให้แนวคิดในการเพื่อการแก้ไขปัญหาดัง ๆ ที่เกิดขึ้น ในกระบวนการบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านหัตถ์

2) เกิดศักยภาพความเข้มแข็งในการบริหารกองทุนหมู่บ้านหัตถ์

3) ประชาชนในชุมชนมีความรับผิดชอบในภาระหนี้สิน โดยมีความกระตือรือร้นในการชำระหนี้คืนกองทุนหมู่บ้านหัตถ์

4) ประชาชนนำเงินที่กู้ไปใช้ตามวัตถุประสงค์ ทำให้ชุมชนสามารถสร้างอาชีพมีรายได้เลี้ยงครอบครัวได้

5.2.2 ปัจจัยด้านลบ

1) ผู้นำที่ยังไม่มีความรู้ในด้านการพัฒนาและการทำงานของกองทุน ซึ่งยังคิดว่าเป็นความรับผิดชอบของคนบางกลุ่มเท่านั้น และยังมีความคิดว่ากองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้งไม่ใช้กองทุนหิ้นตั้งของส่วนรวม เป็นของกลุ่มคนที่รับผิดชอบ ผู้อื่นหรือหน่วยงานอื่นจะมาก้าวล่วงงานของตนไม่ได้

5.3 ความเข้มแข็งที่มีองค์กรเครือข่ายของการเรียนรู้

หมู่บ้านหิ้นตั้งและหมู่บ้านต่าง ๆ ในตำบลเสมา ไม่มีการตั้งกลุ่มองค์กรเพื่อการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ แลกเปลี่ยนทักษะในการดำเนินงานกันระหว่างกลุ่มองค์กรที่คล้ายกัน เครือข่ายของกลุ่มองค์กรมีการรวมกลุ่มกันในระดับประเทศ และมีการบริหารงานโดยประชาชนในชุมชนเอง

5.4 ความเข้มแข็งของชุมชน

1) ความเข้มแข็งของชุมชนตามที่กองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองได้กำหนดวัตถุประสงค์เอาไว้ ทำให้ทราบว่า การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้งในระยะเวลา 1 ปีที่ผ่านมา ทำให้สภาพความเป็นอยู่ของประชาชนในหมู่บ้านหิ้นตั้งดีขึ้น และประชาชนได้มีงานมีรายได้เพิ่มมากขึ้น ถึงแม้จะยังจัดว่ายังดีไม่มากเท่าที่ควรก็ตามแต่ก็พอที่จะดำรงชีวิตอยู่ได้ และยังไม่ถึงขั้นที่มีเงินเก็บเงินออมใด ๆ

2) ความเข้มแข็งของชุมชนตามทัศนคติของประชาชนในท้องถิ่น ประชาชนในหมู่บ้านหิ้นตั้งได้มีเงินทุนหมุนเวียน เพื่อใช้จ่าย มีการสร้างงานสร้างรายได้ในการประกอบอาชีพ ไม่ต้องไปทำงานต่างถิ่น ชีวิตครอบครัวมีความอบอุ่น เงินทุนที่จ่ายชำระคืนให้แก่กองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้งสามารถนำมาพัฒนาชุมชนได้ และทำให้ประชาชนในชุมชนมีความรักความสามัคคีปรองดอง ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน รวมทั้งทำให้ชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีและมั่นคงอย่างยั่งยืนตลอดไป

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สารนิพนธ์ในบทนี้จะเป็นการกล่าวสรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับผลการทำงาน กระบวนการทำงานของกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ ในการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ ซึ่งมีความสัมพันธ์ถึง โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองในอนาคต ที่มีแนวโน้มที่จะเข้มแข็งเพิ่มมากขึ้น

1. สรุป

จากการปฏิบัติงานและติดตามประเมินผล โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง กรณีศึกษา กองทุนหมู่บ้านหัตถ์ หมู่ที่ 5 ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ในช่วงตั้งแต่เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2544 จนถึงเดือนกันยายน พ.ศ. 2545 สรุปผลได้ดังต่อไปนี้

1.1 สรุป

1.1.1. วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ

1) เพื่อศึกษากระบวนการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ สามารถดำเนินงานได้บรรลุตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของ โครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการศึกษาพบว่า กองทุนของหมู่บ้านหัตถ์ ได้มีการจัดโครงสร้างองค์กรที่ชัดเจน มีการแบ่งหน้าที่อย่างเหมาะสม โดยการแบ่งเขตความรับผิดชอบตามพื้นที่ที่ตนเป็นตัวแทนคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ ได้ดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ โดยดำเนินงานยึดหลักตามกฎระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านอย่างเคร่งครัด จะมีปัญหาบ้างเล็กน้อยในเรื่องของการสละเวลาเพื่อการทำงานให้กับกองทุนหมู่บ้าน เนื่องจากกรรมการทุกคนก็มีภาระที่ต้องรับผิดชอบ

2) เพื่อศึกษาปัจจัยต่าง ๆ ที่มีส่วนช่วยส่งเสริมและขัดขวาง การบรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ จากการศึกษากองทุนหมู่บ้านหัตถ์ทำให้ทราบว่า ปัจจัยที่ช่วยส่งเสริมให้กองทุนหมู่บ้านหัตถ์ สามารถดำเนินงานได้บรรลุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของโครงการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ คือความร่วมมือของชาวบ้านในการร่วมกันในการดำเนินการจัดตั้งกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ การมีความซื่อสัตย์ในเรื่องการนำเงินนำไปประกอบอาชีพสร้างงาน สร้างรายได้ให้เกิดประโยชน์ตามนโยบายที่รัฐบาลได้ตั้งไว้ ความรับผิดชอบในการชำระหนี้คืนเงินกู้ให้กับกองทุนหมู่บ้านหัตถ์เมื่อถึงกำหนดชำระหนี้ ส่วนปัจจัยที่ขัดขวางการบรรลุเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ คือสมาชิกผู้กู้เงินจากกองทุนบางรายที่ได้นำเงิน

ที่ขอกู้เงินไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ของการขอกู้ ไม่ได้นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์เกิดรายได้ตามที่ควรจะเป็นตามที่ระบุไว้ในสัญญาการกู้เงิน หรือสมาชิกผู้กู้เงินที่มีความคิดว่าการกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน หินตั้งนั้น ไม่ต้องจ่ายชำระคืนก็ได้ โดยยึดหลัก ไม่หนี ไม่มี ไม่ให้

3) เพื่อศึกษากระบวนการในการสร้างเครือข่ายขององค์กรชุมชน เพื่อการเรียนรู้ ซึ่งมีความเชื่อมโยงระหว่างกันภายในชุมชนท้องถิ่นระดับหมู่บ้าน จากการศึกษากระบวนการและวิธีการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหินตั้งหลาย ๆ ด้าน เช่นกระบวนการจัดตั้งกฎระเบียบที่สำคัญ กิจกรรมหลักของกองทุนหมู่บ้านหินตั้ง และความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับกองทุนหมู่บ้านหินตั้ง ทำให้ทราบว่า การจัดตั้งให้มีกองทุนหมู่บ้านขึ้นนั้นทำให้ชุมชนได้เกิดมีการตั้งองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ของชุมชน ที่มีการทำกิจกรรมลักษณะที่คล้ายกันหรือเหมือนกันเพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน และมีการศึกษาดูงาน เพื่อนำวิธีการทำงานของผู้ที่มีการดำเนินงานประสบความสำเร็จเพื่อมาปรับปรุงองค์กรของตนเองมีคุณภาพสูงขึ้น

4) เพื่อศึกษาตัวชี้วัดความเข้มแข็งของชุมชน ในทัศนะของประชาชนชาวบ้านหินตั้งนั้น ทำให้ทราบว่า หมู่บ้านหินตั้งมีความเข้มแข็งพอสมควร เนื่องจากมีผู้ที่เข้ามาอาศัยอยู่ในหมู่บ้าน เป็นคนที่มีความรู้ความสามารถ มีหลักการบริหารจัดการที่ดี

1.1.2. วิธีการดำเนินการ

ขั้นตอนในการดำเนินการ เพื่อการประเมินกองทุนหมู่บ้านหินตั้ง มีดังนี้

- 1) ศึกษาให้เข้าใจเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง
- 2) ศึกษาสภาพการดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหินตั้ง ที่ผู้ศึกษาปฏิบัติงาน
- 3) ใช้ระบบชีพโมเดลวิเคราะห์กองทุนหมู่บ้านหินตั้ง และกำหนดตัวบ่งชี้ ตลอดจนตัวแปรที่จะทำการเก็บข้อมูล
- 4) เก็บรวบรวมข้อมูล โดยอาศัยข้อมูล โดยอาศัยข้อมูลจากแบบรายงาน บร.1-12 บางส่วนทำการเก็บข้อมูลเพิ่มเติม

5) ประมวลสังเคราะห์ข้อมูล

1.1.3. ผลการดำเนินการ

- 1) ทราบถึงผลการติดตามการประเมินผลนโยบายกองทุนหมู่บ้านหินตั้ง ตามนโยบายกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ
- 2) ทราบข้อมูลพื้นฐานของหมู่บ้านหินตั้ง หมู่ที่ 5 ตำบลเสมา อำเภอสูงเนิน จังหวัดนครราชสีมา ในด้านการประกอบอาชีพ มีความเป็นอยู่ที่ดี มีปัญหาต่าง ๆ ในการประกอบอาชีพ และดำรงชีวิตของประชาชนในหมู่บ้านหินตั้ง

3) ทราบถึงปัจจัยด้านบวกและด้านลบที่ส่งเสริมและขัดขวางการบรรลุวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติที่ได้กำหนดไว้

4) ผลที่ได้รับจากการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง สามารถนำไปใช้ในการปรับปรุงการบริหารงานกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้งได้ ซึ่งจะช่วยให้มีการทำงานที่เป็นระบบมากขึ้น

1.2 การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง

1.2.1. การบรรลุวัตถุประสงค์ของกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง ดังนี้

1) การเกิดกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง เกิดจากความร่วมมือของคนในหมู่บ้านหิ้นตั้งเอง และมีแนวโน้มที่คนในหมู่บ้านหิ้นตั้งมีส่วนร่วมในการทำงานกันมากขึ้น

2) มีการบริหารงานดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง โดยการสร้างองค์กรเป็นรูปแบบอย่างชัดเจน มีการแบ่งหน้าที่การทำงานอย่างถูกต้องมีการเรียนรู้เพื่อการพึ่งตนเองประชาชนในหมู่บ้านหิ้นตั้ง ได้มีโอกาสร่วมประชุมอบรมแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเห็นซึ่งกันและกันระหว่างองค์กรต่าง ๆ อย่างสม่ำเสมอ

3) ศักยภาพความเข้มแข็งของหมู่บ้านหิ้นตั้ง จากการศึกษาได้ทราบว่า ประชาชนในหมู่บ้านหิ้นตั้ง มีความซื่อสัตย์สุจริต ร่วมมือร่วมใจ มีความสามัคคี เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ซึ่งทำให้ประชาชนของหมู่บ้านหิ้นตั้งมีความเข้มแข็ง มีความต้องการให้ชุมชนได้มีการพัฒนาในด้านต่าง ๆ

1.2.2 ปัจจัยที่ก่อให้เกิดผลด้านบวกและด้านลบ

ปัจจัยด้านบวก

1) ในการประกอบอาชีพต้องประสบกับปัญหาการขาดทุน และหลังจากการที่มีหน่วยงานจากภาครัฐบาลได้ให้ความรู้ความเข้าใจในการประกอบอาชีพทำให้หมู่บ้าน ได้มีการพัฒนาทางด้านชีวิตความเป็นอยู่เพิ่มมากขึ้น และพอมีกองทุนหมู่บ้านเข้ามาทำให้คนในชุมชนมีเงินลงทุน เพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ และสร้างรายได้เพิ่มมากขึ้นอีกด้วย

2) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง มีความตั้งใจในการทำงาน มีความรับผิดชอบ ต่อการทำงาน มีการบริหารงานที่เป็นระบบ มีความยุติธรรมและจะทำให้กองทุนคงอยู่ต่อไปได้อย่างยั่งยืน

3) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง ได้มีข้อกำหนดในการพิจารณาการปล่อยเงินกู้ ตามระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ

4) สมาชิกผู้กู้ได้นำเงินกู้ไปลงทุนในการประกอบอาชีพของตนเพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชน

ปัจจัยด้านลบ

- 1) การบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง ยังขาดความเป็นธรรมในการอนุมัติเงินกู้ มีผู้ที่ได้รับการอนุมัติจำนวนเงินกู้ที่น้อยไม่เพียงพอต่อการลงทุน
- 2) หนี้สินเก่าของประชาชนในหมู่บ้านหิ้นตั้ง ที่ยังเป็นภาระอยู่ทำให้ประชาชนยังต้องทำงาน เพื่อหาเงินไปใช้หนี้ที่ยังค้างอยู่ทำให้หมดสิ้นเสียก่อน ดังนั้นช่วงนี้ประชาชนที่ยังมีหนี้สินก็ยังคงมีปัญหาเรื่องค่าใช้จ่ายของตนอยู่และยังต้องทำงานมาก เพื่อให้เพียงพอกับค่าใช้จ่ายของครอบครัวตนเอง
- 3) ผู้กู้นำเงินที่กู้ไปใช้ผิดวัตถุประสงค์ของโครงการซึ่งไม่ก่อให้เกิดรายได้
- 4) ปัญหาจากภัยธรรมชาติที่ผลกระทบต่อการประกอบอาชีพของสมาชิกผู้กู้ ซึ่งอาจทำให้ขาดทุนจากการลงทุน เช่น แห้งแล้ง ปริมาณน้ำไม่เพียงพอกับการเพาะปลูก น้ำท่วม หรือเกิดโรคระบาดในพืชและสัตว์
- 5) คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง เกรงว่าจะไม่ได้รับการชำระคืนเงินกู้จากผู้กู้ไม่อนุมัติเงินกู้ ซึ่งทำให้เงินที่รัฐบาลจัดสรรมาให้ไม่ได้มีการนำไปใช้ประโยชน์อย่างถูกต้อง และเต็มที่เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด

1.2.3. การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้

การเกิดองค์กรเครือข่ายการเรียนรู้ของหมู่บ้านหิ้นตั้ง คือการที่ประชาชนในหมู่บ้านหิ้นตั้งผู้ประกอบอาชีพได้มีการรวมกลุ่มเพื่อการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันโดยมีองค์กรของรัฐบาลเข้ามามีส่วนร่วมเป็นแกนกลาง ในการเผยแพร่ข่าวสารข้อมูลต่าง ๆ ของชุมชน คือพัฒนาการอำเภอ และเกษตรอำเภอ

1.2.4. ตัวชี้วัดความเข้มแข็งในทัศนะของประชาชนหมู่บ้านหิ้นตั้ง

ตัวชี้วัดความเข้มแข็งในทัศนะของประชาชนในหมู่บ้านหิ้นตั้ง ได้มีการเรียนรู้ที่จะพึ่งพาตนเอง มีการช่วยเหลือเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน มีความเคารพในสิทธิและหน้าที่ของตนเองและผู้อื่น มีวัฒนธรรมที่ดีในด้านการเข้าวัดที่ทำบุญและประเพณีทางพุทธศาสนาต่าง ๆ

1.2.5. ผลกระทบโดยตรงและผลกระทบต่าง ๆ คือ

- 1) ผลโดยตรง จากการที่กองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้งได้อนุมัติเงินให้สมาชิกผู้กู้ไปใช้ในการประกอบอาชีพ สามารถช่วยสร้างรายได้ให้แก่ประชาชน มีอาชีพ มีฐานะความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
- 2) ผลกระทบโดยอ้อม ประชาชนในชุมชนได้มีการเรียนรู้การดำเนินงานของกองทุนหมู่บ้านหิ้นตั้ง และมีการนำความคิดของตนมาใช้ในการพัฒนาการดำรงชีวิตของครอบครัวตนเองได้

3) ผลกระทบโดยอ้อม มีการนำความคิดต่าง ๆ ที่ได้จากการเรียนรู้การทำงานของกองทุนหมู่บ้านหันตั้งมาพัฒนาและประยุกต์ใช้ในการประกอบอาชีพของประชาชนในหมู่บ้านหันตั้งทำให้เกิดความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น โดยที่ไม่ต้องพึ่งพาเงินทุนจากภายนอก ทำให้ชุมชนเกิดความเข้มแข็งมากขึ้น

2. การอภิปรายผล

1. กระบวนการดำเนินงาน และการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหันตั้ง พบว่า กองทุนหมู่บ้านหันตั้ง มีกระบวนการดำเนินงานและการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหันตั้ง ที่เป็นระบบชัดเจน คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหันตั้งส่วนมากเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถและความรับผิดชอบต่อหน้าที่ ซึ่งมีการแบ่งพื้นที่ความรับผิดชอบกันอย่างชัดเจน เพื่อให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหันตั้งเป็นไปตามระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านหันตั้ง สามารถตรวจสอบได้

2. การบรรลุเป้าหมายของกระบวนการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านหันตั้ง พบว่า กองทุนหมู่บ้านหันตั้ง สามารถดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ได้เป็นอย่างดี สมาชิกกองทุนหมู่บ้านหันตั้งได้รับประโยชน์จากกองทุนหมู่บ้านหันตั้งอย่างเต็มที่ โดยเฉพาะด้านเงินทุนสำหรับการประกอบอาชีพ สร้างงาน สร้างรายได้

3. ศักยภาพของชุมชนที่มีต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหันตั้ง พบว่า การที่หมู่บ้านหันตั้ง เป็นหมู่บ้านที่มีขนาดกลาง มีประชาชนอาศัยอยู่มากมาย ทำให้เกิดความคิดที่แตกต่างกัน เมื่อนำความคิดที่หลากหลายมาเปรียบเทียบหาข้อดีข้อเสีย ก็จะได้ความคิดที่ดีที่สุดมาช่วยพัฒนาให้กองทุนหมู่บ้านหันตั้งมีความเข้มแข็ง มีการบริหารจัดการที่ดี

4. ปัญหา อุปสรรค และวิธีการแก้ไขปัญหาของกองทุน

1) ปัญหาด้านระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านหันตั้ง คือ ความไม่รัดกุมของระเบียบข้อบังคับในบางข้อ ไม่เป็นปัญหาต่อการบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหันตั้ง ทำให้การดำเนินงานต้องรอการพิจารณาเห็นชอบ จากที่ประชุมคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหันตั้งก่อนซึ่งจะเกิดความล่าช้า และมีความคิดเห็นที่ขัดแย้งกันของคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหันตั้งมีการแก้ไขปัญหาโดยเมื่อกองทุนหมู่บ้านหันตั้งมีการดำเนินงานครบ 1 ปี จะมีการเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหันตั้งออกกึ่งหนึ่งและคัดเลือกคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหันตั้งใหม่ทดแทน รวมถึงการทบทวนกฎระเบียบ ข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านหันตั้ง เพื่อปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมต่อไป

2) ปัญหาด้านการบริหารกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ คือคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ต้องทำงานอย่างหนักเพื่อบริหารจัดการกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ แต่ไม่มีแรงจูงใจหรือผลตอบแทนที่คุ้มค่ากับการทำงาน

3) ปัญหาด้านกลุ่มผู้กู้ยืมเงินกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ คือผู้กู้เงินไปใช้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์ของการขอกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ และการชำระเงินคืนล่าช้ากว่ากำหนด มีการแก้ไข โดยตั้งคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านฝ่ายตรวจสอบคอยติดตามการประเมินผลการใช้เงินของผู้กู้ และให้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ที่รับผิดชอบในแต่ละเขตพื้นที่คอยติดตามทวงถามผู้กู้ให้ชำระเงินคืนเมื่อถึงกำหนด

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอและการปรับปรุงแก้ไขระเบียบข้อบังคับกองทุนหมู่บ้านหัตถ์

ในการร่างระเบียบข้อบังคับของกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ ควรมองถึงความเป็นจริงของชุมชน เพื่อใช้เป็นหลักในการกำหนดระเบียบข้อบังคับจะเหมาะสม กว่าระเบียบข้อบังคับที่ใช้อยู่ในปัจจุบัน เช่น

1) กำหนดมาตรการในการจ่ายชำระเงินกู้ไม่ตรงตามกำหนด ควรกำหนดให้สมาชิกผู้กู้ที่ไม่สามารถจ่ายชำระได้ตามกำหนดให้พ้นจากสภาพการเป็นสมาชิกกองทุนหมู่บ้านหัตถ์หรือไม่มีสิทธิในการกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ได้อีกต่อไป

2) ในกรณีที่ผู้กู้ประสบผลขาดทุนจากการดำเนินงาน โดยมีเหตุอันเหมาะสม เช่นเกิดจากภัยธรรมชาติต่าง ๆ กองทุนหมู่บ้านหัตถ์ควรมีการยืดเวลาในการชำระหนี้ให้แก่สมาชิกกองทุนหมู่บ้านได้ได้

3) การกู้เงินฉุกเฉินควรมีมาตรฐานในการอนุมัติเงินกู้ให้รัดกุมมากกว่านี้ควรมีการทำสัญญาให้ชัดเจน เพราะถึงแม้จะเป็นการกู้ในระยะสั้นก็ตามแต่จำนวนที่ให้กู้บางครั้งมากกว่าเงินที่ผู้กู้ปกติเสียอีก ซึ่งประชาชนส่วนมากจะหันมากู้เงินวิธีนี้กันมากกว่าวิธีการกู้แบบปกติ

4) ในการค้าประกัน ควรกำหนดให้มีการนำหลักทรัพย์มาค้ำประกันได้ ในกรณีที่สมาชิกผู้กู้ต้องการจะกู้เงินจากกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ แต่ไม่ต้องการให้มีผู้ค้ำประกัน แต่ต้องการนำทรัพย์สินของตนเองที่มีอยู่มาทำการค้ำประกันการกู้เงินแทนได้ ควรมีการกำหนดให้ใช้หลักทรัพย์ค้ำประกันผู้กู้ได้

5) ควรกำหนดให้การกู้เงินระยะยาวได้ ผู้กู้ต้องการนำไปลงทุนประกอบอาชีพหรือใช้ในการเปิดกิจการใหม่ เช่นเปิดโรงงานซึ่งต้องใช้ทุนสูง และต้องการเวลาในการประกอบการเพื่อให้ได้

มีผลกำไรที่จะสามารถจ่ายชำระเงินกู้ได้ ดังนั้นควรให้มีการผ่อนชำระเป็นระยะเวลา 1 – 5 ปี แต่ไม่ควรเกิน 10 ปี

3.2 ข้อเสนอแนะการบริหารจัดการกองทุน

1) ในการรับชำระหนี้คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ตั้ง ควรมีการกำหนดให้ผู้ที่มีหน้าที่ในการรับชำระหนี้ ในวันเวลาและสถานที่ที่แน่นอน เพื่อกันการทำงานที่ล่าช้าเนื่องจากสมาชิกผู้ที่ต้องการชำระหนี้ไม่เข้าใจในขั้นตอนของการจ่ายชำระหนี้ และเกิดข้อสงสัยจนทำให้เกิดความวุ่นวายในกระบวนการทำงานของกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ตั้งได้

2) ควรมีการติดตามการนำเงินกู้ไปลงทุนของสมาชิกผู้กู้เพื่อเป็นการประเมินการประกอบธุรกิจของผู้กู้ รวมทั้งสามารถคาดการณ์เกี่ยวกับความสามารถในการจ่ายชำระหนี้ของผู้กู้ได้ และยังช่วยส่งเสริมแนะนำในการประกอบอาชีพของผู้กู้ได้ในกรณีที่เห็นว่าวิธีอื่นที่ดีกว่า

3) ควรมีการกำหนดรูปแบบบัญชีให้เป็นมาตรฐานเดียวกันทั่วประเทศ เพื่อความสะดวกสำหรับการจัดทำบัญชี และการตรวจสอบ

4) ควรมีการจัดทำเอกสารใบเสร็จต่าง ๆ ให้มีรูปแบบเดียวกันทั่วประเทศ

5) กองทุนหมู่บ้านหัตถ์ตั้ง ควรมีการจัดสรรเงินไว้เพื่อการใช้จ่ายบริหารงานของกองทุนหมู่บ้านเองบ้าง

3.3 ข้อเสนอแนะการนำเงินกู้ไปพัฒนากิจกรรมอาชีพของสมาชิกกองทุนหมู่บ้าน

1) ควรมีการส่งเสริมให้มีการนำผลผลิตทางการเกษตรมาแปรรูป เพื่อเป็นการช่วยเพิ่มราคาสินค้า และเพิ่มระยะเวลาในการเก็บรักษาไว้ได้นาน หรือวัตถุดิบหาได้ง่ายในแหล่งชุมชนซึ่งจะช่วยให้มีราคาต้นทุนถูกลงได้

2) การรวมตัวเพื่อตั้งสหกรณ์ชุมชน หรือตลาดกลางชุมชนที่ทำหน้าที่เป็นแหล่งในการรับซื้อ และขายผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ในชุมชน โดยไม่ต้องผ่านพ่อค้าคนกลาง และไม่ถูกกดราคาสินค้า

3.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการค้นคว้าวิจัย

1) เพิ่มความรู้ความเข้าใจในด้านการค้นคว้าวิจัยให้มากขึ้นรวมทั้งควรให้มีการหาข้อมูลต่าง ๆ จากการทำงานในพื้นที่ และควรเป็นข้อมูลที่มาจากความเข้าใจในปัญหาของชุมชนจริง ๆ

2) การทำการวิจัยควรเข้าใจในรูปแบบของชุมชนเสียก่อน จึงจะสามารถแผนงานและวางแนวทางในการทำวิจัยได้อย่างถูกแบบแผน และงานวิจัยก็จะมีคุณภาพยิ่งขึ้นด้วย

3) ในการทำการศึกษาเกี่ยวกับการประเมินโครงการกองทุนหมู่บ้านหัตถ์ตั้งควรมีการระดมความคิดจากผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้ทราบว่ามีวิธีที่ผู้ศึกษาใช้ในการศึกษาวิจัยมีความเหมาะสมกับการประเมินหรือไม่ หรือควรแก้ไขอย่างไรที่จะให้ได้ผลงานวิจัยที่ดีและมีประโยชน์ที่สุด

บรรณานุกรม

- คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเสมา. 2539. **แผนพัฒนาตำบลเสมา 5 ปี (พ.ศ.2540 – 2544)**. นครราชสีมา : องค์การบริหารส่วนตำบลเสมา.
- คณะกรรมการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลเสมา. 2543 ; 2544. **แผนพัฒนาตำบลเสมา**. นครราชสีมา ; องค์การบริหารส่วนตำบลเสมา.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. สำนักงาน. 2544. **คู่มือดำเนินงานสำหรับคณะกรรมการสนับสนุนและติดตามการดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านระดับจังหวัดและอำเภอเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง**.
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. สำนักงาน. 2544. **คู่มือสำหรับประชาชนเพื่อเตรียมการจัดตั้งและดำเนินงานกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมือง**. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ. สำนักงาน. 2544. **ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544 ระเบียบคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ ว่าด้วยการจัดตั้งและบริหารกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ พ.ศ. 2544 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2544**. กรุงเทพมหานคร : บริษัท สหพัฒนการพิมพ์ จำกัด
- คณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านห็นตั้ง. 2544. **ระเบียบข้อบังคับคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านห็นตั้ง**. นครราชสีมา
- เฉลียว บุรีภักดิ์, เฉียบ ไทยยิ่ง, ถิทรามน จำปาเงิน, บุญเรือง ศรีเหรียญ, ลือชา ชรรณวินัยสถิต, มยุรี วัคแก้ว, วันทนา กลิ่นงาม, รวิวงศ์ ศรีทองรุ่ง, ทรงจิต พูนภาพ และประพิร์พร อักษรศรี. 2545. **ชุดวิชาการวิจัยชุมชน**. พิมพ์ครั้งที่ 1. นนทบุรี : บริษัท เอส. อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.
- เฉลียว บุรีภักดิ์, ปัญญา การพานิช, เอกศักดิ์ บุตรลับ, สุมาลี พงศ์นิยะ ไพบูลย์, ศรีชัย เข็นเปรม, มนุ อุดมเวช, ป้อม วัจตะโก และสุกัญญารัตน์ กองงาม. 2545. **ชุดวิชาสารนิพนธ์**. 2545. นนทบุรี : บริษัท เอส. อาร์. พรินติ้ง แมสโปรดักส์ จำกัด.
- สถาบันการศึกษา และพัฒนาต่อเนื่องสิรินธร, กรมการศึกษานอกโรงเรียน, กระทรวงศึกษาธิการ. 2545. **กระบวนการทรรคนใหม่ในการพัฒนา (AIC)**. นครราชสีมา.

- สภาสถาบันราชภัฏ. สำนักงาน. 2544. คู่มือนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตการจัดการ
และการประเมินโครงการ. กรุงเทพมหานคร.
- สมศรี ภัทรธรรม, รัตนา อังกสิทธิ์ และกาญจนาพร อรรถวิภาคไพศาลย์. ม.ป.ป. เกษตรก้าวหน้า.
การศึกษาผลของการถ่ายทอดเทคโนโลยีทางการเกษตร โดยวิธีการศึกษาดูงานของ
ประชาชนผู้สนใจในการเกษตร.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (บรรณาธิการ). 2544. รวมบทความทางการประเมินโครงการ. พิมพ์ครั้งที่ 6.
ม.ป.ป. กรุงเทพ : สำนักงานพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, หน้า 221 - 234
- สุริยา สุมทศปดี และพัฒนา กิตติอาษา. 2541. จากวิธีประเมินสถานะชนบทแบบเร่งด่วนถึงวิธีการ
ประเมินสถานะชนบทแบบมีส่วนร่วม : พลวัตของวิธีการพัฒนาชนบทแนวใหม่. พิมพ์
ครั้งที่ 1. นครราชสีมา : ห้องไทยศึกษานิตน์, สำนักวิชาเทคโนโลยีและสังคม,
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี, 2537.
- สำนักงานโบราณคดีและพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติที่ 9 จังหวัดนครราชสีมา. 2542. นครราชสีมา.
โคราชของเรา. กรุงเทพมหานคร : บริษัท มังกรการพิมพ์ (1994) จำกัด.
- หน่วยอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมศิลปกรรมท้องถิ่นจังหวัดนครราชสีมา และสำนักศิลปวัฒนธรรมสถาบัน
ราชภัฏนครราชสีมา. 2543. เมืองเสมา. นครราชสีมา : โจเซฟ พลาستيكการ์ด (โคราช)
แอนด์ปรินท์.
- อุดม จำรัสพันธ์, ชาตรี นาตะกุล, ชาติชาย ม่วงปทุม และสมชาย วรภิเกษมสกุล. 2545. ชุดวิชา
การประเมินเพื่อพัฒนา. ครั้งที่ 1 : ห้างหุ้นส่วนจำกัด ทัศนทองการพิมพ์.